

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za sociologiju

DIPLOMSKI RAD
**PREDNOSTI I NEDOSTACI SREDNJIH GRADOVA U HRVATSKOJ:
PRIMJER GRADA VARAŽDINA**

Mentor: dr. sc. Ognjen Čaldarović, prof.

Studentica: Lana Gotal

Zagreb, svibanj 2013.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. SREDNJI GRAD – određenje pojma.....	4
3. FUNKCIJE GRADA.....	6
4. POVIJEST GRADA VARAŽDINA.....	9
5. GEOGRAFSKE I DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE VARAŽDINA.....	11
6. GOSPODARSTVO GRADA.....	14
6.1. Značenje <i>Slobodne zone Varaždin</i> za varaždinsko gospodarstvo.....	16
7. STAMBENA IZGRADNJA.....	18
8. PROMETNA POVEZANOST I PROMET U GRADU VARAŽDINU.....	21
8.1. Željeznički promet.....	21
8.2. Cestovni promet.....	22
8.3. Zračni promet.....	23
8.4. Organizacija cestovnog, biciklističkog i pješačkog prometa u gradu.....	23
9. OBRAZOVANJE I GRADSKA OBRAZOVNA POLITIKA.....	25
9.1. Obrazovanje odraslih.....	28
9.2. Gradski projekti u području obrazovanja.....	28
10. KULTURNO ZNAČENJE VARAŽDINA.....	30
10.1. Festivali, manifestacije i ostala važnija događanja.....	36
10.2. Mogućnosti razvoja kulturnog turizma u Varaždinu.....	37
11. ŠPORT I REKREACIJA.....	39
12. PROSTORNO PLANIRANJE GRADA VARAŽDINA.....	42
12.1. Generalni urbanistički plan (GUP) Grada Varaždina.....	42
12.2. Prostorni plan uređenja (PPU) Grada Varaždina.....	44
12.3. Urbanistički plan uređenja (UPU) povijesne jezgre grada Varaždina.....	44
13. PREDNOSTI I NEDOSTACI SREDNJIH GRADOVA U HRVATSKOJ: PRIMJER GRADA VARAŽDINA – ISTRAŽIVANJE.....	46
13.1. Osnovni naglasci iz intervjua.....	47
13.2. Zaključci i napomene.....	52
14. ZAKLJUČAK.....	55
15. LITERATURA.....	57
16. PRILOZI.....	64
16.1. Popis slikovnih prikaza.....	64
16.2. Transkripti intervjua.....	65

1. UVOD

Rad analizira najvažnije funkcije grada Varaždina promatrajući ih u kontekstu njegove veličine – srednjeg grada. Prvo je poglavlje rada posvećeno određenju pojma *srednji grad* te kratkom pregledu stručne literature s područja urbane sociologije i geografije o sistematizaciji urbanih naselja s naglaskom na važnosti srednjeg grada. S obzirom na to da temelj rada čine gradske funkcije, potrebno je ukratko prikazati što u literaturi označava taj pojam, kakva je njihova sistematizacija te važnost za gradsko područje i njegovu okolicu, a tim se pitanjima bavi drugo poglavlje ovog rada. Slijedi pregled povijesnog razvoja Varaždina u kojem se ističu najvažniji događaji iz prošlosti grada, a koji su bitno utjecali na njegov razvoj. Uz to, posebno je poglavlje posvećeno geografskim i demografskim karakteristikama koje je važno sagledati u kontekstu današnjeg razvoja i funkcionalnog značenja Varaždina. Nadalje, rad se u zasebnim poglavljima posvećuje analizi najvažnijih gradskih funkcija u vidu industrije i gospodarskog razvoja, stanovanja, prometa i prometne povezanosti, razvoja obrazovnog sustava, športa i rekreacije te kulturnog značenja grada. Analizira se i njegovo prostorno planiranje pa će se navesti i sažeto predstaviti temeljni aspekti važnijih urbanističkih planova grada Varaždina. Cilj je tih poglavlja određivanje ključnih karakteristika, pozitivnih ili negativnih, kao i postojeće stanje o svakoj od navedenih gradskih funkcija. Među odabranim funkcijama posebnu važnost ima kulturno značenje grada kroz njegovu povijest, ali i danas, pa se tom poglavlju pridaje posebna pozornost sagledavajući pritom i mogućnosti razvoja kulturnog turizma u Varaždinu.

U radu je posebno poglavlje posvećeno i interpretaciji rezultata terenskog istraživanja koje je obuhvatilo 21 ispitanika s područja grada Varaždina i prigradskih naselja. Cilj je istraživanja bio prepoznati najvažnije aspekte kojima su ispitanici zadovoljni, odnosno one aspekte koji bi se u budućem razvoju grada Varaždina trebali promijeniti. Prema tome, cilj je cjelokupnog rada objasniti i istaknuti koje prednosti i nedostatke sa sobom donosi život u gradu srednje veličine.

2. SREDNJI GRAD – određenje pojma

U suvremenom svijetu *urbanizacija*¹ postaje globalni fenomen, a gradovi imaju sve važniju ulogu u ekonomskom, socijalnom, gospodarskom i kulturnom smislu. Procjenjuje se da će do 2025. godine u gradovima živjeti 2/3 ukupnog svjetskog stanovništva (Strategija prostornog uređenja RH, 1997). U takvom procesu veliki gradovi ubrzano rastu, no postaju i područjima brojnih komunalnih problema, društvenih nejednakosti, nedovoljnog mjesta za željeni životni prostor, kao i čestih neprikladno riješenih prometnih sustava. S druge strane, mali gradovi ne pružaju dovoljno mogućnosti za rad, kao ni obrazovne, kulturne i ostale sadržaje potrebne današnjem čovjeku. Zbog toga su srednji gradovi prikladni za pomnije proučavanje jer objedinjuju pozitivne strane malih i velikih gradova (Marinović-Uzelac, 1999).

Pri definiranju pojma *srednji grad* valja biti oprezan. Najčešći je kriterij definiranja grada, svakako, broj stanovnika. Prema navedenom kriteriju srednji gradovi u Hrvatskoj imaju između 20.000 i 100.000 stanovnika, dok je u drugim europskim zemljama taj broj nešto drugačiji.² Donji prag od 20.000 stanovnika nije toliko problematičan kao gornji koji u europskim zemljama iznosi 200.000 stanovnika, a prema kojem bi gotovo svi hrvatski gradovi pripadali skupini srednjih gradova. Prema tome, broj stanovnika ne smije i ne može biti jedini kriterij pri određivanju „srednjosti“ grada, već treba posegnuti za kvalitativnim opisima (Marinović-Uzelac, 1999).

Srednji grad „stanovnicima pruža određene kvalitete načina života, smještenog između ruralne izoliranosti i koncentracije velikih gradova, uz zadovoljavajući ekološki okoliš“ (Marinović-Uzelac, 1999: 15). Posegnuvši za kvalitativnim opisima, može se reći da srednji gradovi predstavljaju velik trgovački potencijal, često postaju mjestima razvoja industrije, međusobno su vrlo dinamični, a po funkcijama različiti. Sa svojom su okolnom regijom u stalnom suživotu te su vrlo često ovisni o vlastitom geografskom smještaju koji je utjecao na njihov razvoj. Dvije se karakteristike srednjih gradova mogu prepoznati kao njihovi osnovni nedostaci, a riječ je o osrednjosti brojnosti usluga i uskosti tržišta rada (Marinović-Uzelac, 1999).

---

¹ „Naziv urbanizacija potječe od latinske riječi *urbs*, što znači grad. Prema tome, urbanizacija bi mogla značiti razvoj gradova. No urbanizacija je danas širi pojam. On ne obuhvaća samo pojavu gradova i razvoj gradova, već i kompleksne promjene u ruralnim sredinama s kojima se u raznim oblicima smanjuju razlike između grada i sela.“ (Vresk, 1990b: 16)

² U europskim zemljama srednji grad ima između 30.000 i 200.000 stanovnika.

U posljednjih nekoliko desetljeća obavljena su mnoga istraživanja gradova i mjesta u Hrvatskoj na temelju kojih su izrađene njihove klasifikacije. U ovom se radu iznosi sistematizacija srednjih gradova u Hrvatskoj prema ideji Ratimira Zimmermanna, a za te je potrebe taj autor izabrao tri osnovna kriterija: (1) broj stalnih stanovnika grada³, (2) broj ekvivalentnih stanovnika (za turistička središta)⁴, (3) broj svih zaposlenih u gradu (za radna središta).⁵ Uzevši u obzir navedene kriterije, prema popisu stanovništva iz 1991. godine Zimmermann je izdvojio 54 srednja grada koja su podijeljena u tri skupine: (1) „veći“ srednji gradovi, (2) „srednji“ srednji gradovi i (3) „manji“ srednji gradovi. Prema toj podjeli Varaždin pripada „većim“ srednjim gradovima s 41.846 stanovnika prema popisu iz 1991. godine (Zimmermann, 1999). Prema popisu stanovništva iz 2001. godine Varaždin je imao 49.075 stanovnika.⁶ U srednjim je gradovima prema popisu iz 1991. godine živjelo nešto manje od 1/3 stanovništva Republike Hrvatske pa Ognjen Čaldarović drži da bi srednji gradovi „mogli postati središta gospodarskog, kulturnog i socijalnog života...“ (Čaldarović, 1999: 104).

Prema Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske iz 1997. godine naselja Hrvatske podijeljena su na sljedeći način⁷: (a) glavni grad – Zagreb, (b) veliki gradovi (100.000 do 200.000 stanovnika), (c) srednji i manji gradovi (7.000 do 30.000 stanovnika), (d) mali gradovi, mjesta s gradskim obilježjima, općinska središta i ostala razvojna žarišta, (e) manja naselja – sela. Prema navedenoj podjeli Varaždin pripada većim gradovima, odnosno većim regionalnim središtima. Toj se skupini gradova u strateškim ciljevima i usmjerenjima urbanističkog razvoja Strategije nastoji povećati važnost jer se smatra da su upravo to područja većih koncentracija stanovništva u Hrvatskoj koja treba razvijati kao regionalna središta (Strategija prostornog uređenja RH, 1997). U nastavku ćemo pažnju posvetiti određenju i podjeli gradskih funkcija, kao i različitom shvaćanju tog pojma. Osim toga, bit će riječi i o funkcijama srednjih gradova u Hrvatskoj.

---

³ Naselje s više od 10.000 stalnih stanovnika.

⁴ Naselje s više od 7.000 stalnih stanovnika i s više od 20.000 ekvivalentnih stanovnika. Ekvivalentan broj stanovnika odnosi se na ukupan broj stalnih i povremenih stanovnika nekog naselja.

⁵ Naselje s više od 7.000 stalnih stanovnika i s više od 5.000 zaposlenih u naselju.

⁶ Izvor: Državni zavod za statistiku.

⁷ Podjela naselja na temelju popisa stanovništva iz 1991. godine

3. FUNKCIJE GRADA

Shvaćanje grada kao složenog sustava često je u djelima urbanih sociologa i svih onih koji su se bavili gradom i fenomenima vezanim uz nj. Tako Georg Simmel u svom eseju „Velegradovi i duhovni život“ raspravlja o velegradu kao „kompleksnom organizmu“ u kojem se gomila i isprepliće velik broj ljudi različitih interesa i aktivnosti (Simmel, 2001). Slično shvaćanje grada nalazimo i u djelima sociologa Čikaške škole, a ovdje spominjemo jednoga od najvažnijih, Louisa Wirtha. Po njegovu se mišljenju grad ne može definirati isključivo na temelju jednog elementa – broja stanovnika, već je grad „relativno veliko, gusto i stalno naselje socijalno heterogenih individua“ (Čaldarović, 2012: 131). Prema tome, zbog takvog je shvaćanja grada i njegove složenosti potrebno razmotriti važnost gradskih funkcija.

U području urbane geografije pojam *gradske funkcije* nije jedinstveno objašnjen pa ga različiti autori shvaćaju različito. Njemački geograf Boesler, primjerice, funkcije grada poistovjećuje s gradskim djelatnostima, a dijeli ih na primarne (gradotvorne) i sekundarne (lokalne) funkcije. *Primarne funkcije* odnose se na one djelatnosti koje služe stanovništvu izvan grada (industrija, obrt, trgovina, banke i osiguranje, promet, uprava, kultura i školstvo, zdravstvo, socijalne djelatnosti i ostalo), dok *sekundarne funkcije* prvenstveno služe stanovnicima samog grada (pojedine djelatnosti primarnih funkcija). Takva podjela gradskih funkcija zaživjela je i u SAD-u gdje se one dijele na bazne i nebazne funkcije. U tom bi se smislu *bazne funkcije* mogle poistovjetiti s primarnim funkcijama, a *nebazne* sa sekundarnim gradskim funkcijama (Vresk, 1990b). Važno je primijetiti kako pomoću svojih funkcija grad živi u stalnom odnosu sa svojom neposrednom okolicom i širom regijom. Takav je odnos vidljiv i u podjeli gradskih funkcija na *vlastite (posebne)*, koje proizlaze iz djelatnosti samog grada, te *prostorne (opće)*, koje se odnose na ulogu grada u regiji i njegove karakteristike na širem prostoru (Marinović-Uzelac, 2001). I većina drugih autora pojam gradskih funkcija poistovjećuje s djelatnostima grada jer smatraju da se „funkcija grada očituje u tome što grad razvija niz djelatnosti za potrebe stanovništva okolnog prostora iz čega proizlazi njegov utjecaj na okolicu i složene funkcionalne veze u prostoru“ (Vresk, 1990b: 37).

Nadalje, neki autori funkcije grada poistovjećuju s čovjekovim osnovnim životnim potrebama kao što su stanovanje, obrazovanje, rad, opskrba, odmor, promet i komunikacije. S druge strane, ako se uzimaju u obzir proizvodne i uslužne djelatnosti u kojima radi većina stanovništva grada i njegove okolice, gradske se funkcije dijele na funkciju proizvođača materijalnih dobara i uslužnih djelatnosti te na funkciju rada i stanovanja koja je, svakako, uvjetovana prvom funkcijom (Vresk prema Partzsch, 1990b).

Urbani geograf Milan Vresk izvršio je analizu *funkcionalne strukture* hrvatskih gradova na temelju popisa stanovništva iz 1991. godine jer smatra da „je bez poznavanja gradskih funkcija i njihovog utjecaja teško objasniti prostorne promjene i poduzeti planske akcije prostornog uređenja i regionalnog razvoja“ (Vresk, 1996: 51). Funkcionalna je struktura hrvatskih gradova utvrđena na temelju zaposlenog stanovništva po djelatnostima⁸. Analiza je utemeljena na konceptu funkcionalne strukture „prosječnog grada“, koja je izvršena na temelju izračuna prosječne zaposlenosti u 12 gradskih djelatnosti. Uzevši u obzir udio zaposlenosti, kao i intenzitet usmjerenosti gradova na pojedine djelatnosti, istraživanjem je izdvojeno sedam *funkcionalnih tipova* gradova u Hrvatskoj: (1) industrijski gradovi, (2) turistički gradovi, (3) prometni gradovi, (4) upravni gradovi, (5) uslužni gradovi, (6) zdravstveni gradovi, (7) gradovi primarne proizvodnje. Prema navedenoj analizi iz 1991. godine prevladavali su uslužni gradovi (28,2% gradova), a potom slijede industrijski i turistički gradovi (14,5% za pojedini tip grada). Čak 19 hrvatskih gradova bilo je bez usmjerenja (16,2%), a najmanje je bilo upravnih i zdravstvenih gradova (6% za pojedini tip grada) (Vresk, 1996).

U drugom je poglavlju rada konstatirano da su srednji gradovi u Hrvatskoj po svojim funkcijama vrlo različiti. Mnogi su od njih središnja mjesta općine ili županije te pružaju različit način i udobnost života. Osim toga, vrlo su često usko povezani s jednim oblikom industrije (Marinović-Uzelac, 1999). Ivo Šimunović zaključuje da „veliki gradovi postaju mjesta okupljanja kapitala, znanja i funkcija, a manji i srednji gradovi mjesta okupljanja proizvodnih djelatnosti. (...) Srednji gradovi su zadržali izvorno značenje i funkciju grada kao pola rasta u gospodarstvu“ (Šimunović, 1999: 173). Varaždin se u posljednjih pedesetak godina uzdigao u svojoj funkciji centralnog naselja, koje se u literaturi naziva *središtem funkcija*. Njime se koriste stanovnici ne samo centralnog, već i oni okolnih naselja. S takvim povećanjem centralnih funkcija Varaždin je znatno povećao svoju gravitacijsku zonu i postao regionalnim centrom Varaždinske županije (Feletar, D. i Feletar, P., 2009). No, Varaždin je i jedan od onih hrvatskih gradova koji su svoju funkcionalnu usmjerenost kroz prošlost uvelike promijenili. U ranim godinama svoga postojanja stekao je funkciju feudalnog grada i malog lokalnog centra. Od kasnije stečene upravno-kulturne funkcije krajem 19. stoljeća sve više jača industrijsku funkciju koja je, uz značajnu prometnu, i danas najznačajnija gradska funkcija Varaždina (Marinović-Uzelac, 2001).

---

⁸ U obzir je uzeto 12 djelatnosti: 1. industrija, 2. poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo, vodoprivreda, 3. građevinarstvo, 4. promet i veze, 5. trgovina, 6. turizam i ugostiteljstvo, 7. obrt, 8. stambeno-komunalne djelatnosti, uređenje prostora, 9. financijske, tehničke i poslovne usluge, 10. obrazovanje, znanost, kultura, informacije, 11. zdravstvo, socijalna skrb, 12. vlast, uprava, udruženja (Vresk, 1996: 54)

U idućim ćemo se poglavljima rada baviti proučavanjem određenih funkcija, odnosno djelatnosti Varaždina, a riječ je o industriji, stanovanju, prometu i vezama, obrazovanju i kulturi te uređenju prostora. No, radi boljeg razumijevanja današnjih funkcija grada Varaždina iduća dva poglavlja donose kratak povijesni pregled grada te njegove najznačajnije geografske i demografske karakteristike.

4. POVIJEST GRADA VARAŽDINA

Prema arheološkim nalazima područje Varaždina bilo je naseljeno već u rimsko doba o čemu svjedoči trasa prometnice koja se nalazila na području današnje Optujske, Trstenjakove i Trenkove ulice, zatim „via magna“ koja se protezala današnjom Ulicom Stanka Vraza te „via militum“, današnja Ulica braće Radić. No, intenzivniji razvoj grada započinje u razdoblju srednjeg vijeka. Prvu potvrdu o postojanju Varaždina nalazimo u ispravi hrvatsko-ugarskog kralja Bele III. koji je 1181. godine zagrebačkom Kaptolu dao pravo na posjed Varaždinske Toplice. Taj mu je posjed oteo varaždinski župan u vrijeme kralja Bele II. Dakle, već je tada Varaždin imao određenu važnost kao sjedište varaždinskog župana. Jedna od važnijih godina u varaždinskoj povijesti zasigurno je i 1209. kada je Andrija II. Varaždin proglasio slobodnim kraljevskim gradom⁹ (Slukan-Altić, 2009).

Tijekom 13. stoljeća Varaždin se razvijao kao trgovački i obrtnički grad zbog svoje izvrsne geografske smještenosti i prometne povezanosti. U 14. su stoljeću Varaždinci zatražili pomoć kralja Ludovika I. da ih zaštiti od županove vlasti te je 1357. Varaždinu izdana povelja na latinskom jeziku kojom se Varaždince oslobađa županove sudske vlasti, a u knjizi povjesničara Rudolfa Horvata nalazimo sljedeći opis: „Da ovi građani budu oslobođeni od ovakvih nepravda i poteškoća, stavljamo ih pod okrilje naše moći te ih krepošću (snagom) ove povelje izuzimamo ispod vlasti rečenih župana: sadašnjih i budućih“ (Horvat, 1993: 11). Spomenuta je povelja bila od velike važnosti jer se u njoj Varaždin naziva „civitas“ te će se nadalje tako nazivati u gotovo svim poveljama. No, krajem 14. stoljeća Varaždin je darovan Hermanu Celjskom i time je postao feudalni posjed grofova Celjskih, čime se otežao način ostvarivanja povlastica slobodnog kraljevskog grada. Tijekom 15. stoljeća Varaždin gospodarski jača te polako poprima izgled i funkcije pravog srednjovjekovnog grada sa središnjim trgom i ulicama (Slukan-Altić, 2009).

U 16. stoljeću zbog osmanlijskih prodora i osvajanja Varaždin ima značajne obrambene i vojne funkcije (sjedište je kapetanije, a kasnije i Varaždinske vojne granice). Osim što ima važnu ulogu u obrani Hrvatskog kraljevstva, značajna mu je uloga i u obrani Štajerske. Zbog toga se počelo raditi na obnovi sve važnije varaždinske utvrde. O njezinoj važnosti svjedoči i činjenica da je iz sigurnosnih razloga u njoj katkad zasjedao i sam Hrvatski sabor. Treba istaknuti da se Varaždin, unatoč turskoj opasnosti, širio i izvan bedema grada.

---

⁹ Time je Varaždin dobio pravo izbora vlastitog suca, a njegovi stanovnici pravo oporučivanja vlastite imovine i seljenja. Dobio je i vlastiti posjed (gradski teritorij) s točno označenim granicama. No, županu su se i dalje plaćala određena davanja.

Prema popisu varaždinskih kuća iz 1520. godine najveće je predgrađe bio Milički konec, današnja Ulica braće Radić, a razvila su se i ostala predgrađa¹⁰ (Slukan-Altić, 2008).

1600. godine Varaždin je imao između 2.000 i 2.300 stanovnika te je bio najveće gradsko naselje u Hrvatskoj (Slukan-Altić prema Krivošić, 2008). Nesumnjivo, jedno od najznačajnijih razdoblja bilo je ono u kojem je Varaždin bio glavni grad Trojedne Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Naime, carica Marija Terezija proglašava Varaždin sjedištem Hrvatskog kraljevskog vijeća 1767. godine i otada se život u gradu bitno mijenja. U njega dolaze plemići, crkveni dostojanstvenici, predstavnici vlasti, a mijenja se i izgled grada. Pritom Varaždinci sve više oponašaju bečki način života.¹¹ No, požar koji je izbio 1776. godine onemogućuje mu budući razvoj kao glavnog grada te se Varaždin nakon požara razvija u okviru osnovnih gospodarskih funkcija – trgovine i obrta, dok su centralne funkcije te upravna vlast preseljene u Zagreb. Posljedice požara bile su vrlo nepovoljne za razvoj grada: „To bijaše takav udarac da se od njega nije grad Varaždin mogao nikada više oporaviti. Od glavnoga i brojem žitelja najvećega grada u Hrvatskoj i Slavoniji pretvorio se Varaždin u pokrajinski grad“ (Horvat, 1993: 270). Uslijedila je obnova nakon koje Varaždin poprima karakterističan izgled baroknog grada, a počinje i jače širenje izvan zidina te nastanak novih gradskih četvrti. Grad se širi prema sjeveru, sjeveroistoku i zapadu gdje jačaju glavne prometnice koje ga povezuju s ostatkom zemlje (Androić, 1983).

U 18. stoljeću Varaždin postaje središtem svilarske manufakture, što će kasnije utjecati na razvoj jake tekstilne industrije. U to vrijeme grad jača na obrazovnom i kulturnom planu. Već tada djeluje poznata gimnazija, osnivaju se javne trivijalne škole, a 1769. godine osnovana je visokoškolska ustanova koja predstavlja temelj pravnih znanosti u Hrvatskoj. Razvija se i kazalište, izdavaštvo, a književnost na kajkavskom jeziku doživljava velik uspjeh (Androić, 1983). U 19. se stoljeću raspadaju feudalni odnosi te se pojavom građanskog sloja život grada mijenja. Dolazi do jačanja proizvodnje koja je osnažila grad i u 20. stoljeću. „Varaždin je kroz svoju dugu povijest proživio mnoge teške trenutke da konačno u najnovijem razdoblju (...) može zakoračiti punim zamahom u život ispunjen proizvodnim radom te visokim dometom razvoja kulture, umjetnosti i znanosti, što predstavlja pravi oblik njegova progresa“ (Mohorovičić, 1983: 22).

---

¹⁰ Dugi konec (današnja Zagrebačka ulica), Platea Sancti Viti (današnje Ulica Tome Blažeka i Ulica Jurja Križanića), Dravički konec (današnja Kukuljevićeva ulica), Brodovski konec, Ciglenski konec i predgrađe Podklečan (današnja Ulica kralja Petra Krešimira).

¹¹ U jednom svojem zapisu grof Oršić naziva ga „mali Beč“ (Androić, 1983).

5. GEOGRAFSKE I DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE VARAŽDINA

Varaždin je sjedište i brojem stanovnika najveći grad Varaždinske županije. Smješten je na desnoj obali rijeke Drave na prosječnoj nadmorskoj visini od 173 m. To se ravničarsko područje uz rijeku naziva i Varaždinskim poljem. Od glavnog grada Republike Hrvatske, Zagreba, Varaždin je udaljen oko 80 km. U sastavu Grada Varaždina nalaze se naselja Varaždin, Črnc Biškupečki, Donji Kućan, Gojanec, Gornji Kućan, Hrašćica, Jalkovec, Kućan Marof, Poljana Biškupečka i Zbelava. Od navedenih naselja jedino Varaždin ima status grada. Površina Grada Varaždina iznosi 59,45 km² što zauzima manje od 5% površine županije. Grad graniči sa sedam općina s područja Varaždinske županije (Sračinec, Vidovec, Beretince, Sveti Ilija, Gornji Kneginec, Jalžabet i Trnovec Bartolovečki) te s općinom Nedelišće u Međimurskoj županiji. Geografski smještaj Varaždina bitno utječe na njegov prometni značaj. Naime, prometno je dobro povezan s Mađarskom (prema Budimpešti) te Zagrebom i Rijekom prema Jadranskom moru. U smjeru zapad – istok veliku važnost ima tzv. Dravski koridor koji Hrvatsku preko Podunavlja otvara prema Crnom moru. Valja istaknuti da je rijeka Drava od velike važnosti za varaždinski kraj. Naime, osim što se prostori uz rijeku koriste najčešće za poljoprivredu, rijeka je i mjesto na kojem ljudi provode svoje slobodno vrijeme. Drava je gradu važna i za komunalne djelatnosti, kao i u opskrbi ovih prostora električnom energijom (PPU Grada Varaždina, 2005).

Iako površinom najmanji grad u županiji, brojem je stanovnika Grad Varaždin najveći. Prema popisu iz 2001. godine imao je 49.075 stanovnika, dok je 2011. taj broj pao na 47.055 stanovnika.¹² Naselje Varaždin 2001. imalo je 41.434 stanovnika, a 2011. broj se smanjio na 38.746 stanovnika. Gustoća naseljenosti Grada prema popisu iz 2001. iznosila je 825 st/km² što je veći prosjek od županije (146,6 st/km²), a mnogo veći od prosjeka Hrvatske (78,5 st/km²) (Nejašmić, 2008).

Stanovništvo Varaždinske županije, kao i u većini ostalih županija Hrvatske, stari, a takav trend ne zaobilazi ni sam grad Varaždin (Spevec, 2009). 2001. godine od ukupnog je broja stanovnika bilo 10.937 stanovnika starih do 19 godina, dok je onih iznad 60 godina bilo 10.509. *Indeks starosti*¹³ iznosio je 96,1, a „starenje stanovništva, smatra se, počinje kada vrijednost indeksa starosti prijeđe 40,0%, a udio stanovništva starog 60 godina i više dosegne 12%“ (Spevec prema Wertheimer-Baletić, 2009: 136). Uz dobni sastav stanovništva važno je uvidjeti kakav je spolni sastav budući da su to pokazatelji promjena prirodnog kretanja

¹² Izvor: Državni zavod za statistiku – Popisane osobe, kućanstva i stambene jedinice, prvi rezultati popisa 2011. po naseljima.

¹³ Indeks starosti pokazuje odnos mladog (0 – 19) i starog (60 i više godina) stanovništva (Spevec, 2009)

stanovništva u budućnosti (Nejašmić, 2008). U gradu Varaždinu udio ženskog stanovništva 2001. godine bio je nešto veći od muškog. *Koeficijent feminiteta*¹⁴, koji pokazuje broj žena na 1.000 muškaraca, iznosio je 1.120, dok je primjerice 1961. godine iznosio 1.135 (Spevec, 2009). Neravnoteža u udjelu muškog i ženskog stanovništva još je veća u starijim dobnim skupinama, a najočigledniji su primjeri takve neravnoteže upravo županije sjeverozapadne Hrvatske. Smatra se da je to posljedica veće smrtnosti muškaraca te duljeg životnog vijeka žena (Spevec prema Nejašmić, 2009). Osim što postoji veći udio žena, iz navedenog se vidi da varaždinsko stanovništvo stari, a *stupanj ostarjelosti*¹⁵ upućuje na duboku starost.

Varaždin je svojim gospodarskim razvojem pozitivno utjecao na demografsko kretanje svoje okolice. Od svih je gradova srednje veličine u Hrvatskoj najviše utjecao na socio-ekonomski razvoj okolice zbog vrlo izražene funkcije rada (Spevec, 2009). To se odrazilo na cirkulaciju, odnosno prostornu pokretljivost radnog stanovništva koje na rad dolazi u Varaždin, što mu je jedna od posebnosti. Prema popisu stanovništva iz 2001. od ukupnih dnevnih migracija stanovnika radnih je bilo oko 71%.¹⁶ Velik udio radnih cirkulanata javio se već u 60-im i 70-im godinama prošlog stoljeća te se s godinama povećavao. To ukazuje na činjenicu da Varaždin i dalje jača funkciju rada te pritom širi svoju gravitacijsku zonu (Vresk, 1983).

Broj stanovnika u posljednjih je desetak godina u Varaždinu pao, no u većini ostalih naselja Grada Varaždina broj je porastao. Prema tome, cilj je strategije Prostornog plana uređenja Grada Varaždina omogućiti porast broja stanovnika te Grad i u budućnosti razvijati kao nositelja demografskog razvoja županije.

Iduće poglavlje donosi kratak pregled gospodarskog razvoja grada Varaždina od kraja 19. stoljeća i početaka industrijske proizvodnje, posebno tekstilne, sve do suvremenih gospodarskih projekata i jačanja informacijske tehnologije.

---

¹⁴ Računa se prema formuli: $k_f = \frac{Ž}{M} \times 1000$ (Spevec, 2009: 143).

¹⁵ „Model vrednovanja dobnog sastava stanovništva rabi se za određivanje stupnja ostarjelosti neke populacije (...)“ (Spevec, 2009: 146).

Tipizacija ima sedam stupnjeva ostarjelosti: 1. na pragu starenja, 2. starenje, 3. starost, 4. duboka starost, 5. vrlo duboka starost, 6. izrazito duboka starost, 7. krajnje duboka starost (Nejašmić, 2008).

¹⁶ Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Varaždina, 2005.

Tablica 1. Broj stanovnika Grada Varaždina po naseljima 2001. i 2011. godine

Naselje	2001.	2011.
Črnc Biškupečki	713	693
Donji Kućan	707	705
Gojanec	603	619
Gornji Kućan	1.118	1.139
Hrašćica	965	1.277
Jalkovec	1.294	1.317
Kućan Marof	1.329	1.385
Poljana Biškupečka	443	456
Varaždin	41.434	38.746
Zbelava	469	506

6. GOSPODARSTVO GRADA

Za razumijevanje gospodarske slike Varaždina važno je uzeti u obzir razvoj i značenje tradicionalnih gospodarskih djelatnosti po kojima je grad prepoznatljiv u regiji, a prvenstveno se to odnosi na tekstilnu i prehrambenu industriju. U novije vrijeme sve važniju ulogu imaju brojni trgovački centri izgrađeni uglavnom na rubnim dijelovima grada, kao i novi gospodarski sadržaji i projekti poput Slobodne zone Varaždin ili pak informacijski orijentirani projekti Tehnološkog parka.

U Varaždinu je još od kraja 19. stoljeća industrijska proizvodnja imala veliku ulogu u gospodarskoj strukturi. Najvažnija je industrijska grana bila tekstilna industrija. Naime, 1918. godine osnovana je „Tekstilna industrija Varaždin d.d. TIVAR“ koja se primarno bavila proizvodnjom vune. Nakon Drugog svjetskog rata „TIVAR“ mijenja ime u današnji „Varaždinski tekstilni kombinat VARTEKS“ (Šimunić, 2009). Proizvodnja je u Varteksu tijekom 60-ih i 70-ih godina uvelike porasla, a tvornica je zapošljavala velik dio gradskog i okolnog stanovništva. Primjerice, 1980. godine Varteks je imao 9.360 radnika (Hip, 2009). Osim Varteksa valja spomenuti i tvornicu „VIS“ (Varaždinska industrija svile) koja je tijekom spomenutih godina otvarala pogone u blizini Varaždina (Vinica, Jalžabet, Babinec i Budinščina), a u 80-im je godinama imala više od 2.500 radnika (Šimunić, 2009). Osim tekstilne industrije značajna je i prehrambena. Tvrtka „Vindija“, koja se razvila iz male gradske mljekare, zajedno s „Kokom“, u prehrambenoj je industriji vodeće poduzeće u gradu. Za tu je industriju na području Varaždina značajna i tvornica „Kalnik“ koja se bavi preradom povrća u sklopu koprivničke „Podravke“ (Ruža i Kaštela, 2009). Zanimljivo je istaknuti da se sjedišta najznačajnijih varaždinskih tvornica, Varteksa i Vindije, nalaze u samom gradu i nisu preseljena u industrijske dijelove grada. Danas su te tvornice postale „institucije/poduzeća“ (Rogić, 1999). Vrlo dobar primjer je Varteks koji je doživio sudbinu gotovo svih tekstilnih tvornica u Hrvatskoj. Naime, nakon Domovinskog rata uslijedio je pad proizvodnje i zaposlenosti, a na udaru se našla i tekstilna industrija pa je Varteks počeo bilježiti pad proizvodnje, a postao je i nekonkurentan. Prema nekim podacima u 2012. godini prihodi su u odnosu na 2011. bili manji za 25%.¹⁷ Mnogi su radnici izgubili posao, a onima koji rade plaće su smanjene. Varaždinski je Varteks, prema tome, pravi primjer jedne „institucije/poduzeća“ gdje „s propašću takve tvorevine u srednjem gradu ne nestaje samo poduzeće (...) nego i

---

¹⁷ <http://liderpress.hr/tvrtke-i-trzista/poslovna-scena/ukupni-prihodi-vartekse-manji-za-25-posto> (posjećeno 10. svibnja 2013.)

jedan srednjogradski svijet koji se oko njega, i u kojemu se ono, samooblikuje. Za razliku od poduzeća (koje je zamjenjivo), svijet oko i u koje je poduzeće uronjeno nije zamjenjiv“ (Rogić, 1999: 124).

Slika 1. Ulaz u tvornicu „Varteks“ (autor: L. Gotal)

Slika 2. Tvornica „Vindija“ (autor: L. Gotal)

Od ostalih je industrijskih grana potrebno spomenuti obućarsku industriju. Tvornica „VIKO“ (Varaždinska industrija kože i obuće) još je prije 15-ak godina dobro poslovala i zapošljavala preko 5.000 radnika, no danas više ne postoji. Očuvala se jedino kožara i poneki obućarski pogoni (Ruža i Kaštela, 2009). Metalna je industrija u Varaždinu okupljala nekoliko poduzeća od kojih je glavna bila „Ljevaonica i tvornica armatura“, koja je zbog dobre kvalitete dio proizvoda isporučivala brodogradnji (Šimunić, 2009). No, ta je industrija, kao i tekstilna, od 90-ih godina počela bilježiti pad proizvodnje i velike gubitke. Nadalje, poznato graditeljsko poduzeće „Zagorje-Tehnobeton d.d.“ u uvjetima gospodarske krize ostvaruje dobre prihode i rezultate te se pridružuje najboljim graditeljskim poduzećima u

Hrvatskoj. Uz Vindiju i Varteks „pripada miljeu najboljih gospodarskih poduzeća u Varaždinu“ (Lončarić i Amadori, 2009).

Iako u stanju nestabilnosti i krize, industrija je u Varaždinu najvažniji nositelj gospodarstva. U razdoblju od 1998. do 2007. u prerađivačkoj je industriji od ukupnog broja zaposlenih u Gradu Varaždinu bilo 44% djelatnika. No, konstatirano je da ta gospodarska djelatnost bilježi stalni pad proizvodnje i zaposlenosti. Građevinarstvo, s druge strane, u promatranom razdoblju bilježi porast broja zaposlenih te u prosjeku zapošljava gotovo 11% ukupnog broja zaposlenih u Gradu. Podaci upućuju na dominaciju radno intenzivne prerađivačke industrije s velikim udjelom zaposlenih što se „negativno odražava na prosječne plaće zaposlenih, a time i na opći društveni standard“ (Bogović, 2009: 449).

Posljednjih je godina Varaždin slijedio hrvatski trend otvaranja trgovačkih centara i prodajno-skladišnih prostora koji su većinom izgrađeni na rubnim dijelovima grada. U trgovačkim centrima poput Supernove, StoreLanda i Lumini centra (izgrađenog između jugozapadne obilaznice grada i autoceste prema Zagrebu) nalaze se trgovine odjeće i obuće, elektronike, opreme za kućanstvo, ugostiteljski objekti i ostali sadržaji. Uz njih, unutar samog grada nalaze se prodajni centri poput Mercatora, Kauflanda, Bille i dr.

Gospodarstvo je okrenuto i razvoju informacijske tehnologije što potvrđuje osnivanje Tehnološkog parka Varaždin d.o.o., poduzeća kojemu je cilj razvijati tehnološki inovativno gospodarstvo. Taj cilj postiže uspostavom inkubacijskog središta za ona poduzeća koja započinju s radom u IT sektoru, ali i razvojem postojećih tehnološki inovativnih poduzeća.

6.1. Značenje *Slobodne zone Varaždin* za varaždinsko gospodarstvo

U gospodarskoj slici Varaždina značajnu ulogu ima Slobodna zona Varaždin. U literaturi je slobodna zona višeznačan pojam, a za potrebe rada odabrana je definicija prema kojoj je ona „model gospodarsko-političkih mjera kojima se gospodarstvo neke zemlje uključuje, na osobit način, u međunarodnu razmjenu dobara i usluga“ (Mikac prema Babić, 2009: 458). Slobodna zona Varaždin smještena je na području općine Trnovec Bartolovečki, a projekt je pokrenut 2005. godine. Vlasnicima društva Slobodne zone Varaždin d.o.o.¹⁸ temeljni su ciljevi povećati zaposlenost i izvoz, uvesti nove tehnologije, poboljšati gospodarsku strukturu i na taj način ostvariti dinamičniji gospodarski rast. Najveći je strani

---

¹⁸ Društvo Slobodna zona Varaždin d.o.o. pravni je subjekt koji upravlja i posluje u Slobodnoj zoni Varaždin, gospodarskom prostoru u kojem djeluju korisnici Zone. Vlasnici društva Slobodna zona Varaždin d.o.o. su: Varaždinska županija, Grad Varaždin, Općina Trnovec Bartolovečki, Varkom d.d. i Termoplín d.d.

investitor u Zonu austrijska tvrtka „Boxmark Leather“ koja se bavi proizvodnjom kožnih sjedišta za određene proizvođače automobila, aviona i namještaja, a najveći je domaći investitor tvrtka „Gumiimpex-GRP d.o.o.“ koja se bavi reciklažom starih automobilskih guma te proizvodnjom granulata. Većina je korisnika u Zoni orijentirana na izvoz i konkurentnost na svjetskom tržištu. Prema podacima o poslovanju Zone u razdoblju od 2003. do 2008. godine tvrtke korisnice Zone sa svojom su dobiti sudjelovale u ukupnoj dobiti Županije sa 7,74%, dok su u izvozu sudjelovale s gotovo 18%. Osim toga, postignuta je i velika zaposlenost. Naime, u 2008. godini u Zoni je bilo zaposleno 2.588 djelatnika. Nadalje, prosječna bruto plaća djelatnika u Zoni za jednu je trećinu veća od one u Županiji. Stoga je poslovanje u Zoni vrlo efikasno, a zadani su ciljevi postignuti (Mikac, 2009).

Ukratko, gospodarska se slika grada nakon Domovinskog rata promijenila. Tekstilna industrija, nekadašnja okosnica varaždinskog gospodarstva s Varteksom na čelu, propada. S druge strane, prehrambeni „div“ Vindija i dalje odolijeva gospodarskom stanju. U posljednje vrijeme jača trgovina, kao i sektor koji se bavi informacijskom tehnologijom. Uz to, Slobodna zona Varaždin bilježi izvrsne gospodarske rezultate povećanjem zaposlenosti, izvoza i konkurentnosti na tržištu.

Gospodarski razvoj grada bitno utječe na još jednu vrlo značajnu gradsku funkciju – stanovanje. Iduće se poglavlje većinom bavi sve značajnijim aspektom stanovanja, a riječ je o društvenoj stambenoj izgradnji te projektu poticane stanogradnje, čiji je program u Hrvatskoj započet u gradu Varaždinu.

7. STAMBENA IZGRADNJA

Od kraja 19. i početka 20. stoljeća industrija je u Varaždinu imala značajnu ulogu pa se grad počeo širiti oko gradske jezgre, a industrijski je razvoj utjecao i na demografska gibanja zbog čega se Varaždin tijekom godina nametnuo kao središte rada u regiji (Ruža, 2009). U takvim je okolnostima sve značajnije postalo pitanje stanovanja i stambene izgradnje grada. Stanovanje je jedna od najvažnijih funkcija svakog grada, a smatra se da je ono ujedno i „najveći potrošač i korisnik prostora, osnovni prevladavajući sadržaj ljudskih naselja i temeljni element prostornog i urbanističkog planiranja. Stanovanje općenito, a izgradnja stanova posebno, čini važnu komponentu socijalnog i gospodarskog razvitka, organizacije i uređenja prostora te podizanja životnog standarda stanovništva“ (Strategija prostornog uređenja RH, 1997: 86). Sam pojam stanovanja odnosi se na čitav sustav različitih segmenata koji ujedinjeni čine stanovanje¹⁹, no u ovom će se poglavlju istaknuti temeljne karakteristike vrlo značajnog dijela stanovanja, a riječ je o društvenoj stambenoj izgradnji koja je u posljednjih desetak godina u Varaždinu sve aktualnija.

Društvena stambena izgradnja u Varaždinu uvelike se počinje razvijati od 60-ih godina, dok je individualna stambena izgradnja oduvijek u gradu bila značajnija, što je jedna od posebnosti Varaždina (Ruža, 2009). Osim porasta društvene stambene izgradnje u gradu je vidljiva još jedna promjena koja zahvaća gotovo sve hrvatske gradove. Naime, stara gradska jezgra propada, kako u smislu zatvaranja trgovina, tako i u smislu izgradnje i stanovanja. U njoj većinom živi najstarije stanovništvo, dok se ono mlađe seli u rubne dijelove grada. Tako se periferija grada pretvara u urbanizirano mjesto koje postaje nositeljem modernizacije grada (Rogić, 1990). To potvrđuje i činjenica da prema rubnim dijelovima grada značenje stambenih zona raste, a važni su elementi u razvoju grada starost stambenih zgrada, ali i dinamika njihove izgradnje (Vresk, 1990b). U posljednjim je godinama stambena izgradnja u Varaždinu vrlo dinamična, a rezultat je „nicanje“ novih stambenih naselja, tzv. kvartova (stambeno naselje Grabanice u Jalkovečkoj ulici najbolji je primjer).

Uz takvu dinamičnu stambenu izgradnju način rješavanja stambenog pitanja postaje sve značajnijim. Naime, stambeno je pitanje jedan od najvažnijih problema, pogotovo mladim ljudima. Nekoliko je načina rješavanja tog problema: izgradnja obiteljske kuće, kupovina stana, stjecanje stambenog prava u stanu u društvenom vlasništvu, iznajmljivanje stana od

---

¹⁹ Prema Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske elementi koji čine sustav stanovanja su: stan, usluge, opskrba, obrazovanje, socijalne i zdravstvene djelatnosti, komunalni uređaji i prostor za rekreaciju. O nekima od navedenih segmenata stanovanja bit će riječi u poglavljima koja slijede.

privatnog (etažnog) vlasnika te nasilno useljavanje u stvarne ili prilagođene stambene prostore (Čaldarović, 1989: 88). Zbog već spomenutog porasta društvene stambene izgradnje, zanimljivo je uočiti koje mogućnosti grad Varaždin nudi svojim stanovnicima kako bi riješili stambeno pitanje kupovinom stana.²⁰ Bitno je reći da je Varaždin prvi grad u Hrvatskoj u kojem je počela izgradnja stanova po programu poticane stanogradnje (POS), a koji je pokrenut s ciljem da se građanima omogući rješavanje stambenog pitanja po povoljnijim uvjetima u odnosu na tržište.²¹ Prvi projekt takve izgradnje stanova ostvaren je u Harambašićevoj ulici gdje je POS program testiran za područje čitave Hrvatske.²² Izgradnja POS stanova zatim je nastavljena u Jalkovečkoj ulici gdje je u razdoblju od 2003. do 2010. godine izgrađeno više od 400 stanova u 13 objekata (stambeno naselje Grabanice). Uz to, takva dinamika izgradnje utjecala je i na pozitivno gospodarsko stanje jer je time osiguran posao za brojne građevinske i obrtničke tvrtke.²³ Do 2020. godine planira se izgradnja još 1.000 stanova, a Javna ustanova „Gradski stanovi Varaždin“ trenutno ostvaruje nove projekte na području naselja Hrašćica u samoj blizini Varaždina te u Ulici Vilka Novaka u gradu. Osim izgradnje stanova po POS programu u Varaždinu djeluje i tvrtka „Stanoing d.o.o.“ koja gradi stanove i posluje već 30 godina. Uz društvenu stambenu izgradnju u gradu se planira izgradnja novog stambenog naselja koje će prvenstveno biti prilagođeno individualnoj stambenoj izgradnji na području naselja Biškupec, a u kojem bi moglo živjeti više od 4.000 stanovnika.²⁴

Slika 3. Novoizgrađeno POS naselje (autor: L. Gotal)

²⁰ Ovdje se navode podaci isključivo za novoizgrađene stanove u gradu jer su oni ujedno i dostupniji.

²¹ Izvor: Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama.

²² Izvor: Gradski stanovi Varaždin.

²³ <http://regionalni.com/aktualno/novosti/pos-stanogradnja-osigurava-posao-za-25-gospodarskih-grana-2846> (posjećeno 10. svibnja 2013.)

²⁴ http://aktualno.hr/novosti/tag/Biskupec/24400_Uredjenje+novog+kvarta+na+podrucju+GrliceRakite+u+Biskupcu.html (posjećeno 10. svibnja 2013.)

Ukratko, jačanjem industrijske proizvodnje tijekom 20. stoljeća Varaždin postaje središtem rada u regiji, što se odrazilo na promjene u stanovanju i stambenoj izgradnji. Za razliku od nekadašnje mnogo češće individualne izgradnje, društvena je stambena izgradnja u gradu trenutno najaktivnija. Grad se sve više razvija na rubnim dijelovima, dok prostor stare gradske jezgre polako gubi svoju funkciju u smislu stanovanja i stambene izgradnje. Velik je dio novih stambenih naselja izgrađen po programu poticane stanogradnje, koji je u Hrvatskoj pokrenut upravo u Varaždinu.

Varaždin svoj razvoj ne duguje isključivo industriji koja je kroz funkciju stanovanja omogućila širenje i naseljavanje grada. Njegov je razvoj bitno uvjetovan dobrim geoprometnim položajem. Poglavlje koje slijedi donosi pregled najvažnijih prometnih koridora u koje je Varaždin uključen, a bavi se i stanjem željezničkog, cestovnog i zračnog prometa grada i njegove okolice te organizacijom prometa u gradskom središtu.

8. PROMETNA POVEZANOST I PROMET U GRADU VARAŽDINU

Promet je jedan od faktora koji bitno utječe na prostorno širenje, strukturu i funkciju grada. Uzevši to u obzir, od velike je važnosti stupanj razvijenosti unutargradskog, međugradskog i regionalnog prometa pa se stoga grad shvaća kao „prometno čvorište većeg prostora“ (Vresk, 1990b: 89). Promet utječe i na gospodarski razvoj grada i njegove okolice te na taj način postaje vrlo važna gospodarska djelatnost koju treba neprestano razvijati kako bi bio u skladu s prometnim sustavima okolnih zemalja (Ruža i Kaštela, 2005).

Svoj razvoj Varaždin duguje izvrsnom geoprometnom položaju. Naime, nalazi se na raskrižju dvaju prometnih koridora (Podravsko-kvarnerski i Alpsko-dravski koridor), kojima treba pridodati i tzv. Jugozapadni koridor. Njime je grad povezan s Ivancem te Krapinsko-zagorskom županijom. Od najvećeg je značaja Podravsko-kvarnerski koridor koji se proteže u smjeru istok – zapad od Slovenije preko Varaždina prema istočnim prometnicama južno od rijeke Drave. Kroz Varaždin prolazi i koridor u smjeru sjever – jug koji od Budimpešte u Mađarskoj vodi prema Zagrebu. Upravo takvi prometni pravci „čine Varaždin značajnim raskrižjem europskih, državnih i regionalnih prometnih pravaca preko kojih se odvijaju značajni tranzitni tokovi cestovnim i željezničkim prometom“ (Dadić, Božičević, Govorčinović, 2005: 4).

8.1. Željeznički promet

Razvoj željezničkog prometa na ovim je prostorima započeo još u 19. stoljeću kada su izgrađene pruge Zagreb – Varaždin i Varaždin – Čakovec (1886. godine). Četiri godine kasnije izgrađena je i pruga prema Golubovcu, a u 30-im je godinama 20. stoljeća izgrađena pruga prema Koprivnici. U prvoj je polovici 20. stoljeća željeznički promet postepeno poboljšan te je bilježio stalni porast broja putnika i robe. No, današnja je situacija drugačija. U 90-im je godinama promet smanjen, a neulaganja u željezničku infrastrukturu rezultirala su današnjim lošim prugama koje ne udovoljavaju zahtjevima suvremenih prometnih sustava. Od svih su pruga najznačajnije one koje Varaždin povezuju sa Zagrebom, Koprivnicom i Čakovcem (pruge I. reda). No, iako pruga prema Zagrebu postoji, ona nema onu ulogu koju bi mogla i trebala imati. Velik je problem trajanje putovanja jer je na pruzi prema Zagrebu dozvoljena brzina od 80 (60) km/h. Bolje uvjete pruža jedino pruga prema Koprivnici na kojoj se nakon sanacije postigla brzina od 100 km/h (GUP Grada Varaždina, 2006). Da bi se trebalo poraditi na poboljšanju željezničkog prometa i infrastrukture, potvrđuje i rezultat o putničkom

prometu na području čvora Varaždin²⁵ u studiji iz 2002. godine²⁶ koja pokazuje da je udio željezničkog prometa u ukupnom prometu čvora Varaždin oko 17%, a najintenzivniji je promet prema Zaboku i Čakovcu sa 70% od ukupnog željezničkog prometa. Nadalje, gradski i prigradski željeznički promet nije razvijen, a željezničkih postaja na rubnim dijelovima grada nema. U gradu postoji jedan željeznički kolodvor, obnovljen 2009. godine. Tada je uređeno pročelje zgrade kolodvora prema izvornom obliku, kao i čekaonica za putnike te prostor oko samog kolodvora.²⁷ O lokaciji željezničkog kolodvora dosta se raspravljalo, a pritom je u planu odvajanje putničkog i teretnog kolodvora. Putnički bi kolodvor trebao ostati na postojećoj lokaciji u Kolodvorskoj ulici, dok bi se teretni trebao izgraditi uz prugu prema Koprivnici (Kreč, Badanjak, Božičević, 2005).

8.2. Cestovni promet

Postojeća cestovna mreža Varaždina i okolice prati već spomenute prometne koridore koji preko grada povezuju Budimpeštu i Zagreb te Maribor i Ptuj s Koprivnicom. U grad ulazi 11 cesta i to iz smjera autoceste, prigradskih naselja (Trnovec, Sračinec, Nedeljanec, Gojanec, Poljana Biškupečka, Turčin, Gornji Kućan, Kućan Marof, Petrijanec) te iz smjera Međimurske županije. Promet se iz smjera Čakovca prema Zagrebu najčešće odvija upravo preko Varaždina, iako je izgrađena autocesta od Goričana do Zagreba, što otežava promet u samom gradu (GUP Grada Varaždina, 2006). Naime, brojenjem prometa na cestama u razdoblju od 1997. do 2003. godine ustanovljeno je da su ceste koje povezuju Varaždin s Čakovcem te Novim Marofom i Zagrebom nakon izgradnje autoceste i dalje preopterećene i promet na njima raste, dok onaj na autocesti stagnira. Takvom stanju, smatra se, pogoduje naplata cestarine na autocesti. Nadalje, kako bi se rasteretio tranzitni promet kroz središte grada, izgrađena je tzv. istočna obilaznica koja omogućuje vezu od Mađarske i Čakovca prema Zagrebu. Osim nje postoji i obilaznica na zapadnom dijelu grada koja povezuje prigradska naselja Hrašćicu i Gojanec (Kos, Brlek, Ševrović, 2005). Posljednja je izgrađena jugozapadna obilaznica 2007. godine²⁸ koja spaja Nedeljanec s Knegincem, čime je dodatno rasterećeno gradsko središte, a spojen je i zapadni prigradski i gradski dio s istočnim. Nadalje,

---

²⁵ Čvor Varaždin odnosi se na promet željeznicom, autobusom, osobnim automobilom i biciklom.

²⁶ Studiju redefiniranja čvora Varaždin naručile su Hrvatske željeznice, a izrađena je u Institutu prometa i veza u Zagrebu 2002. godine.

²⁷ http://aktualno.hr/novosti/varazdin/komentari/1914_Otvorena+obnovljena+zgrada+kolodvora.html (posjećeno 10. svibnja 2013.)

²⁸ <http://www.poslovni.hr/hrvatska/otvorena-jugozapadna-obilaznica-varazdina-61440> (posjećeno 10. svibnja 2013.)

autobusni je promet u prigradskim mjestima zastupljen, za razliku od željezničkog. Autobusni je kolodvor smješten gotovo u središtu grada, u blizini upravnih i zdravstvenih institucija, kao i brojnih ugostiteljskih objekata. No, postojećim se stanjem i izgledom ne uklapa u gradsku jezgru, a sigurnost putnika i prometa na niskoj je razini pa se već dulje vrijeme razmišlja o preseljenju kolodvora na novu lokaciju (Brlenić, 1983). Generalnim urbanističkim planom novi se autobusni kolodvor planira izgraditi na lokaciji između Ulice Pavleka Miškine, Koprivničke ulice te željezničke pruge za Čakovec (GUP Grada Varaždina, 2006).

8.3. Zračni promet

Zračni je promet u ovom dijelu Hrvatske koncentriran u Zagrebu, no na području Varaždinske i Međimurske županije sagrađena su dva športska aerodroma, jedan u Varaždinu, a drugi u Čakovcu (Ruža i Kaštela, 2005). Lokacija Zračnog pristaništa Varaždin (ZPV) dosta je nepovoljna s obzirom na razvoj grada, no s obzirom na topografske uvjete (ravnost terena) lokacija je ZPV-a vrlo povoljna. Naime, pristanište se nalazi nekoliko kilometara istočno od središta grada, na rubnom dijelu uz granicu općine (naselja Trnovec). Trenutno postoji samo jedna uzletno-sletna staza dužine 1500 m i širine 30 m. Aerodrom se još uvijek koristi u športsko-rekreacijske svrhe (športsko-rekreacijsko letenje, padobranstvo, organiziranje avio-piknika...), a u začetima je i njegovo komercijalno korištenje (Pavlin i Dimnik, 2005).

8.4. Organizacija cestovnog, biciklističkog i pješačkog prometa u gradu

Promet je u središtu grada riješen obodnim prstenom glavnih ulica, proizašlih iz nekadašnje ulice koja se pružala uz tadašnje bedeme grada. To je tzv. prvi gradski prometni prsten, a čine ga sljedeće ulice: Ulica A. Cesarca, P. Preradovića, V. Nazora te S. Vraza. Na njega se nadovezuju glavni gradski radijalni pravci (Optujska ulica, Ulica I. K. Sakcinskog, Ulica kralja Petra Krešimira IV., Kolodvorska ulica, Anina ulica, Ulica Zrinskih i Frankopana, Ulica braće Radić te Hallerova aleja). Slijedi drugi prometni prsten koji na sjeveru započinje Koprivničkom ulicom, nastavlja se na Optujsku ulicu na zapadu, a na jugu se proteže do Ulice M. Krleže. Treći prometni prsten postoji samo djelomično jer se sastoji od postojećih ulica te GUP-om Grada Varaždina planiranih prometnica, a započinje na tzv. istočnoj obilaznici te završava na granici GUP-a.

Unutar sustava gradske jezgre, odnosno prvog prometnog prstena, odvija se lokalni promet, dostava te biciklistički i pješački promet. Cestovni je promet u tom dijelu

jednosmjernan (Ulica A. Cesarca, P. Preradovića, V. Nazora, A. Šenoje, Pavlinska ulica, Ulica A. Stepinca te dijelom Ulica I. K. Sakcinskog, Lj. Gaja, A. K. Miošića, I. Cesarca te A. Opolski) i dvosmjernan. U središtu se grada nalazi velika pješačka zona površine 2 ha, a obuhvaća dio gradskog središta u duljini od 350 m i širini od 300 m. Njome je zapravo obuhvaćena povijesna jezgra, tj. gradsko središte. U okviru pješačkih površina odvija se i biciklistički promet, no biciklističke staze nisu zadovoljavajuće, a nema ni dovoljno mjesta za smještaj bicikala na uređenim površinama²⁹. Studijom razvitka prometnog sustava grada Varaždina³⁰ izvršeno je brojenje biciklističkog prometa u gradu pri čemu se pokazalo da je broj biciklista u ukupnom prometu između 5% i 15% što ukazuje na značajan udio te vrste prometa u ukupnom gradskom prometu. Nadalje, 2004. godine izrađena je Karta buke za cestovni promet Varaždina³¹ koja je pokazala da je buka veća od dopuštene na mnogim mjestima u gradu, a najveća je na križanjima značajnijih ulica. Nadalje, javni gradski prijevoz nije previše zastupljen. U gradu prometuju „Gradski buseki“ na pet linija³², a drugi javni prijevoz, osim manjeg broja taksija, ne postoji. Stoga se promet zbog navedenih razloga treba bolje organizirati i regulirati.

Geoprometni je položaj Varaždina vrlo povoljan na što upućuju prometni koridori i tranzitni pravci koji grad povezuju s ostatkom Hrvatske i susjednim zemljama te time utječu na jačanje uloge grada u regiji. Gotovo se svi tranzitni tokovi odvijaju cestovnim prometom, a izgradnjom obilaznica tranzitni se promet izdvojio iz središta grada, što je doprinijelo kvaliteti življenja u Varaždinu. Za razliku od cestovnog, željeznički promet više nema onu važnost koju je imao u prvoj pol. 20. stoljeća. Zbog nedovoljnog ulaganja u sanaciju pruga i loše infrastrukture, vrijeme trajanja putovanja željeznicom sve se više povećava, što nije u skladu s današnjim standardima. Nadalje, gradski je promet podijeljen u prometne prstene s jednosmjernim i dvosmjernim prometom, a u prometnom je sustavu stare gradske jezgre dozvoljen isključivo lokalni, dostavni, biciklistički i pješački promet.

Sljedeće poglavlje donosi kratak pregled razvoja školstva u Varaždinu te njegova razvoja kao obrazovnog središta. Poglavlje se bavi i gradskim projektima na tom području, kao i mogućnostima cjeloživotnog obrazovanja odraslih.

---

²⁹ Izvor: Prostorni plan uređenja povijesne jezgre grada Varaždina, 2006.

³⁰ Studiju je izradio Institut prometa i veza Zagreb 1999. godine.

³¹ Kartu buke izradio je Brodarski institut u Zagrebu.

³² <http://www.varazdin.hr/hr/zivot-u-varazdinu/gradski-buseki> (posjećeno 10. svibnja 2013.)

9. OBRAZOVANJE I GRADSKA OBRAZOVNA POLITIKA

Počeci školstva na području su Hrvatske, pa tako i grada Varaždina, bili u uskoj vezi s Crkvom. Crkveni su redovi osnivali škole u sklopu samostana ili župne crkve te su u njima najčešće provodili opismenjavanje djece siromašnog puka. U tim se vremenima država samo uključivala u njihov rad. Pravi temelji za razvoj školstva nastali su na ovim područjima krajem 18. stoljeća, točnije 1777. godine, kada je odredbom Marije Terezije uveden novi školski sustav za Ugarsku, Hrvatsku i Slavoniju pod nazivom „Opći školski i naučni sustav za Ugarsko Kraljevstvo i njemu pridružene zemlje“.³³ Time škole postaju državne ustanove pod upravom kralja koji odluke provodi putem kraljevskog namjesničkog vijeća, a područje kraljevina Hrvatske i Slavonije bilo je pod kontrolom varaždinskog Kraljevskog namjesničkog vijeća. Škole su postale obvezne za svu djecu, dijelile su se na pučke i latinske, a donosio se i nastavni program za svaku od njih. Poštivala se i vjerska različitost (Grđan i Slunjski, 2009). U 19. stoljeću donijeti su brojni zakoni i odredbe na području školstva. Počinju se osnivati i prve ženske škole. Sve važnija postaje pedagoška funkcija, a smatra se da se tada javljaju i prvi tečajevi za učitelje (Pletenac, 1983). Upravo je zbog takvih temelja i povijesnih okolnosti Varaždin danas jedan od najznačajnijih kulturnih i obrazovnih središta Hrvatske, a u svojoj regiji zasigurno i najveći.

Trenutno na području Grada Varaždina djeluje sedam osnovnih škola od kojih se njih šest nalazi na području naselja Varaždin, a VII. osnovna škola nalazi se u naselju Kućan Donji. U gradu djeluje i Centar za odgoj i obrazovanje „Tomislav Špoljar“, ustanova specijalnog školstva za mentalno nedovoljno razvijenu djecu i djecu s govornim manama, koja je utemeljena 1931. godine. Ustanova se danas u najvećoj mjeri usredotočuje na rad s djecom s lakom, umjerenom i teškom mentalnom retardacijom.³⁴

Grad Varaždin svoju važnost obrazovnog središta u regiji posebno dokazuje na području srednjoškolskog obrazovanja. Naime, u gradu trenutno djeluje 13 srednjoškolskih ustanova, od čega su četiri privatne srednje škole s pravom javnosti.³⁵ Tradicijom se posebno ističu dvije obrazovne ustanove – Prva gimnazija Varaždin i Glazbena škola.

Današnja je Prva gimnazija (poznatija kao Gimnazija Varaždin, no ona mijenja naziv 2006. godine zbog osnivanja Druge gimnazije Varaždin) započela s radom davne 1636.

---

³³ „Ratio educationis totisque rei literariae per regnum hungariae et provincias eidem adnexas“

³⁴ Izvor: Centar za odgoj i obrazovanje „Tomislav Špoljar“.

³⁵ Među njima se ističe Prva privatna gimnazija s pravom javnosti Varaždin. Osnovana je 1997. godine, a ujedno je bila i prva škola te vrste u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Izvor: Prva privatna gimnazija s pravom javnosti Varaždin.

godine kao isusovačka gimnazija, osnovana s ciljem slabljenja protureformacijskih ideja. Gimnazija je do 1870. djelovala uz isusovačku crkvu, a tada je premještena u novu zgradu u Preradovićevoj ulici u kojoj djeluje i danas. Škola je uvrštena u zajednicu UNESCO-vih udruženih škola, a nudi programe općeg, jezičnog i prirodoslovno-matematičkog smjera. Od školske godine 2005./06. provodi program međunarodne mature (IB program – International Baccalaureate Diploma Program) te uz zagrebačku XV. gimnaziju postaje prvom školom u Hrvatskoj koja svojim učenicima pruža mogućnost školovanja po tom programu (Ptiček i dr., 2006).

*Slika 4. Zgrada Prve gimnazije s nadograđenim novim dijelom
(autor: L. Gotal)*

Valja istaknuti i Glazbenu školu koja je utemeljena 1828. godine u okviru Glazbenog društva, a s ciljem školovanja glazbeno nadarene djece čije obitelji nisu imale sredstava za takvo školovanje. Time je škola postala jednom od prvih javnih škola takve vrste u Hrvatskoj. Od 1936. kontinuirano djeluje kao osnovna škola, a od 1952. i kao srednja glazbena škola. Danas pokriva interes Varaždinske, Međimurske, Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske te Virovitičko-podravske županije. Surađuje sa Zagrebačkom filharmonijom i Varaždinskim orkestrom, a od školske godine 1986./87. i s Gimnazijom u Varaždinu. Naime, zajedničke općeobrazovne sadržaje učenici Glazbene škole pohađali su u varaždinskoj Gimnaziji, no danas ih slušaju u prostorima same Glazbene škole. Zbog nedostatka zvučne izolacije i neprikladnog prostora, Glazbena je škola 1996. godine preseljena u novi prostor palače Erdödy u kojoj djeluje i danas (Maričić, 1998).

Slika 5. Glazbena škola smještena u palači Erdödy-Patačić
(autor: L. Gotal)

Tablica 2. Pregled osnovnih i srednjih škola u Gradu Varaždinu

Osnovnoškolska ustanova	Srednjoškolska ustanova
I. osnovna škola Varaždin	Prva gimnazija Varaždin
II. osnovna škola Varaždin	Druga gimnazija Varaždin
III. osnovna škola Varaždin	Medicinska škola Varaždin
IV. osnovna škola Varaždin	Srednja strukovna škola Varaždin
V. osnovna škola Varaždin	Elektrostrojarska škola Varaždin
VI. osnovna škola Varaždin	Strojarska i prometna škola Varaždin
VII. osnovna škola Varaždin	Graditeljska, prirodoslovna i rudarska škola Varaždin
Glazbena škola	Gospodarska škola Varaždin
	Glazbena škola
	Privatna varaždinska gimnazija s pravom javnosti (Gimnazija Žiger)
	Prva privatna gimnazija s pravom javnosti Varaždin
	Privatna srednja škola Varaždin s pravom javnosti
	Privatna ekonomsko-poslovna škola s pravom javnosti

U gradu djeluje i nekoliko visokoobrazovnih ustanova. U sklopu Sveučilišta u Zagrebu djeluju tri fakulteta: Fakultet organizacije i informatike, Geotehnički fakultet i Tekstilno-tehnološki fakultet. Nadalje, Ekonomski fakultet u Osijeku akademske je godine 2001./02. počeo održavati preddiplomski stručni studij u Varaždinu³⁶, a 2005. osnovano je i Veleučilište u Varaždinu (VELV) čije je sjedište u novouređenoj zgradi bivše vojarne u Križanićevoj ulici.³⁷ Iste je godine otvoren i studentski dom koji studentima nudi dobro opremljene sobe, informatičke učionice, športsku dvoranu, a tijekom ljetnih mjeseci funkcionira kao hostel.³⁸

³⁶ Izvor: Ekonomski fakultet u Osijeku – Stručni studij u Varaždinu.

³⁷ Trenutno je na Veleučilištu otvoreno šest smjerova: elektrotehnika; proizvodno strojarstvo; multimedija, oblikovanje i primjena; tehnička i gospodarska logistika; graditeljstvo; sestrinstvo. Izvor: Veleučilište u Varaždinu.

³⁸ Izvor: Studentski centar Varaždin – Studentski dom.

9.1. Obrazovanje odraslih

Jedan je od strateških ciljeva Grada Varaždina u području obrazovanja poticanje cjeloživotnog učenja i obrazovanja. Prema tome, postoje ustanove koje odraslima nude takve programe učenja, a među njima najzastupljeniji su programi iz ekonomije, informatike i računalstva te graditeljstva (Radat, 2009). Ustanova osnovana s ciljem obrazovanja odraslih jest Pučko otvoreno učilište. Ono je započelo s radom 1917. godine kada su varaždinski intelektualci počeli podučavati stanovništvo grada i okolice. Osnovni je cilj ustanove ponuditi obrazovne programe svima bez obzira na dob.³⁹ Cjeloživotno je učenje cilj i obrazovnom centru „Ivora“, a programi tog centra isto su većinom usmjereni prema ekonomiji i informatici.⁴⁰ Uz to, gotovo sve srednjoškolske ustanove, osim gimnazija, provode programe obrazovanja odraslih.

9.2. Gradski projekti u području obrazovanja

Grad Varaždin brine o školstvu kao perspektivi, što je vidljivo iz mnogih projekata vezanih za osnovnoškolsko, srednjoškolsko te visokoškolsko obrazovanje. Naime, 2008. godine sve su varaždinske osnovne škole počele raditi samo u jednoj smjeni, a u tu je svrhu dograđena većina osnovnih škola.⁴¹ Nadalje, od akademske godine 1994./95. dodjeljuju se stipendije učenicima srednjih škola te studentima, a do 2011. ukupno je dodijeljeno 1.778 stipendija. Grad sufinancira i troškove prijevoza učenicima i studentima do njihova mjesta školovanja. Primjerice, u školskoj godini 2011./12. prijevoz je sufinanciran za gotovo 650 učenika i studenata s područja Grada.⁴² Spomenuto je i otvaranje Veleučilišta te studentskog doma 2005. godine, što su isto tako bili značajni gradski projekti u području obrazovanja mladih.

Zaključno, od samih se početaka školstva na ovim prostorima Varaždin razvijao u smjeru obrazovnog središta. Već se u 18. stoljeću odredbama Marije Terezije vodila briga o obveznom školovanju djece te uključivanju nastavnih programa u obrazovni sustav. U gradu danas djeluje sedam osnovnih škola, koje rade u jednoj smjeni, te obrazovni centar, koji je specijaliziran za rad s mentalno nedovoljno razvijenom djecom i djecom s govornim manama. Obrazovnu važnost grad posebno dokazuje na području srednjoškolskog obrazovanja s

---

³⁹ Izvor: Pučko otvoreno učilište Varaždin.

⁴⁰ Izvor: Ivora – Obrazovni centar Varaždin.

⁴¹ <http://www.jutarnji.hr/u-varazdinu-svi-osnovci-u-prvoj-smjeni/257886> (posjećeno 10. svibnja 2013.)

⁴² <http://www.varazdin.hr/hr/zivot-u-varazdinu/djeca-i-mladi> (posjećeno 10. svibnja 2013.)

moćnošću odabira velikog broja programa, a tradicijom se posebno ističu Prva gimnazija i Glazbena škola. Grad se razvija i na području visokog obrazovanja, a 2005. godine osniva i vlastito veleučilište. Gradske vlasti brinu i o obrazovanju odraslih te o programima cjeloživotnog obrazovanja, a ostvaruju se i mnogi projekti kojima je cilj poboljšati kvalitetu obrazovanja mladih.

Varaždin je kao obrazovno središte tijekom svojeg razvoja omogućio i razvoj bogate kulturne povijesti. Stoga će se poglavlje koje slijedi baviti kulturnim značenjem grada. To će se prvenstveno odnositi na najvažnije gradske znamenitosti i arhitekturu, značenje kulturno-prosvjetnih ustanova te trenutnu ponudu u vidu raznih festivala i manifestacija. Na kraju će se sagledati mogućnosti razvoja kulturnog turizma u gradu.

10. KULTURNO ZNAČENJE VARAŽDINA

Bogata varaždinska povijest utjecala je na njegovo kulturno značenje te osebujan stil građenja i razvoja grada. Tako je svako razdoblje u gradu ostavilo svoj trag, a upravo zbog sklada baroka, rokoka i klasicizma, koji odišu gradskim ulicama i trgovima, varaždinska povijesna jezgra „zaslužuje epitet najljepše i najvrednije barokne urbane cjeline u Hrvatskoj i uvrštena je u „nultu“ urbanističku spomeničku kategoriju“ (Kugli Lentić, 1993: 67). Značajna graditeljska baština u vidu palača, samostanskih objekata, trgova i ulica podiže varaždinsku kulturnu važnost, a tome doprinose i brojne kulturno-prosvjetne ustanove koje su već desetljećima središta kulturnog života grada.

Zasigurno je jedna od najvažnijih znamenitosti Varaždina feudalna utvrda Stari grad, građena od 14. do 19. stoljeća. Utvrda je oduvijek bila plemićki posjed i tijekom godina vlasništvo mnogih plemićkih obitelji (grofovi Celjski, Juraj Brandenburg, obitelj Erdödy i dr.), a od 1925. godine u vlasništvu je Grada Varaždina. Veliku je važnost imala u obrani protiv Osmanlija u 16. stoljeću kada je pregrađena u renesansnu utvrdu-dvorac okruženu bedemima (tzv. Wasserburg), čiji su ostaci vidljivi još i danas. Uz Stari grad smještena je Lančana kula (Kula stražarnica), izgrađena u drugoj pol. 16. stoljeća u renesansnom stilu te se kao takva održala do danas, a povezuje područje Strossmayerova šetališta (Stari grad s bedemima) sa živopisnim Trgom Miljenka Stančića.⁴³

Slika 6. Utvrda Stari grad (autor: L. Gotal)

U arhitekturi grada posebno se ističu brojne palače te vrijedne kuće i vile. Među najznačajnijima je palača Patačić, izgrađena u 18. stoljeću, a smatra se najvrjednijom rokoko palačom u Varaždinu i Hrvatskoj. Još se ističu palača Drašković, u kojoj je zasjedao Hrvatski

⁴³ Izvor: Turistička zajednica Grada Varaždina.

sabor, zatim palača Prassinszky-Sermage izgrađena u baroknom te palača Herczer u klasicističkom stilu, kao i palača Erdödy-Patačić u stilu marijaterezijanskog baroka u kojoj je smještena varaždinska Glazbena škola.⁴⁴ Od značajnijih kuća i vila ističe se kuća Ritz-Friedrich smještena na uglu Trga kralja Tomislava, glavnog varaždinskog trga, i Franjevačkog trga. Ta kuća ubraja se među najznačajnije objekte grada iz 16. stoljeća (Lentić Kugli, 2001). Važna je i rodna kuća Ivana Padovca, poznatog varaždinskog skladatelja i gitarista, iz 18. stoljeća u kojoj je živio i varaždinski akademski slikar Ivo Režek, a danas se u njoj nalazi Turistička zajednica Grada Varaždina te Turistički informativni centar.⁴⁵ Nezaobilazna je i vila Müller-Bedeković, izgrađena u klasicističkom stilu nasuprot gradskom perivoju V. Jagića. U njoj je trenutno smješten Odjel za djecu i stranu literaturu Gradske knjižnice (Lentić Kugli, 2001).

U prostoru gradske jezgre ističu se sakralne građevine⁴⁶ zbog kojih se Varaždin često naziva „gradom zvonika“.⁴⁷ Posebno se ističe župna crkva sv. Nikole, isprva izgrađena u romaničkom, a u 15. stoljeću obnovljena u gotičkom stilu, s jedinstvenim gotičkim tornjem. U 18. stoljeću crkva je posvećena sv. Nikoli, zaštitniku grada. Pavlinska (isusovačka) crkva sv. Marije izgrađena je u 17. stoljeću te je jedna od najznačajnijih sakralnih građevina ranog baroka u kontinentalnom dijelu Hrvatske. 1997. crkva je postala katedralom Varaždinske biskupije, a u njoj se svake godine održava festival barokne glazbe Varaždinske barokne večeri. Uz crkvu je sagrađen i samostan čijim se prostorima koristi Fakultet organizacije i informatike, a u blizini crkve i samostana nalazi se biskupski ordinarijat. U njemu je prvotno bila smještena isusovačka gimnazija.⁴⁸

---

⁴⁴ Popis palača: palača zagrebačkog Kaptola, palača Nitzsky, palača Tomassi, palača Zakmardy (Zakmardijevo sjemenište), palača Prassinszky-Sermage, palača Keglević, palača Herczer, palača Varaždinske županije, palača Erdödy-Patačić, palača Patačić-Putar, palača Patačić, palača Erdödy-Oršić i palača Drašković. (Izvori: „Barokne palače Varaždina“ (1993). U: *Varaždin exclusive: misterij svjetla i sjene*, Matanović, M. (ur.), Zagreb: Kriar. i Turistička zajednica Grada Varaždina).

⁴⁵ Izvor: Turistička zajednica Grada Varaždina.

⁴⁶ Popis sakralnih građevina: župna crkva sv. Nikole, pravoslavna crkva sv. Đorđa, crkva sv. Florijana, kapela sv. Fabijana i Sebastijana, crkva sv. Vida, franjevačka crkva sv. Ivana, franjevački samostan, (isusovačka) pavlinska crkva sv. Marije, (isusovački) pavlinski samostan, uršulinska crkva Porođenja Isusova, uršulinski samostan, kapucinska crkva sv. Trojstva, kapucinski samostan, zgrada prebende sv. Vida (kojoj, između ostalog, pripada kapela sv. Roka) (Lentić Kugli, 2001). Uz njih, izgrađene su još dvije nove crkve izvan gradske jezgre. 1995. godine u stambenom naselju Banfica izgrađena je crkva sv. Josipa, a 2007. uz gradsko groblje u Hallerovoj aleji i crkva Dobrog Pastira (TZ Grada Varaždina).

⁴⁷ Izvor: Turistička zajednica Grada Varaždina.

⁴⁸ Isto.

*Slika 7. Varaždinska katedrala
(autor: L. Gotal)*

U pregledu kulturnog značenja grada svakako valja istaknuti i varaždinske kulturno-prosvjetne ustanove. Među prvima valja spomenuti Državni arhiv u Varaždinu, osnovan 1950. godine u kojem se čuvaju gradski spisi od početka 13. pa sve do 20. stoljeća. Po količini arhivskih spisa i njihovoj vrijednosti riječ je o jednom od značajnijih arhiva u državi.⁴⁹ Nadalje, i kazališna je tradicija u kulturnom smislu doprinijela razvoju grada. Zgrada Hrvatskog narodnog kazališta u Varaždinu izgrađena je 1873. godine, 20 godina prije izgradnje HNK-a u Zagrebu, a djelo je bečkog arhitekta Hermana Helmera. No, kazališni je život u gradu postojao dulje nego sama zgrada. Zbog brojnih požara u kojima su vrijedni spisi nestali, ne može se sa sigurnošću reći kada je kazališna tradicija započela, no nakon osnutka isusovačke gimnazije 1636. godine kazališni se život u gradu može sustavno pratiti. Poznato je da se današnji Trg Miljenka Stančića nazivao „forum theatri“ (Kazališni trg) jer je grof Franjo Patačić na tom mjestu još u 18. stoljeću kupio dva zemljišta na kojima se trebalo izgraditi kazalište. Varaždinsko kazalište danas pripada skupini profesionalnih kazališta s vrlo kvalitetnim dramskim ansamblom, avangardnim repertoarom te nizom stručnih nagrada (Lipljin, 1993). U gradu djeluje i poznata Gradska knjižnica i čitaonica „Metel Ožegović“ koja je dobila ime po svojem osnivaču. Metel Ožegović, kao središnja osoba ilirskog preporoda u gradu, osnovao je 1838. godine čitaonicu koja je bila temelj današnje knjižnice i

---

⁴⁹ Izvor: Državni arhiv u Varaždinu.

čitaonice. Danas ona djeluje na trima gradskim lokacijama: Odjel za odrasle (u dijelu zgrade HNK-a), Odjel za djecu, Odjel za mlade i strane literature (u vili Bedeković) te Ogranak Banfca. Koliku važnost knjižnica ima, pokazuju podaci o broju članova i posudbi knjiga. Tako su se, primjerice, 2007. godine knjižnicom koristile 10.932 osobe, a ukupna je posudba iznosila približno 290.000 knjiga i ostale građe (Kraš, 2009).

Slika 8. Ulaz u Gradsku knjižnicu i čitaonicu „Metel Ožegović“ u zgradi Hrvatskog narodnog kazališta (autor: L. Gotal)

Nezaobilazni su i varaždinski muzeji i galerije. U gradu djeluje sedam muzeja: Gradski muzej Varaždin, Muzej hrvatskog vatrogastva, crkvene zbirke kapucinskog, uršulinskog i franjevačkog samostana, zatim zbirke katedrale Blažene Djevice Marije u Nebo Uzete te Muzej anđela Varaždin.⁵⁰ Svojom se postavom te važnošću svakako ističe Gradski muzej, otvoren 1925. godine u prostorima utvrde Stari grad. Za svoj je rad muzej primio brojna priznanja i pohvale među kojima se ističu nagrada hrvatske muzejske struke „Pavao Ritter Vitezović“ te nominacija za Nagradu europskog muzeja godine 1994. koju dodjeljuje Europski muzejski forum. Muzej je sačinjen od šest specijaliziranih odjela (Arheološki, Povijesni, Kulturnopovijesni, Etnografski i Entomološki odjel te Galerija starih i novih majstora). Galerija starih i novih majstora, smještena u palači Prassinszky-Sermage, sadrži djela starijih umjetnika među kojima su umjetnici nizozemskih slikarskih škola 17. i 18. stoljeća, kao i djela mlađih autora. Muzej posjeduje i zbirku skulptura, crteža i grafika. Nadalje, u palači Herczer djeluje Entomološki odjel koji je od svojeg osnutka 1954. ostao jedini takav muzejski odjel u Hrvatskoj. Stalni se postav pod nazivom „Svijet kukaca“ temelji

---

⁵⁰ Izvor: Muzejski dokumentacijski centar.

na dugogodišnjem radu gimnazijskog profesora Franje Košćeca koji je istraživao biološku raznolikost varaždinske okolice.⁵¹

Usporedivši broj muzeja u Varaždinu s brojem muzeja u nekom drugom srednjem hrvatskom gradu, primjerice Karlovcu i Zadru⁵², koji imaju veći broj stanovnika⁵³, zaključujemo da je broj muzeja u Varaždinu zadovoljavajući, a može se reći da i prelazi granice grada svoje veličine. U prilog tom zaključku ide i podatak o broju posjeta hrvatskim muzejima u 2010. godini. Gradski muzej Varaždin te je godine imao 59.125 posjetitelja i time je zauzeo 11. mjesto u popisu najposjećenijih muzeja u Hrvatskoj.⁵⁴

Gradskom identitetu pridonose i varaždinski trgovi te šetališta. Trgovi su najčešće nepravilna oblika, a među najznačajnijima je glavni gradski trg – Trg kralja Tomislava, među Varaždincima poznatiji kao varaždinsko Korzo. Trgom dominira zgrada Gradske vijećnice, dar Jurja Brandenburškog gradu, koja je nakon preuređenja u 18. stoljeću poprimila izgled kasnobaroknog stila. Nadalje, Trg Miljenka Stančića karakterizira funkcija ulaznog prostora u kompleks Starog grada s Kulom stražarnicom. Na njemu se ističe palača Prassinszky-Sermage u baroknom, klasicističkom i rokoko stilu. Valja spomenuti i Franjevački trg s franjevačkom crkvom i samostanom te palačama. Trg je prepoznatljiv po brončanom kipu Grgura Ninskog, postavljenog ispred ulaza u crkvu.⁵⁵ U obrani je grada od velike važnosti bio današnji Trg bana Jelačića jer se na njemu nalazio sustav gradskih obrambenih objekata. Ostala je očuvana samo Lisakova kula iz 16. stoljeća na zapadnoj strani trga koja je predstavljala sjeverna gradska vrata (Lentić Kugli, 2001).

---

⁵¹ Izvor: Gradski muzej Varaždin.

⁵² Prema podacima Muzejskog dokumentacijskog centra u Karlovcu djeluju četiri muzeja (Gradski muzej Karlovac, Dijecezanski muzej Zagreb – Odjel u Dubovcu, Muzej pravoslavne Eparhije gornjokarlovačke, Muzejska zbirka franjevačkog samostana), a u Zadru ukupno deset muzeja (Arheološki muzej Zadar, Muzej antičkog stakla u Zadru, Muzej samostana sv. Mihovila (franjevaca trećeredaca), Narodni muzej Zadar, Pomorsko-povijesna zbirka Zavoda za povijesne znanosti HAZU, Riznica nadbiskupije u Zadru, Riznica samostana sv. Frane, Stalna izložba crkvene umjetnosti (SICU), Zbirka crkve sv. Proroka Ilije, Zbirka crkve sv. Šimuna).

⁵³ Prema popisu stanovništva iz 2011. godine grad Karlovac imao je 46.827 stanovnika, a grad Zadar 70.674 stanovnika. Grad Varaždin imao je prema istome popisu 38.746 stanovnika.

⁵⁴ Radi usporedbe, iste je godine Muzej antičkog stakla u Zadru ostvario 28.450 posjeta i time se našao na 16. mjestu najposjećenijih muzeja u Hrvatskoj, dok je Gradski muzej Karlovac ostvario 7.770 posjeta i zauzeo 52. mjesto na navedenom popisu (Podaci Muzejskog dokumentacijskog centra).

⁵⁵ Kip je djelo poznatog hrvatskog kipara Ivana Meštrovića (Izvor: TZ Grada Varaždina).

Slika 9. Glavni gradski trg – Korzo (autor: L. Gotal)

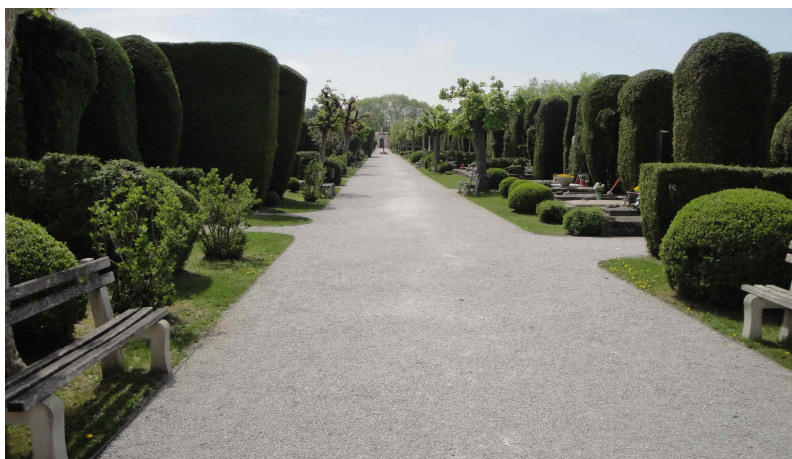
Među najznačajnijim parkovima i šetalištima u gradu ističu se Strossmayerovo šetalište s kompleksom Starog grada, zatim Šetalište Vatroslava Jagića, koje je zamišljeno u engleskom stilu, te Park Ivana Pavla II. s vodenim motivom rijeke Drave.⁵⁶ Posebnu pozornost mami Varaždinsko groblje⁵⁷, utemeljeno 1773. godine, a djelo je Hermana Hallera. Groblje je spomenik parkovne arhitekture, a zaštićeno je i zakonom o zaštiti spomenika kulture. Puno je aleja, staza i prolaza koji vode do nadgrobnih spomenika. 1961. godine izgrađena je i spomen-kosturnica za partizane i ostale žrtve fašizma. Kada je 1923. godine sahranjen Vatroslav Jagić, bečki su novinari prvi puta opisali ljepotu varaždinskog groblja. Ovdje počivaju brojne poznate osobe poput Zvonka Milkovića, Franje Košćeca, Miljenka Stančić, Ivana Režeka i dr. Ulicu, koja vodi prema groblju, Varaždinci su nazvali Hallerovom alejom i time se Hermanu Haleru zahvalili na njegovu radu (Jagačić, 1993).

Slika 10. Šetalište Vatroslava Jagića (autor: L. Gotal)

⁵⁶ Izvor: Turistička zajednica Grada Varaždina.

⁵⁷ Varaždinsko groblje nije jedino u gradu. Postoji i gradsko groblje u Biškupcu te Židovsko groblje koje je zaštićeno kao spomenik kulture, no na njemu se više ne vrše ukopi (PPU Grada Varaždina, 2005).

Slika 11. Varaždinsko gradsko groblje (autor: L. Gotal)

10.1. Festivali, manifestacije i ostala važnija događanja

Najznačajniji festival u gradu svake se godine održava krajem rujna i početkom listopada, a riječ je o Varaždinskim baroknim večerima, festivalu barokne glazbe. Prvi je festival održan 1971. godine, a danas ga organizira Koncertni ured Varaždin, a pod pokroviteljskom je zaštitom i predsjednika države. Uz zvukove barokne glazbe Bacha, Vivaldija, Händla i drugih, na festivalu se pojavljuju slavna glazbena imena poput Ruže Pospiš-Baldani, Nade Puttar-Gold i dr. Ugošćuju se i poznate filharmonije (Berlinska, Münchenska filharmonija i dr.). Održava se u crkvama i dvorcima Varaždina i njegove okolice, ali i u inozemstvu (Austrija, Slovačka, Slovenija...).⁵⁸ Tijekom srpnja i kolovoza održava se Ljeto u Varaždinu, manifestacija koja nudi uživanje u glazbi, kazalištu i plesu na nekoliko gradskih trgova i ulica. Krajem kolovoza svake godine gradom dominira poznati Špancirfest, koji često nazivaju festivalom dobrih emocija. Riječ je o uličnom festivalu koji već godinama posjetitelje uveseljava atraktivnim sadržajima. Do sada je na Špancirfestu nastupilo preko 10.000 izvođača iz cijelog svijeta te ga je posjetilo više od 1.8 milijuna ljudi. Cilj je festivala prepustiti se uličnoj atmosferi i uživati u „španciranju“.⁵⁹ Početkom rujna održava se Trash film festival posvećen trashu. Samo su tri takva festivala u Europi, a jedan od njih je i ovaj varaždinski. Osnovno obilježje svih prikazanih filmova jest pretjerivanje u žanrovskim odrednicama.⁶⁰

Od ostalih događanja značajna je Novogodišnja utrka koja se trči od 1977. godine te je uz Sao Paulo Varaždin jedini grad u svijetu u kojem se u novu godinu može ući trčeći. Poznat

⁵⁸ Izvor: Varaždinske barokne večeri.

⁵⁹ Izvor: Turistička zajednica Grada Varaždina.

⁶⁰ Izvor: Trash film festival.

je i Internacionalni festival animiranog filma djece i mladih Varaždin (VAFI) koji je kroz tri dana posvećen mladim animatorima. Svake se godine održava i poznati Sajam lova i ribolova, jedinstveni događaj takve vrste u Hrvatskoj, a trijenalno se održava i Međunarodni festival postmoderne keramike. Početkom prosinca, na dan Svetog Nikole, zaštitnika grada, održava se koncert na glavnom trgu, a paljenjem prve svijeće na Adventskom vijencu u gradu započinju predbožićna događanja. Otvara se Kuća djeda Mraza koja uveseljava najmlađe posjetitelje, dok svi ostali mogu uživati u uličnim dekoracijama i suvenirnicama.⁶¹ Zanimljiva je i smjena Varaždinske građanske garde, tzv. Purgara, ispred Gradske vijećnice. Oni čuvaju uspomenu na nekadašnju građansku četu koju je Statutom iz 1750. godine odobrila carica Marija Terezija. Naime, svake subote od svibnja do listopada od 11 do 12 sati izmjenjuje se straža u svojim plavim odorama što je vrlo atraktivna gradska ceremonija.⁶²

10.2. Mogućnosti razvoja kulturnog turizma u Varaždinu

Varaždin se već godinama ističe kao poželjna i uspješna destinacija kontinentalne Hrvatske. Uspješnost na turističkom planu bila je vidljiva već i krajem 80-ih godina kada je nakon Zagreba Varaždin bio vodeća destinacija kontinentalne Hrvatske po ostvarenom broju noćenja (GUP Grada Varaždina, 2006). Razvrstavanjem turističkih mjesta u razrede po svojem značenju u turizmu⁶³ na temelju određenih kvantitativnih kriterija, kao što su petogodišnji prosjek ostvarenog broja turističkih noćenja, koeficijent intenziteta turističkog prometa i sl., Varaždin je kao naselje svrstan u razred B, a kao Grad u D razred.⁶⁴

Različite su mogućnosti razvoja varaždinskog turizma, no posebno treba istaknuti kulturni. Temeljne su predispozicije za razvoj te vrste turizma varaždinska barokna jezgra, upisana u registar nepokretnih spomenika kulture Republike Hrvatske te 1998. predložena za upis u Listu svjetske baštine⁶⁵, te njegova kulturna tradicija (GUP Grada Varaždina, 2006). Prema definiciji Svjetske turističke organizacije (WTO) *kulturni* je *turizam* „kretanje ljudi zbog osnovnih kulturnih motivacija, kao što su studijske ture, umjetničke i kulturne ture, putovanja na festivale i druge kulturne događaje, obilazak povijesnih predjela i spomenika, putovanja zbog učenja prirode, folkloru ili umjetnosti te hodočašća. U tom se turizmu zadovoljavaju potrebe za različitim kulturnim iskustvom i traženjem mogućnosti za

---

⁶¹ Izvor: Turistička zajednica Grada Varaždina.

⁶² Izvor: Varaždinska građanska garda.

⁶³ NN 75/94, Pravilnik o proglašenju i razvrstavanju turističkih mjesta u razrede. Narodne novine d.d., <http://www.nn.hr/Default.aspx> (posjećeno 10. svibnja 2013.)

⁶⁴ NN 152/08, Zakon o članarinama u turističkim zajednicama.

⁶⁵ Izvor: UPU povijesne jezgre grada Varaždina, 2006.

povećanjem kulturne razine, znanja, iskustva i susreta“ (Pančić Kombol, 2006: 214). Područja koja postaju objektima turističke privlačnosti u vidu kulturnog turizma arheološka su područja, arhitektura, muzeji i galerije, festivali, glazba, ples, kazalište i dr. (Pančić Kombol, 2006). Većinom su to područja kojih u gradu Varaždinu ne nedostaje i dio su cjelokupne kulturne ponude grada. Smatra se da će kulturni turizam u budućnosti dobiti na svojoj važnosti, no on gotovo u cijelosti ovisi o politici i turističkoj razvojnoj strategiji svakog pojedinog mjesta koje ima mogućnost razvoja kulturnog turizma (Pančić Kombol, 2006). Studijom „Varaždin – vizija turističke destinacije“, koju je izradio Institut za turizam u Zagrebu 2002. godine, zaključuje se da je riječ o gradu bogate kulture te se pritom nudi 20-ak projekata koji su osmišljeni za razvoj turizma. Nekoliko se projekata, među navedenima, odnosi na unaprjeđenje kulturnog turizma, što je znak prepoznavanja i važnosti te vrste turizma (PPU Grada Varaždina, 2005). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku Varaždin je 2011. godine ostvario ukupno 43.496 noćenja u varaždinskim hotelima, pansionima i privatnim smještajima, od čega su strani turisti ostvarili 22.223 noćenja.⁶⁶ Ti podaci pokazuju kako se turisti, posebno strani, zadržavaju u gradu većinom dulje od jednog dana te je za pretpostaviti da će se svojim boravkom vrlo vjerojatno susresti i upoznati s varaždinskom kulturnom baštinom. Zbog toga je od velike važnosti u budućnosti neprestano raditi na razvoju kulturnog turizma u Varaždinu.

Ovim su se poglavljem ukratko odredili osnovni elementi koji sačinjavaju kulturnu ponudu grada Varaždina. U arhitektonskom smislu u vidu brojnih palača, vila, crkava te trgova i šetališta gradskim središtem dominiraju stilovi baroka, rokoka i klasicizma. Kulturnom značenju grada doprinose i kulturno-prosvjetne ustanove, a posebnu važnost imaju gradski muzeji i galerije među kojima se ističe Gradski muzej Varaždin, smješten u prostorima utvrde Stari grad. Uz mnogobrojne festivale i manifestacije, Varaždin je već dulje vrijeme poželjna turistička destinacija kontinentalne Hrvatske, a uz bogatu kulturnu ponudu te očuvanu gradsku baroknu jezgru ima dovoljno mogućnosti za razvoj kulturnog turizma.

U idućem će se poglavljju rad baviti športskim i rekreacijskim sadržajima te mogućnostima koje grad svojim stanovnicima te svima ostalima pruža na tom području. Posebno će se istaknuti noviji objekti namijenjeni športu i rekreaciji koji su dodatno doprinijeli razvoju kvalitete življenja u gradu.

---

⁶⁶ Izvor: Državni zavod za statistiku, „Turizam u 2011.“. Radi usporedbe, u istom je razdoblju grad Karlovac, brojem stanovnika veći od grada Varaždina, ostvario ukupno 28.332 noćenja, od čega su strani turisti ostvarili 21.216 noćenja.

11. ŠPORT I REKREACIJA

Športska je tradicija u Varaždinu vrlo bogata. Naime, njeguje se više od 40 športskih grana (Stolnik, 2009), a trenutno u gradu i njegovoj okolici djeluje 81 športski klub i udruženje.⁶⁷ Pritom se njeguju olimpijski športovi⁶⁸, od kojih se posebno ističu nogomet, atletika i rukomet⁶⁹, te ostali športovi poput automobilizma i motociklizma, alpinizma, baleta, kuglanja, lova, planinarstva, zrakoplovstva itd. (Stolnik, 2009). Među športskim i športsko-rekreacijskim objektima ističu se gradski nogometni stadion „Anđelko Herjavec“ (donedavno stadion „Varteks“), renoviran 2002. godine⁷⁰ na kojem trenira NK Varaždin. Zatim su tu atletski stadion „Sloboda“ te športske dvorane „Graberje“ (Školsko-športska dvorana Varaždin) i „Srednjoškolac“, koje omogućuju bavljenje športom na otvorenim i zatvorenim terenima (GUP Grada Varaždina, 2006). Gotovo su svi športski klubovi orijentirani na mlade u želji da ih se već u ranom djetinjstvu uključi u određeni šport. U te se svrhe otvaraju športske škole među kojima se ističu NK Varteks, RK Varteks-Di Caprio, ŽRK Koka, ŽKK Vindija, ŠAK Sloboda i dr. (Stolnik, 2009).

Svoju je važnost Varaždin potvrdio i 2009. godine kada je bio jedan od gradova domaćina tijekom održavanja 21. svjetskog rukometnog prvenstva. Za to je natjecanje izgrađena Gradska športska dvorana Varaždina za 5.000 gledatelja, smještena uz rijeku Dravu. Osim športskih i rekreacijskih sadržaja dvorana omogućuje održavanje koncerata, skupova, konferencija, izložbi i sl.⁷¹ Isplativost dvorane bila je tema brojnih rasprava, pogotovo zbog toga što se većina za rukometno prvenstvo izgrađenih dvorana do danas našla u financijskim problemima, tj. njihovi su rashodi najčešće mnogo veći od prihoda pa im prijete zatvaranje. Primjerice, Spaladium arena u Splitu zbog dugova bi mogla u stečaj, Areni Zagreb prijete slična sudbina, a jedno je vrijeme bila čak i zatvorena. No, za sada takva situacija nije prisutna u slučaju varaždinske dvorane. Tome uvelike doprinose klubovi koji se dvoranom svakodnevno koriste čak do 8 sati pa je uz sva ostala događanja iskoristivost dvorane zadovoljavajuća.⁷²

---

⁶⁷ Izvor: Sport Varaždin.

⁶⁸ Atletika, badminton, baseball, biciklizam, boks, gimnastika, hrvanje, judo, kajak, kanu, konjički sport, košarka, nogomet, odbojka, plivanje, rukomet, skijanje, stolni tenis, streličarstvo, streljaštvo, taekwando, tenis, vaterpolo (Stolnik, 2009).

⁶⁹ Još je 1930. godine u varaždinskoj Gimnaziji odigrana prva službena rukometna utakmica na području stare Jugoslavije pa Varaždin otada nazivaju „kolijevkom rukometa“ (Stolnik prema Golob, 2009).

⁷⁰ Izvor: Stadium DB.com – DataBase of Football Stadiums.

⁷¹ Izvor: Gradska sportska dvorana Varaždin – Arena Varaždin.

⁷² <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/213347/Tek-cemo-osjetiti-pravi-teret-megalomanskih-arena.html#.ULUXG9myOSo> (posjećeno 10. svibnja 2013.)

Slika 12. Gradska športska dvorana Varaždin s uređenim teniskim terenima (autor: L. Gotal)

U športske, ali i rekreacijske svrhe izgrađeni su Gradski bazeni koji uz dva unutarnja i jedan vanjski bazen pružaju mogućnosti korištenja saune, masaža te različitih drugih tretmana i sadržaja.⁷³ Uz stadion „Sloboda“ nedavno je otvoren TTS Športski centar koji omogućuje bavljenje dvoranskim športovima, a nudi i mogućnost rekreacijskih, rehabilitacijskih i zabavnih sadržaja.⁷⁴ Nadalje, prostor uz rijeku Dravu izvor je rekreacijskih sadržaja poput trčanja, šetnje ili vožnje biciklom. Osim toga, nekoliko kilometara od Varaždina nalazi se i Aquacity, tzv. varaždinsko more, koji posjeduje Plavu zastavu, a jezero je stalno mjesto rekreacije i opuštanja, posebno u ljetnim mjesecima.⁷⁵

Slika 13. Šetnica uz rijeku Dravu (autor: L. Gotal)

⁷³ Izvor: Gradski bazeni Varaždin.

⁷⁴ Izvor: TTS sportski centar Varaždin.

⁷⁵ Izvor: Turistička zajednica Grada Varaždina.

Kako bi se športu u gradu dao još veći značaj, a pogotovo kako bi se on promicao među najmlađom populacijom, osmišljen je projekt otvaranja Muzeja športa u prostorima Gradske športske dvorane. Uz olimpijsku zbirku Artura Takača, varaždinskog športaša i olimpijca, koju je poklonio gradu, u muzeju će biti izloženi i različiti predmeti iz športske povijesti grada Varaždina. Oni su trenutno u posjedu Gradskog muzeja Varaždin. Tako je jedan od osnovnih ciljeva muzeja promicati ideju olimpizma.⁷⁶

Ukratko, športski život grada počiva na raznim sadržajima i športskim granama među kojima se posebno ističu nogomet, atletika i rukomet. Ti su športovi proslavili pojedine gradske objekte poput nogometnog stadiona „Varteks“ te atletskog stadiona „Sloboda“. Važnost grada potvrđena je izgradnjom Gradske športske dvorane u kojoj se održavalo Svjetsko rukometno prvenstvo 2009. godine. Osim nove dvorane, u novije su vrijeme izgrađeni i drugi objekti namijenjeni športskim aktivnostima te rekreativnim sadržajima. U cilju promicanja športa među mlađom populacijom, planira se izgradnja Muzeja športa u prostorima nove športske dvorane uz rijeku Dravu.

Sljedeće poglavlje bavi se prostornim planiranjem grada Varaždina, a u tu su svrhu sažeto predstavljeni najvažniji aspekti temeljnih urbanističkih planova koji su važni za uređenje grada, njegove funkcije i budući razvoj.

---

⁷⁶<http://www.varazdin.hr/hr/naslovnica/naslovnica-novosti/varazdinski-muzej-sporta-u-dvorani-na-dravi.html> (posjećeno 10. svibnja 2013.)

12. PROSTORNO PLANIRANJE GRADA VARAŽDINA

Grad je „živi organizam koji doživljava stalne promjene“ (Vresk, 1990a: 138) te je zbog toga od velike važnosti za njegov razvoj *prostorno (fizičko) planiranje*.⁷⁷ Ono se odnosi „na planiranje fizičkih struktura prostora“ (Vresk, 1990a: 2), kao što su način iskorištavanja zemljišta, gradnja prometnica, uređenje naselja itd. Važan su instrument prostornog planiranja prostorni planovi kojima se određuje način uređenja nekog prostora u skladu s ciljevima na određenom području. Tri su osnovne razine prostornog planiranja: nacionalna, regionalna i lokalna (mjesna). Za potrebe rada usmjerit ćemo se na posljednju razinu – lokalno urbanističko planiranje⁷⁸ grada Varaždina. Naime, urbanističko (urbano) planiranje bavi se „planiranjem funkcionalnog razvoja, strukturnim uređenjem i prostornim oblikovanjem grada“ (Vresk, 1990a: 124) pri čemu se posebno ističu funkcije grada i njegova prostorna struktura. Instrumenti urbanog planiranja urbanistički su planovi koji mogu biti generalni (GUP) ili provedbeni (detaljni) urbanistički planovi (PUP) (Vresk, 1990a).

12.1. Generalni urbanistički plan (GUP) Grada Varaždina

U Gradu Varaždinu trenutno je na snazi Generalni urbanistički plan donijet u prosincu 2006. godine, a izradio ga je Urbanistički zavod grada Zagreba. Zbog vrlo opširnih odredbi Plana, iznijet će se samo najvažnije, tj. one koje se tiču onih funkcija i segmenata grada Varaždina koje su opisane u prethodnim poglavljima te su od temeljne važnosti za ovaj rad.

GUP-om je grad podijeljen prema funkcijama i načinu gradnje, odnosno podijeljen je na prepoznatljive prostorne cjeline s određenim namjenama: 1. stanovanje, 2. gospodarska namjena, 3. športsko-rekreacijska namjena, 4. zelene površine, 5. javna i društvena namjena, 6. izmiješanost stanovanja i ostalih funkcija grada (poslovnih, proizvodnih, ugostiteljsko-turističkih, športsko-rekreacijskih, javnih i društvenih). S obzirom na to, za stanovanje je planirano gotovo 40% površine u obuhvatu GUP-a, za gospodarstvo oko 28%, nadalje za šport i rekreaciju oko 3%, javne zelene površine 8%, a za prometne površine 13% u obuhvatu GUP-a. Važno je istaknuti da čak 17% ukupne gradske površine zauzimaju zaštićene cjeline (od čega 4% otpada na prirodnu baštinu, a 13% na graditeljsku), što je još jedna u nizu potvrda o važnosti varaždinske povijesne baštine.

---

⁷⁷ Osim prostornog planiranja u literaturi se spominje i ekonomsko planiranje koje podrazumijeva planiranje ekonomskog razvoja i ekonomskih struktura.

⁷⁸ Mjesno (lokalno) planiranje može biti urbanističko ili urbano (planiranje gradova) te ruralno (planiranje ruralnih područja).

U planiranju gospodarstva inzistira se na promjeni njegove strukture te približavanju razvijenom tržišnom gospodarstvu. Dakle, teži se razvoju onih gospodarskih djelatnosti koje su orijentirane na znanje i informacije te visoku tehnologiju, kako bi se osigurala veća tržišna konkurentnost. Nadalje, Planom je prostor istočno od željezničke pruge namijenjen razvoju gospodarstva. Tome se dodaje i prostor južno od pruge za Golubovec, a uz Optujsku je ulicu planirana zapadna gospodarska zona čijem razvoju doprinosi jugozapadna obilaznica zbog dobre prometne povezanosti. Planiran je i razvoj te usmjeravanje turizma grada prema nekoliko vrsta: poslovni, sajamski, kongresni, znanstveni, lovni te kulturni turizam. Prostorno bi se grad trebao podijeliti u dvije turističke zone: primarnu (prostor barokne jezgre i užeg gradskog područja) i sekundarnu (preostali dio grada s raznim sadržajima).

Jedan je od važnijih elemenata gradski promet te mu se GUP-om pridaje velika važnost. Među temeljnim je ciljevima u razvoju prometa uklanjanje tranzitnog prometa iz središta grada, što se djelomično učinilo izgradnjom jugozapadne obilaznice. Zatim, planirana je i izgradnja novog autobusnog kolodvora, kao i odvajanje putničkog i teretnog željezničkog kolodvora⁷⁹, čime bi se potaknuo bolji razvoj prigradskog, međugradskog i gradskog javnog prijevoza. Nadalje, smanjenje tranzitnog prometa u gradskom središtu želi se riješiti izgradnjom novih ulica te organizacijom tzv. prometnih prstena i poluprstena.⁸⁰ Biciklistički promet trebao bi dobiti na važnosti jer je Planom određeno proširenje i uređenje biciklističkih staza. One, naime, moraju biti sigurne za svoje korisnike, a planirana je i izgradnja biciklističkih staza koje će grad povezivati s okolicom. Posebna se prednost toj vrsti prometa želi dati u središnjem gradskom prostoru, a uz njega planiraju se povećati i proširiti postojeće pješačke zone.

U cilju prijelaza svih osnovnih škola u jednu smjenu, što je ostvareno 2008. godine, GUP-om se predviđela rekonstrukcija i dogradnja postojećih osnovnih škola. Za većinu srednjih škola također se planira dogradnja postojećih objekata, a u jugozapadnom dijelu grada čak i izgradnja još jedne srednje škole. Određena je i lokacija za razvoj visokog obrazovanja. Naime, Varaždinskom sveučilištu planira se osigurati prostor između Koprivničke ulice, željezničke pruge za Čakovec i obale rijeke Drave.

Za potrebe GUP-a nepokretna kulturna baština klasificirana je u četiri grupe: povijesne graditeljske cjeline, povijesni sklopovi i građevine, memorijalna i arheološka baština. U najznačajnije povijesne graditeljske cjeline ubrajaju se povijesna urbana cjelina Varaždina te

---

⁷⁹ O novim lokacijama autobusnog i željezničkog kolodvora više u poglavlju „Prometna povezanost i promet u gradu Varaždinu“.

⁸⁰ O organizaciji postojećih i planiranih gradskih ulica u prometne prstene i poluprstene više u poglavlju „Prometna povezanost i promet u gradu Varaždinu“.

Vidovski trg. Povijesni sklopovi i građevine obuhvaćaju civilne, sakralne, industrijske i vojne građevine i komplekse. Nadalje, u memorijalnu baštinu svrstavaju se Gradsko groblje Varaždin te Židovsko groblje.⁸¹ Konačno, od arheološke je vrijednosti područje Brezja, Ulica zavrtnica te most na rijeci Plitvici u Jalkovcu. Evidentirani su i zaštićeni dijelovi prirode među kojima su najznačajniji Dravska šuma (park-šuma), Varaždinsko groblje i park kraj dvorca u Jalkovcu (spomenici parkovne arhitekture), a neki od prijedloga za zaštitu su i park oko Starog grada, Židovsko groblje, park Vatroslava Jagića, perivoj vile Bedeković i park u Graberju.

12.2. Prostorni plan uređenja (PPU) Grada Varaždina

Osnova za donošenje GUP-a Grada Varaždina bio je Prostorni plan uređenja Grada Varaždina⁸² (GUP, 2006) kojim je Varaždin određen kao županijsko, regionalno te povijesno središte, tj. kao „jedan od važnijih centara u mreži gradova srednje veličine“ (PPU Grada Varaždina, 2005: 51). Temeljni su ciljevi tog plana, jednako važni za sam grad Varaždin, kao i za županiju, sljedeći: omogućivanje daljnjeg razvoja i važnosti Varaždina u regiji, razvoj sustava naselja koji će smanjiti migracije u sam grad, poticanje razvoja gospodarske zone radi stranih i domaćih ulaganja te veće konkurentnosti na tržištu, razvoj radnih zona, razvoj kvalitetnog prometnog sustava, omogućivanje demografskog razvitka, razvijanje prepoznatljivog visokoobrazovnog središta, zaštita rijeke Drave, kao i povijesne jezgre grada.

12. 3. Urbanistički plan uređenja (UPU) povijesne jezgre grada Varaždina

GUP-om grada predviđeno je donošenje detaljnijih planova za određene gradske površine. Riječ je o urbanističkim planovima uređenja (UPU), detaljnim planovima uređenja (DPU) te njihovim izmjenama i dopunama. Ovdje se ukratko predstavlja jedan od njih – Urbanistički plan uređenja povijesne jezgre grada Varaždina.⁸³ Prostor varaždinske jezgre GUP-om je određen kao središnji prostor grada, dok je ovim planom taj gradskim prostor okarakteriziran kao njegov najvitalniji dio. Cilj Plana prvenstveno je osigurati takav postupak sanacije i restauracije postojećih zgrada te izgradnju i uređenje prostora kojim bi se osigurala zaštita povijesne jezgre i prepoznatljive „slike grada“ (UPU, 2006: 36). U cilju njegovanja

---

⁸¹ Gradsko groblje Varaždin, kao i groblje u Biškupcu planiraju se proširiti. Smatra se da je bolje rješenje širiti glavno gradsko groblje na zapad, nego graditi novo groblje izvan grada.

⁸² PPU Grada Varaždina donijet je u ožujku 2005. godine, a izradio ga je Urbanistički zavod grada Zagreba.

⁸³ Plan je donijet u prosincu 2006. godine, a izradio ga je Coning – inženjering d.d. Varaždin.

nekadašnjeg obrtničkog grada jedna je od odredbi zadržavanje i proširivanje obrta i trgovine u samom središtu. Smatra se kako je i ugostiteljstvo neophodna djelatnost u toj zoni pa u tu svrhu treba poboljšati kvalitetu usluga i uređenja prostora. Nadalje, važnost se daje i razvoju prometa. Nastoji se proširiti pješačka⁸⁴ i biciklistička zona, dok se cestovni promet planira smanjiti. Planirana je i kvalitetnija prezentacija „lica grada u negativu“ (UPU, 2006: 34). Dakle, otvaranje dvorišta s javnim sadržajima građanima jer su ona pogodna za izgradnju novih, no pritom ih treba graditi sukladno povijesnom okružju. I javne zelene površine značajni su „vizualni identitet grada“ (UPU, 2006: 139) pa im se pristupa na profesionalan način u svrhu njihova što boljeg održavanja i uređivanja. Gradski se parkovi uređuju kao jedinstvene cjeline za što je potreban projekt hortikulturnog uređenja. Zaštita kulturno-povijesnih objekata i cjelina u središtu grada Planom se predviđa u Urbanističko-konzervatorskoj studiji te se sve možebitne intervencije u sklopu spomeničke cjeline u njoj i iznose.

Ukratko, donošenjem urbanističkih planova planira se razvoj grada i njegovo prostorno uređenje. Ovdje su sažeto prikazani Generalni urbanistički plan Grada Varaždina, Prostorni plan uređenja Grada Varaždina te Urbanistički plan uređenja povijesne jezgre grada Varaždina. Temeljni su ciljevi tih planova gospodarski razvoj grada te povećanje njegove konkurentnosti na tržištu, promicanje gradskog turizma, poboljšanje prometne infrastrukture i uklanjanje tranzitnog prometa iz gradskog središta, povećanje prostora postojećih obrazovnih ustanova, zaštita i njegovanje vrijednih spomenika i parkova te očuvanje stare gradske jezgre.

---

⁸⁴ Uz sadašnje pješačke ulice i trgove proširena pješačka zona trebala bi obuhvatiti sljedeće ulice: Gajeva, Bakačeva, dio Šenoine ulice (od križanja s Ulicom I. K. Sakcinskog prema sjeveru), dio Ulice J. Habelića i I. Cankara te Ulica A. Opolski i Trg slobode.

13. PREDNOSTI I NEDOSTACI SREDNJIH GRADOVA U HRVATSKOJ: PRIMJER GRADA VARAŽDINA – ISTRAŽIVANJE

Za potrebe ovog rada provedeno je manje istraživanje tijekom srpnja i kolovoza 2012. godine u kojem je sudjelovao 21 ispitanik. Korištena je metoda polustrukturiranog intervjua s unaprijed definiranim pitanjima.⁸⁵ S obzirom na to da su pitanja opširna, ispitanicima se dala mogućnost slobode iznošenja stavova pa su se zbog toga pojedina pitanja po potrebi proširivala. Za intervju su se pokušale odabrati one osobe koje su bile spremne dati odgovor, iskazati vlastito mišljenje o pojedinim temama, vrlo često aktualnim, vezanim uz razvoj grada i stanje u kojem se on nalazi. Prema tome, tražila se njihova upućenost u širok spektar gradskih događanja. Tijekom provođenja istraživanja desetak je kandidata odbilo prisustvovati intervjuu, a najčešći su razlozi odbijanja bili negodovanje zbog snimanja razgovora, kao i nedostatak slobodnog vremena. Intervjui su provedeni u domovima ispitanika te u prostorima Glazbene škole, Gradske knjižnice i čitaonice „Metel Ožegović“, Entomološkog muzeja te Geotehničkog fakulteta u Varaždinu.

Istraživanjem je obuhvaćeno deset skupina ispitanika: 1. stanovnici grada Varaždina, 2. stanovnici prigradskih naselja, 3. nastavnici u osnovnim i srednjim školama (uključujući jednog nastavnika Glazbene škole), 4. nastavnici na fakultetima (Fakultet organizacije i informatike te Geotehnički fakultet), 5. djelatnici u kulturi, 6. djelatnici u općini, 7. djelatnici u privredi, 8. osobe koje žive u Varaždinu, a rade u Zagrebu, 9. osobe koje su u Varaždin doselile iz Zagreba, 10. umirovljenici. Pritom se vodilo računa o podjednako zastupljenosti ispitanika oba spola. Svaka je skupina obuhvatila dvoje ispitanika, osim treće u koju su uvršteni nastavnici u osnovnim i srednjim školama. Naime, tom je skupinom obuhvaćeno troje ispitanika jer je, uz dvije nastavnice zaposlene u osnovnoj i srednjoj školi, ispitan i nastavnik koji radi u Glazbenoj školi. Prema tome, uzorak je planiran jer su se istraživanjem nastojali dobiti stavovi i mišljenja odabranih skupina.

Teorijski se dio rada usmjerio na aspekte kao što su gospodarski razvoj grada, stanovanje, prometna povezanost, gradska obrazovna politika, stanje u kulturi i sl., stoga je glavni cilj istraživanja bio ustanoviti koje aspekte ispitanici identificiraju kao najvažnije za kvalitetan život u Varaždinu, a koji aspekti nisu dovoljno zastupljeni te bi ih trebalo poboljšati. Jedan je od ciljeva bio ispitati i mišljenje o budućem razvoju grada. U prvim dvjema skupinama, koje obuhvaćaju stanovnike grada i prigradskih naselja, ispitanici su

---

⁸⁵ Transkripti intervjua nalaze se u Prilogu.

podijeljeni prema mjestu stanovanja bez obzira na njihovo područje zaposlenja. Osnovni je cilj razlikovanja tih dviju skupina bio ustanoviti postoji li razlika u stavovima o prednostima i nedostacima Varaždina s obzirom na mjesto stanovanja. Ispitalo se i postoji li ovisnost prigradskih naselja o Varaždinu te ako postoji, u čemu je ona najizraženija. Kod umirovljenika je između ostalog ispitan doživljaj nekadašnjeg i današnjeg Varaždina, njegov razvoj te ocjena takve usporedbe. Nadalje, kod ispitanika koji rade u Zagrebu te kod onih koji su iz Zagreba doselili u Varaždin jedan je od najvažnijih ciljeva bio ustanoviti razloge njihova zaposlenja izvan mjesta stanovanja, odnosno preseljenja u Varaždin. U ostalim su skupinama ispitanici podijeljeni prema području zaposlenja u gradu Varaždinu. Pritom treba naglasiti da svi oni stanuju u gradu. Cilj je bio uvidjeti postoje li razlike u mišljenjima o određenim aspektima vezanim uz grad s obzirom na područje rada te ako postoje, koje su i u čemu se ponajviše razlikuju.

U nastavku slijedi izdvajanje osnovnih stavova iz intervjua koji će se potkrijepiti pojedinim izjavama kako bi se određena tema poblizje odredila.

13.1. Osnovni naglasci iz intervjua

Stavovi o osnovnim prednostima i nedostacima Varaždina

Aspekti koje je istaknula većina ispitanika kao osnovnu prednost Varaždina, bez obzira na spol, dob i mjesto zaposlenja, jest veličina grada te dostupnost gotovo svim sadržajima potrebnih za život. Sljedeća prednost, vrlo česta u odgovorima ispitanika, odnosi se na važnost povijesnog nasljeđa grada, njegov izgled i uređenost stare gradske jezgre te dobar geografski smještaj. Dvije skupine, koje su obuhvatile mlađe ispitanike (djelatnici u privredi te osobe koje rade u Zagrebu), ističu kako je grad pogodan za obiteljski život. S druge strane, najveći je problem trenutna situacija na lokalnoj političkoj sceni te njezin loš utjecaj na gradsko gospodarstvo⁸⁶ pa je veličina grada u tom smislu ujedno i njegov nedostatak. Taj problem ističu svi ispitanici bez obzira na spol, dob ili zanimanje. Sljedeći se vrlo često spomenuti problem, vezan uz trenutnu gospodarsku situaciju, odnosi na veliku nezaposlenost, a visokoobrazovani mlađi ispitanici ističu i otežano zapošljavanje mlađe populacije.

---

⁸⁶ „Mislim da bi se grad trebal razvijat samostalno, da bi na ključnim mjestima trebali biti stručni ljudi koji bi imali sposobnosti voditi grad, a političari, odnosno ljudi koje biramo na izborima trebali bi samo tome doprinijeti svojim kvalitetnim radom i kvalitetom razmišljanja, a ne da oni diktiraju svaku sferu ljudskog djelovanja.“ Ispitanica br. 8, 48 godina.

Neriješenom situacijom s odlaganjem komunalnog otpada većinom su nezadovoljne ispitanice pri čemu njihova dob ne utječe na mišljenje.⁸⁷

Gospodarstvo grada

Mišljenje o gospodarstvu grada kod svih je ispitanika gotovo jednako. Smatraju da je ono u vrlo lošem stanju koje dovodi do velike nezaposlenosti stanovnika. Najveći problem vide u propasti gradske industrije, posebno tekstilne, koja je u gospodarskoj i ekonomskoj slici grada bila vrlo važna. Visokoobrazovani ispitanici navode i nedostatak jasne perspektive u gospodarskom razvoju grada i šire regije, a problem vide i u manjku djelatnosti koje bi činile gospodarsku okosnicu. Kritiku trenutnoj gradskoj vlasti češće upućuju ispitanice bez obzira na dob i mjesto zaposlenja.⁸⁸ Nadalje, pozitivan stav prema projektu i realizaciji Slobodne zone Varaždin većinom imaju muški visokoobrazovani ispitanici koji žive u Varaždinu bez obzira na dob i mjesto zaposlenja. Ističu kako Zona doprinosi otvaranju novih radnih mjesta, svojim projektima privlači ulagače te je usmjerena prema proizvodnji koje u gradu ionako nema dovoljno, no svjesni su da će budući razvoj i prihode osigurati zapošljavanje visokoobrazovanih ljudi, a ne niskokvalificirana radna snaga koja se u Zoni pretežno zapošljava. No, ispitanici prigradskih naselja i neke ispitanice (djelatnica u općini, nastavnice u osnovnoj i srednjoj školi, djelatnica u kulturi, umirovljenica) korist Zone za razvoj grada smatraju upitnom, a provedbu tog projekta ocjenjuju lošom.⁸⁹

Stanovanje i društvena stambena izgradnja

Zadovoljstvo stanovanjem u gradu prisutno je kod svih ispitanika koji u njemu žive. Aspekti koji ispitanike čine zadovoljnim najčešće su obiteljska atmosfera, osjećaj mirnog grada, prometna povezanost te niže cijene nekretnina u odnosu na neke druge hrvatske gradove. Djelatnik u privredi kvalitetu stanovanja smatra najvažnijim razlogom svojeg ostanka u

---

⁸⁷ „Recimo, mene smeta to smeće. Mislim da to svakog Varaždinca smeta i mene apsolutno smeta jer spalionicu mogu imati puno veći gradovi. Recimo, Beč ima spalionicu, pa kome je to naštetilo? Mislim, zna se kak se spalionica radi. Mogli smo se i grijati na taj račun, s našim smećem.“ Ispitanica br. 17, 53 godine.

⁸⁸ „Mislim da je bilo bolje prije. Ne znam, gradili su škole, bilo je različitih planova tak za gospodarske zone. Mislim, sve te gospodarske zone koje su nastale, nastale su prije nekoliko godina. Sad u ovih zadnjih godinu, dve možda zbog krize, al' nije da imamo nekakvi napredak, da se vidi nekakvi napredak, a osim toga celo vreme se svađaju, prepucavaju po tim novinama tak da mislim da vlast koja se odnosi i prepucava s oporbom, ne valja.“ Ispitanica br. 21, 21 godina.

⁸⁹ „Mislim da tu isto puno je ljudski faktor doprinio, da se to nije razvilo na način na koji je. Tu je bilo puno korupcije i ostalih malverzacija. Mladim poslodavcima se davalo uz nekakve povoljnije uvjete, ali to nije polučilo rezultate koji su u startu bili zamišljeni i mislim da nije to to što je bilo zamišljeno.“ Ispitanica br. 15, 55 godina.

Varaždinu pa tom aspektu daje prednost pred profesionalnim aspiracijama.⁹⁰ Kvalitetom stanovanja vrlo su zadovoljni i ispitanici koji su iz Zagreba doselili u Varaždin, ističući kako im mirniji grad odgovara i sukladan je njihovim godinama. Prema tome, razlike u mišljenju ispitanika s obzirom na spol, dob i zanimanje nisu izražene kada je riječ o kvaliteti stanovanja. No, ispitanici prigradskih naselja kvalitetom stanovanja u Varaždinu nisu toliko zadovoljni te ističu kako ne bi pristali na preseljenje u grad. Neki su od razloga zadovoljstvo stanovanjem u kući i prisniji odnosi među stanovnicima njihova mjesta. Nadalje, stavovi ispitanika prema projektu izgradnje POS stanova razlikuju se s obzirom na spol, dob te mjesto stanovanja. Pozitivan stav prema tom projektu većinom je prisutan kod starijih muških ispitanika, zatim kod onih koji imaju djecu ili planiraju zasnovati obitelj te kod ispitanika koji su živjeli ili žive u stanu. Negativan stav iskazuju stanovnici prigradskih naselja, zatim češće oni koji žive u kući te osobe koje su imale loše iskustvo s projektom. Pritom se najčešće ističe nepravedna dodjela prava na poticanu stanogradnju onima koji takvu pomoć pri kupnji nekretnine ne trebaju, a problem vide i u velikoj nezaposlenosti koja mnogima onemogućava kupnju stana, čak i uz povoljnije uvjete kakvi se ostvaruju kupnjom POS stanova.⁹¹ Mlađe ispitanice ističu i nezadovoljstvo pretjeranom izgradnjom stambenih naselja čime je narušen izgled grada.

Promet i prometna povezanost

Većina ispitanika zadovoljna je prometom u gradu, a posebno nesmetanim odvijanjem prometa bez stvaranja prometnih zastoja, što je karakteristično za veće gradove. Organizacijom i odvijanjem prometa u gradu nisu zadovoljne nastavnice u osnovnoj i srednjoj školi te umirovljenik i ispitanik koji je doselio iz Zagreba. Oni ističu manjak parkirnih mjesta, nekvalitetno odvijanje biciklističkog prometa zbog neoznačenih i nedovoljnih biciklističkih staza, nedovoljnog ulaganja u obnovu nekih gradskih prometnica, kao i otežano odvijanje prometa u vrijeme većih manifestacija poput Špancirfesta. Nadalje, stanjem u javnom gradskom prijevozu posebno su nezadovoljne djelatnica u kulturi te umirovljenica, no ni ostali ispitanici ne smatraju da je javni prijevoz u gradu zadovoljavajući. Ispitanici koji žive u gradu većinom se ne koriste javnim prijevozom do prigradskih naselja pa u to mnogi nisu upućeni, no upućeniji taj aspekt ocjenjuju lošim, a većinom ispitanice. I željeznički je promet ocijenjen vrlo lošim kod većine ispitanih, posebno kod visokoobrazovanih muških ispitanika, dok su

⁹⁰ „To je jedino kaj me tu drži. Em mi je rodni grad i to sve, ali puno mi je ljepše tu živjeti nego, recimo, u Zagrebu. A, da l' budem uspel tu sve ostvariti kaj se tiče karijere, to čisto sumnjam.“ Ispitanik br. 12, 29 godina.

⁹¹ „...situacija je inače takova da ljudi novaca nemaju i uzalud im sama izgradnja tih stanova kad nema se ko u njih useliti, nažalost. Ha, to je isto vezano uz zaposlenje. Više rijetko ko koga u stalni radni odnos primi, a da bi kupio taj stan moraš imati neko stalno radno mjesto da bi mogel kredit dići.“ Ispitanik br. 19, 55 godina.

nerazvijenošću željezničkog prigradskog prometa vrlo nezadovoljni ispitanici koji svakodnevno odlaze u Zagreb zbog posla.⁹² Autobusni je promet zastupljeniji i organiziraniji od željezničkog, međutim cijena autobusnih karata vrlo je skupa, što dodatno utječe na lošiju percepciju o mogućnostima javnog prijevoza. Ispitanici prigradskih naselja zadovoljni su prometnom povezanošću Varaždina s njihovim mjestom stanovanja. Pritom autobus omogućuje bolju povezanost u smislu javnog prijevoza zbog relativno organiziranijeg voznog reda i čestih linija. No, s udaljenošću mjesta od grada Varaždina problem prometne povezanosti postaje izraženiji zbog udaljenih željezničkih postaja, lošeg voznog reda, skupih autobusnih karata itd.⁹³ Izgradnjom autoputa prema Zagrebu te cestovnom povezanošću Varaždina s ostatkom Hrvatske zadovoljna je većina ispitanih. Pritom se posebno ističe vrijednost izgradnje autoputa koji je omogućio kvalitetnu i brzu povezanost s glavnim gradom, ali i ostatkom Hrvatske.

Zadovoljstvo kulturnim događanjima

Zadovoljstvo ponudom kulturnih i ostalih sadržaja u gradu najviše se razlikuje s obzirom na spol i dob. Naime, visokoobrazovani mlađi ispitanici većinom ističu nezadovoljstvo trenutnom količinom sadržaja, a među onima koji nedostaju našli su se antikvarijat, kvalitetna kinodvorana, opera, koncertna sezona, alternativni sadržaji poput mladih dramskih umjetnika, jazz glazbe, stand-up komičara itd. S obzirom na spol, ispitanice su češće nezadovoljne količinom sadržaja tijekom godine jer ističu kako ih najviše nedostaje tijekom ljetnih i zimskih mjeseci.

---

⁹² „...to je jedna velika stvar za koju mislim da Varaždin i ljudi koji tu žive ih jako ograničava, a to je što nema riješen sustav prigradskih željeznica. Jer, recimo, vani ta udaljenost koju mi sad prođemo za sat vremena se prođe u pola sata. Znači da ulažu u tu prigradsku željeznicu. Vi više nikad ne bi trebali razmišljati o tome da l' možete živjeti u Zagrebu, raditi u Zagrebu jer bi to bilo apsolutno sasvim svejedno i mogli bi imati najbolje od ta dva svijeta.“ Ispitanica br. 13, 28 godina.

„...ono što se tiče vlaka, to je po meni jedan ozbiljan problem. To je katastrofa. Prva stvar, ja sam putovao vlakom ko student. Išao sam IC-vlakom koji je u to vrijeme pola sata brže putovao nego danas. Očito je da ne ulažu u prugu i jednostavno oni moraju stalno usporavati, a trend je vani da ide brže, ne sporije. Druga stvar je da je katastrofa sa vezama. Čovjek mora ići u 5:35. Problem je u tome da je taj vlak počeo u 6:05. Onda sam jednom došao u 6 pa su mi rekli da je krenuo u 5:55. Onda sam opet došao nakon duljeg vremena pa su mi rekli da je sad u 5:45. Jer oni su morali, da bi došli u 7:45 u Zagreb, prije krenuti jer moraju sporije voziti kad im je pruga u takvoj situaciji da ne riskiraju nesreće. Znači, ideš rano ujutro. Nemaš kasniji vlak, osim putničkog s kojim mi se više ne da putovati. To su išli po 3 sata. De facto, imaš rano ujutro za Zagreb i tek u pola 5 natrag.“ Ispitanik br. 16, 33 godine.

⁹³ „Ja mislim da ova prigradska naselja su onak, svi imaju svoj bus. Jedino ovi dalje, Kneginec i tak, tam baš ne vozi. Odma iza Črnca, Turčina je slabo. A naplaćuju jako puno kartu. Mislim, imaš bus svakih sat, dva, tri, možda onak veliki, onaj AP-ov bus, al' taj ti naplaćuje kartu 15 kuna 5 kilometri. A ovaj mini-bus naplaćuje 7 kuna. Ali velim, nama je još ok tu koji smo na 5 kilometri. Turčin, Črnec, Poljana i tak ovi skroz blizu, al' ovi iza Kneginca i prema dalje, Beretinec, Ilija, njima je gadno. Baš mi je pričala frendica. Al', dobro, imaju vlak za 9 kuna. Al' nema stanice za vlak tak blizu. Uglavnom, mora pješačiti pol sata, to je loše.“ Ispitanica br. 21, 21 godina.

Obrazovanje i gradska obrazovna politika

Mišljenje o kvaliteti osnovnih i srednjih škola pozitivno je kod većine ispitanih, no određene se razlike primjećuju s obzirom na spol ispitanika. Naime, ispitanice češće navode probleme vezane uz programe određenih srednjih škola, kao i osiguravanje sredstava za sufinanciranje troškova prijevoza učenicima i studentima do njihova mjesta obrazovanja.⁹⁴ Stav o jednosmjenskoj nastavi, koja je uvedena u svim varaždinskim školama, iskazalo je troje visokoobrazovanih ispitanika. Ispitanik, koji je i sam pohađao osnovnu školu u inozemstvu u jednoj smjeni, smatra da je to dobar projekt koji može pridonijeti kvalitetnijem obrazovnom sustavu jer se učenicima pruža mogućnost dodatnog usmjerenja u određenom području. Ostala dva ispitanika koji nemaju osobnog iskustva s pohađanjem takve nastave taj projekt ocjenjuju lošim.⁹⁵ Radom i razvojem visokog obrazovanja, a posebno veleučilištem u Varaždinu, nisu zadovoljni nastavnici u osnovnim i srednjim školama te na fakultetima, djelatnici u privredi, ispitanici koji rade u Zagrebu te oni koji imaju određenih iskustava na tom području. U navedenim skupinama dob i spol ispitanika ne utječu na njihove stavove. Ono što posebno ističu, a što negativno utječe na razvoj visokog obrazovanja u gradu, jest umiješanost politike u to područje, a posebno u rad veleučilišta u kojem nema dovoljno opremljenog stručnog kadra, kao ni jasno definiranih studijskih smjerova pa se mladi obrazuju za zanimanja koja na tržištu rada nisu tražena. Nadalje, ideju razvoja sveučilišta podržava većina ispitanih, najčešće visokoobrazovanih, bez obzira na spol i dob te mjesto zaposlenja. Ističu moguć pozitivan utjecaj sveučilišta na razvoj grada, posebno u gospodarskom i ekonomskom smislu. Lošom je ocjenjuju djelatnici u privredi, umirovljenica te ispitanik koji je doselio u Varaždin, a smatraju kako bi sveučilište teško zaživjelo ponajviše zbog blizine Zagreba.

---

⁹⁴ „...obrazovanje grafičkog dizajnera, što imam iskustva s tim, dalo se akcent na umjetnost i tu se dalo dovoljno, ali premalo na opće obrazovanje. Premalo na opće obrazovanje da se jedan grafički dizajner vrlo teško može, konkretno, čovjeku o kojem govorim je bil cilj i strašno zainteresiran za povijest umjetnosti i bilo je nemoguće upisati na Filozofski fakultet bez velikih priprema, a Filozofski ima povijest umjetnosti. To je bilo jednostavno premalo svega. Mislim na opće obrazovanje.“ Ispitanica br. 17, 53 godine.

„...što se tiče srednjoškolskog obrazovanja i osnovnoškolskog obrazovanja, mislim da bi tu više trebalo poraditi na organizaciji prijevoza mladih na trošak stvarnog Grada i Županije jer vidimo da nam zemlja vapi za obrazovanjem i da trebamo takvih mladih i obrazovanih ljudi i da naša budućnost ovisi upravo o takvim ljudima.“ Ispitanica br. 15, 55 godina.

⁹⁵ „Ta jednosmjenska nastava je trebala biti cjelodnevna, po meni, po uzoru na neke druge zemlje gdi bi učenicima se poslije onih obaveznih sadržaja nudila mogućnost da napišu zadaću u školi pod neakvim nadzorom, da se razvijaju šire od onoga što im pruža osnovna nastava, da koriste tu mogućnost da budu u školi, ne da to bude produženi boravak, nego da to bude obrazovanje koje će im služiti u buduće vrijeme.“ Ispitanica br. 8, 48 godina.

Športsko-rekreacijski sadržaji

Količinom športsko-rekreacijskih sadržaja zadovoljni su svi ispitanici, osim djelatnika u privredi koji smatra kako ih je definitivno premalo.⁹⁶ Međutim, određeni ispitanici, većinom visokoobrazovani bez obzira na spol (nastavnici, djelatnici u općini, djelatnici u privredi, osobe koje rade u Zagrebu), nisu zadovoljni uređenošću određenih objekata i mjesta namijenjenih rekreaciji i športskim aktivnostima. Najčešće je istaknut nedovoljno uređen prostor uz rijeku Dravu (neuređene šetnice, biciklističke staze i sl.).

Stav o budućem razvoju grada

Po tom se pitanju stavovi ponajviše razlikuje s obzirom na područje zaposlenja. Vrlo su skeptični djelatnici u privredi te nastavnici u osnovnim i srednjim školama. Takvog su mišljenja i umirovljenici, ispitanici koji rade u Zagrebu, kao i ispitanici iz prigradskih naselja. Ključni su problemi u budućem razvoju grada nedovoljna sposobnost trenutne gradske vlasti koja nema jasno definiranu gospodarsku strategiju Varaždina. Osim toga, lošoj situaciji doprinosi i nepovoljno stanje za bilo kakav razvoj u cijeloj zemlji. Manji je broj ispitanih iskazao pozitivan stav prema budućem razvoju grada, a riječ je o nastavnicima na fakultetu, djelatnicima u kulturi i općini, međutim i oni smatraju kako je u razvoj grada potrebno uložiti mnogo truda. Da će razvoj grada prvenstveno ovisiti o gradskoj politici i političkim previranjima te stanju u državi, smatra većina visokoobrazovanih pri čemu spol, dob i mjesto zaposlenja ne utječe na razliku u stavu.

13.2. Zaključci i napomene

1. Veličina i uređenost grada, njegovo povijesno nasljeđe i izgled stare gradske jezgre, dostupnost gotovo svim sadržajima potrebnih za život te kvaliteta života koju grad pruža istaknuti su kao osnovne prednosti Varaždina.
2. Nezadovoljstvo ispitanika ponajprije proizlazi iz nepovoljnog gospodarskog stanja i velike nezaposlenosti, političkih previranja i nedovoljno kompetentne gradske vlasti koja loše utječe na razvoj grada.

---

⁹⁶ „Ja mislim da nema. Pogotovo kad su sad te zgrade izgradili, igrališta se nigdje ne rade. Ak baš ne žele igrališta napraviti, pa bar nek onda naprave neke parkove i to. Mislim da se po tom pitanju urbanistički totalno zakazalo jer se sve samo betonizira i asfalt se radi, a nema pravih igrališta više. Čak i ova školska igrališta su djelomično pretvorena u te dvorane, a drugim dijelom su zapuštene. Tak da ne, nema dosta.“ Ispitanik br. 12, 29 godina.

3. Potrebno je naglasiti da je kvaliteta stanovanja aspekt kojim su zadovoljni svi ispitanici koji žive u gradu Varaždinu, a ona većinom proizlazi iz osjećaja mirnog grada sa zadovoljavajućim stanjem u prometu i prometnoj infrastrukturi, kvalitetne iskoristivosti slobodnog vremena te pogodnih uvjeta za ostvarivanje obiteljskog života.

4. Stanje u javnom gradskom i međugradskom prometu ocijenjeno je lošim. Posebno se to odnosi na željeznički promet kojim su ispitanici vrlo nezadovoljni, dok je autobusni promet zastupljeniji i nešto kvalitetnije organiziran, međutim i on zaostaje za današnjim standardima.

5. Valja istaknuti negodovanje ispitanika po pitanju rada Varaždinskog veleučilišta pri čemu dob i spol ispitanika ne utječe na stavove. Umiješanost lokalne politike u rad veleučilišta, nedostatna opremljenost stručnog kadra te nedovoljno kvalitetni studijski programi prepoznati su kao najveći problemi te obrazovne ustanove.

6. Istraživanje ukazuje na to da su značajnije razlike u stavovima ispitanika vidljive prema pitanju izgradnje POS stanova, ponude kulturnih i ostalih sadržaja te perspektive grada. Stariji muški ispitanici te oni koji su živjeli ili trenutno žive u stanu skloniji su pozitivnim stavovima prema poticanoj stanogradnji, međutim stanovnici prigradskih naselja te vrlo često i ispitanici koji žive u kući taj projekt ne smatraju previše korisnim za grad. Prema tome, najveća je razlika vidljiva s obzirom na spol, dob i mjesto stanovanja (kuća/stan). Nadalje, mlađi visokoobrazovani ispitanici češće su nezadovoljni trenutnom ponudom sadržaja u gradu, dok ispitanice češće ukazuju na njihov manjak u ljetnim i zimskim mjesecima. Stav o perspektivi grada najviše se razlikuje s obzirom na područje zaposlenja. Pritom su nastavnici u osnovnoj i srednjoj školi te djelatnici u privredi skeptičniji prema pitanju budućeg razvoja grada, za razliku od nastavnika na fakultetima, djelatnika u kulturi i općini koji iskazuju pozitivan stav prema budućnosti grada.

7. S obzirom na mjesto stanovanja (grad Varaždin/prigradsko naselje) stavovi se o osnovnim prednostima i nedostacima grada ne razlikuju. Obje skupine ispitanika (stanovnici grada Varaždina i stanovnici prigradskih naselja) prednosti vide u veličini grada, povijesnom nasljeđu i izgledu stare gradske jezgre, dok su nezadovoljni političkim previranjima i radom trenutne vlasti te velikom nezaposlenošću. Aspekt koji stanovnici prigradskih naselja identificiraju kao dodatni nedostatak jest i neorganiziran javni gradski prijevoz, što je i razumljivo s obzirom na to da se njime češće koriste nego stanovnici grada Varaždina.

8. Važno je primijetiti kako se stav o ovisnosti prigradskih mjesta o gradu Varaždinu kod ispitanika bitno razlikuje. Ispitanica ističe veliku ovisnost o gradu radi ispunjavanja gotovo svih životnih potreba (kulturnih, obrazovnih, vjerskih itd.), što je i razumljivo s obzirom na to

da studira u gradu, dok stariji ispitanik smatra kako je gotovo neovisan o gradu te može većinu potreba ispuniti u mjestu stanovanja.

9. Kod oba su ispitanika koji žive u Varaždinu, a rade u Zagrebu vrlo izražene profesionalne aspiracije među kojima se posebno ističu želja za napredovanjem na poslu te bolji uvjeti rada, što je u Zagrebu dostupnije, a to su ujedno i osnovni razlozi zbog kojih u njemu rade. No, unatoč profesionalnim aspiracijama ispitanici ne razmišljaju o stalnom preseljenju u Zagreb jer su vrlo zadovoljni kvalitetom stanovanja koju pruža grad Varaždin. Prednosti koje Varaždin omogućuje u odnosu na Zagreb ugodniji je i mirniji gradski život pogodan za obitelj, bolja i brža dostupnost različitim sadržajima te kvalitetnije odvijanje prometa.

10. Ispitanici koji su doselili u Varaždin navode osobne razloge zbog kojih su se odlučili na preseljenje. Ispitanica nije otkrila o kojim je razlozima riječ, dok je ispitanik istaknuo dva razloga. Preseljenjem u Varaždin svojoj je djeci omogućio rješavanje stambenog pitanja u Zagrebu, a do kojeg bi sami vrlo teško došli. Drugi je razlog što ispitanik posjeduje nekretninu u Varaždinu u kojoj je živio u djetinjstvu pa mu je preseljenje time bilo olakšano.

11. Stav o razvoju grada Varaždina nekada i danas kod umirovljenika se razlikuje s obzirom na spol. Ispitanica razvoj nakon Domovinskog rata smatra boljim i to na svim područjima, od industrijske zone, komunalne infrastrukture, sve do kulturnih sadržaja, obrazovanja itd. Nekada se, ističe, Varaždin razvijao sporije, dok je današnji razvoj ubrzan, a život je kvalitetniji i ugodniji. Međutim, ispitanik je današnjim razvojem, prvenstveno gospodarskim i kulturnim, nezadovoljan te naglašava kako je u vrijeme njegove mladosti grad bio razvijeniji u svakom aspektu.

14. ZAKLJUČAK

U radu su na primjeru grada Varaždina prepoznati ključni aspekti koji doprinose kvaliteti života u srednjim hrvatskim gradovima te na taj način utječu na njihovu ulogu u suvremenom društvu. Identificirani su i osnovni problemi hrvatskih gradova srednje veličine. Oni u širem kontekstu upućuju na važnost njihova razmatranja s ciljem poticanja na promišljanje o njima, i svakako, osvještavanja njihove prisutnosti i aktualnosti. Osnovne zaključke rada iznosimo u sljedećim točkama:

1. U funkcionalnom smislu Varaždin pokazuje vrlo izraženu funkciju rada. Ona utječe na visok udio radnih migranata koji svakodnevno odlaze u Varaždin radi posla. S obzirom na status regionalnog središta, Varaždin jača i svoju upravnu funkciju pa je njegov utjecaj na okolicu time povećan. Takva ovisnost okolnog stanovništva o Varaždinu potvrđuje hipotezu o stalnom suživotu srednjih gradova sa svojom okolicom gdje grad svojem i stanovništvu okolice pruža mogućnosti za rad, obrazovanje, kulturu, zdravstvenu skrb i ostale potrebne sadržaje.
2. Osim izražene funkcije rada Varaždin pokazuje još neke funkcije među kojima ističemo prometnu, obrazovnu i kulturnu funkciju. Naime, dobar geoprometni položaj te brojni tranzitni pravci omogućuju Varaždinu uključivanje u krug značajnijih prometnih središta u ovim prostorima utječući time na svoje prostorno širenje i gospodarski razvoj. S obzirom na obrazovnu funkciju, grad pruža mogućnosti kvalitetnog osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja na što upućuju i rezultati provedenog istraživanja. Nesumnjivo je važno i kulturno značenje grada, koji svojom kulturnom ponudom stječe bitne preduvjete za razvoj kulturnog turizma. Tako se može zaključiti kako srednji gradovi posjeduju velik potencijal u kulturnom smislu, a kulturna ponuda grada ne ovisi nužno o njegovoj veličini. Prema tome, mogla bi se potvrditi hipoteza kako su srednji gradovi potencijalni nosioci, između ostalog, i kulturnog života koji po raznovrsnosti i izvrsnosti može daleko nadilaziti njihovu veličinu i neke druge karakteristike.
3. S obzirom na kvalitetu stanovanja Varaždin omogućuje dobro iskorištavanje životnog prostora u vidu kvalitetnog i relativno brzog pristupa središtu grada, ali i ruralnoj okolini, čime se stvaraju preduvjete za ostvarivanje bolje veze s prirodom, kao i kvalitetnijeg iskorištavanja slobodnog vremena, što se istraživanjem pokazalo vrlo važnim u procjeni kvalitete življenja u Varaždinu. Uz to, grad pruža osjećaj sigurnosti, obiteljske atmosfere i lagodnog životnog ritma, što je karakteristično manjim gradskim sredinama, a što se istraživanjem jednako tako pokazalo poželjnim.

4. Prema mogućnostima rješavanja stambenog pitanja Varaždin se pokazuje dobrim primjerom s obzirom na to da je društvena stambena izgradnja trenutno vrlo aktualna, a u velikom se dijelu ona odnosi na izgradnju stanova po programu poticane stanogradnje, a prvi je projekt tog programa u Hrvatskoj ostvaren upravo u gradu Varaždinu.

5. Unatoč trenutno izraženoj funkciji rada te nekada vrlo značajnoj industrijskoj funkciji, na temelju rezultata istraživanja zaključujemo kako je najveći aktualni problem grada nepovoljna gospodarska situacija koja utječe na visoku stopu nezaposlenosti. S propašću tekstilne industrije, koja je činila gospodarsku okosnicu grada i okolice, nestalo je veće industrijske proizvodnje, uz izuzetak prehrambene industrije i novijih projekata vezanih mahom uz informacijsku tehnologiju, dok istovremeno dolazi do procesa povećanog otvaranja prodajnih centara, najčešće na rubnim dijelovima grada, i to u vremenima ekonomske krize koja zahvaća gotovo čitavo društvo.

6. Iako se kvalitetom stanovanja i mogućnostima iskorištavanja životnog prostora te organizacije slobodnog vremena Varaždin može nazvati „poželjnim gradom za život“, prema mišljenju ispitanika, a posebno visokoobrazovanih mladih, grad ne omogućuje dovoljno u području zapošljavanja i ostvarivanja željene poslovne karijere. Riječ je o velikim problemima grada u kojem se profesionalne aspiracije, poput želje za napredovanjem na poslu i boljih uvjeta rada, mogu vrlo teško ostvariti. Takva situacija ide u prilog činjenici kako se veliki nedostatak srednjih gradova prepoznaje upravo u uskosti tržišta rada.

7. Rad ukazuje na to kako je veličina grada, u našem slučaju manja, u određenim segmentima njegova velika prednost, no ujedno i nedostatak. Uz dosad navedene prednosti i nedostatke, valja ukazati na još neke ograničavajuće aspekte srednjeg grada, a riječ je o nedovoljnoj akademskoj ponudi i loše organiziranoj mreži prigradskih i međugradskih željeznica. U Varaždinu djeluje nekoliko visokoobrazovanih ustanova, ali nedovoljno za potrebe mladih ljudi s područja grada i okolice. Rezultati istraživanja ukazuju i na upitnu kvalitetu određenih visokoobrazovnih ustanova ponajprije zbog utjecala lokalne politike na njihov rad te nedovoljnu opremljenost stručnog nastavnog kadra.

8. Analizirajući rezultate istraživanja, dolazimo do zaključka kako se grad Varaždin uz lošu gospodarsku situaciju i veliku nezaposlenost suočava i s problemima nedovoljne (dugoročne) brige o gospodarskom razvoju grada u što je umiješana lokalna politika. Trenutna situacija na lokalnoj političkoj sceni nepovoljno utječe na razvoj grada. Naime, unazad nekoliko mjeseci protiv nekih su gradskih čelnika pokrenuti i sudski procesi zbog nesavjesnog poslovanja i iskorištavanja vlastitog položaja kroz nezakonite poslove, a na štetu građana koji su ih birali, a time i samog grada.

15. LITERATURA

- Androić, M. (1983) Neke značajke razvoja Varaždina u XVIII. stoljeću. U: Mohorovičić, A. (ur.) *Varaždinski zbornik 1181.-1981.* Varaždin: JAZU, Skupština općine Varaždin.
- Barokne palače Varaždina (1993) U: Matanović, M. (ur.) *Varaždin exclusive: misterij svjetla i sjene.* Zagreb: Kriar.
- Bogović, T. (2009) Gospodarski razvoj grada Varaždina u razdoblju od 1998.-2007. godine. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009.* Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Brlenić, Z. (1983) Perspektiva autobusnog kolodvora u Varaždinu u okvirima mogućnosti razvoja javnog cestovnog prijevoza putnika. U: Mohorovičić, A. (ur.) *Varaždinski zbornik 1181.-1981.* Varaždin: JAZU, Skupština općine Varaždin.
- Čaldarović, O. (1989) *Društvena dioba prostora.* Zagreb: Sociološko društvo Hrvatske.
- Čaldarović, O. (1999) Razvojni ciljevi i naslijeđena razvojna ograničenja hrvatskih srednjih gradova. U: Rogić, I., Salaj, M. (ur.) *Srednji gradovi u hrvatskoj urbanizaciji.* Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- Čaldarović, O. (2012) *Čikaška škola urbane sociologije: Utemeljenje profesionalne sociologije.* Zagreb: Naklada Jesenski i Turk i Hrvatsko sociološko društvo.
- Dadić, I., Božičević, D., Govorčinović, M. (2005) Prometno značenje sjeverozapadne Hrvatske. U: Božičević, J. (ur.) *Prometna povezanost Hrvatske s europskim zemljama u funkciji društveno-ekonomskog i kulturnog razvoja sjeverozapadne Hrvatske.* Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Feletar, D., Feletar, P. (2009) Promjene u prostornoj slici naseljenosti Varaždinske županije 1987.-2001. i centralitet Varaždina. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009.* Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Generalni urbanistički plan Grada Varaždina. (2006) Zagreb: Urbanistički zavod grada Zagreba d.o.o.
http://www.varazdin.hr/gup/tekst/GUP_Varazdina.pdf (10. svibnja 2013.)
- Grđan, Z., Slunjski, N. (2009) Interkulturalna dimenzija razvoja trivijalnih škola u Varaždinskoj županiji od 1774.-1845. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009.* Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Hip, I. (2009) Tekstilna industrija, okosnica gospodarskog razvoja Varaždina. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009.* Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Horvat, R. (1993) *Povijest grada Varaždina.* Varaždin: HAZU.

- Jagačić, S. (1993) *Zeleno predvorje raja*. U: Matanović, M. (ur.) *Varaždin exclusive: misterij svjetla i sjene*. Zagreb: Kriar.
- Kos, G., Brlek, P., Ševrović, M. (2005) *Prijedlozi poboljšanja cestovne povezanosti Varaždina i Čakovca*. U: Božičević, J. (ur.) *Prometna povezanost Hrvatske s europskim zemljama u funkciji društveno-ekonomskog i kulturnog razvoja sjeverozapadne Hrvatske*. Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Kraš, M. (2009) *Knjižnice u Varaždinu i Varaždinskoj županiji u povijesti i danas*. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009*. Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Kreč, S., Badanjak, D., Božičević, A. (2005) *Redefiniranje željezničkog čvora Varaždin*. U: Božičević, J. (ur.) *Prometna povezanost Hrvatske s europskim zemljama u funkciji društveno-ekonomskog i kulturnog razvoja sjeverozapadne Hrvatske*. Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Lentić Kugly, I. (1993) *Portret grada neprolazne ljepote*. U: Matanović, M. (ur.) *Varaždin exclusive: misterij svjetla i sjene*. Zagreb: Kriar.
- Lentić Kugly, I. (2001) *Zgrade varaždinske povijesne jezgre*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Lipljin, T. (1993) *Zvonka i draga domaća riječ*. U: Matanović, M. (ur.) *Varaždin exclusive: misterij svjetla i sjene*. Zagreb: Kriar.
- Lončarić, R., Amadori, M. (2009) *Graditeljska baština grada Varaždina*. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009*. Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Maričić, N. (ur.) (1998) *Glazbena škola u Varaždinu: 170 godina djelovanja*. Varaždin: Glazbena škola Varaždin.
- Marinović-Uzelac, A. (1999) *Srednji gradovi – mit ili stvarnost?*. U: Rogić, I., Salaj, M. (ur.) *Srednji gradovi u hrvatskoj urbanizaciji*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- Marinović-Uzelac, A. (2001) *Prostorno planiranje*. Zagreb: Dom i svijet.
- Mikac, S. (2009) *Značenje Slobodne zone Varaždina za gospodarstvo županije i regije*. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009*. Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Mohorovičić, A. (1983) *Kulturno-povijesno značenje Varaždina*. U: Mohorovičić, A. (ur.) *Varaždinski zbornik 1181.-1981*. Varaždin: JAZU, Skupština općine Varaždin.
- Nejašmić, I. (2008) *Stanovništvo Hrvatske: demogeografske studije i analize*. Zagreb: Hrvatsko geografsko društvo.
- Pančić Kombol, T. (2006) *Kulturno naslijeđe i turizam. Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*.
<http://hrcak.srce.hr/8702> (10. svibnja 2013.)

- Pavlin, S., Dimnik, I. (2005) Mogućnosti i potrebe razvoja Zračnog pristaništa Varaždin. U: Božičević, J. (ur.) *Prometna povezanost Hrvatske s europskim zemljama u funkciji društveno-ekonomskog i kulturnog razvoja sjeverozapadne Hrvatske*. Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Petranović, D. i dr. (8.9.2012.) *Tek ćemo osjetiti pravi teret megalomanskih arena*. <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/213347/Tek-cemo-osjetiti-pravi-teret-megalomanskih-arena.html> (10. svibnja 2013.)
- Pletenac, V. (1983) Nastanak i razvitak osnovnih i nekih drugih škola u Varaždinu. U: Mohorovičić, A. (ur.) *Varaždinski zbornik 1181.-1981*. Varaždin: JAZU, Skupština općine Varaždin.
- Prostorni plan uređenja Grada Varaždina. (2005) Zagreb: Urbanistički zavod grada Zagreba d.o.o. <http://www.varazdin.hr/dokumenti/prostorni-planovi-i-karte/prostorni-plan-uredenja-grada-varazdina> (10. svibnja 2013.)
- Ptiček, R. i dr. (ur.) (2006) *Gimnazija u Varaždinu: 1636.-2006*. Varaždin: TIVA Tiskara Varaždin.
- Radat, D. (2009) Cjeloživotno učenje kao strateška opcija grada Varaždina. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009*. Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Rogić, I. (1990) *Stanovati ili biti: rasprave iz sociologije stanovanja*. Zagreb: Sociološko društvo Hrvatske.
- Rogić, I. (1999) Razvojni horizont glavnih aktera u srednjim hrvatskim gradovima. U: Rogić, I., Salaj, M. (ur.) *Srednji gradovi u hrvatskoj urbanizaciji*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- Ruža, F. (1983) Komunalna izgradnja Varaždina. U: Mohorovičić, A. (ur.) *Varaždinski zbornik 1181.-1981*. Varaždin: JAZU, Skupština općine Varaždin.
- Ruža, F., Kaštela, S. (2005) Značenje prometa za gospodarski razvitak sjeverozapadne Hrvatske. U: Božičević, J. (ur.) *Prometna povezanost Hrvatske s europskim zemljama u funkciji društveno-ekonomskog i kulturnog razvoja sjeverozapadne Hrvatske*. Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Ruža, F., Kaštela, S. (2009) Povijesni uvjeti gospodarskog razvitka Varaždina. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009*. Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Simmel, G. (2001) *Kontrapunkti kulture*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
- Slukan-Altić, M. (2008) Razvoj i gradnja Varaždina u 16. stoljeću. *Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja*. <http://hrcak.srce.hr/77930> (10. svibnja 2013.)

- Slukan-Alticić, M. (2009) Urbani razvoj i prostorna organizacija srednjovjekovnog Varaždina. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti/Zbornik zavoda za povijesne znanosti istraživačkog centra JAZU/Zbornik Historijskog instituta JA*.
http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=70492 (10. svibnja 2013.)
- Spevec, D. (2009) Starenje stanovništva Varaždinske županije od 1961. do 2001. *Migracijske i etničke teme*.
http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=62863 (10. svibnja 2013.)
- Stolnik, S. (2009) Sport u Varaždinu. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009.* Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997) Zagreb: Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja Republike Hrvatske, Zavod za prostorno planiranje.
http://www.mgipu.hr/doc/StrategijaRH/Strategija_I_II_dio.pdf (10. svibnja 2013.)
- Šimunić, J. (2009) Industrijski razvoj grada Varaždina s osvrtom na tekstilnu i metalnu industriju. U: Šicel, M., Kaštela, S. (ur.) *800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209.-2009.* Zagreb, Varaždin: HAZU, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu.
- Šimunović, I. (1999) Srednji gradovi u regionalnom sustavu Hrvatske. U: Rogić, I., Salaj, M. (ur.) *Srednji gradovi u hrvatskoj urbanizaciji*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- Urbanistički plan uređenja povijesne jezgre grada Varaždina (2006) Varaždin: Coning-inženjering d.d. Varaždin.
<http://www.varazdin.hr/hr/o-varazdinu/ikone/dokumenti/prostorni-planovi-i-karte/urbanisticki-plan-uredenja-povijesne-jezgre-grada-varazdina> (10. svibnja 2013.)
- Vresk, M. (1983) Varaždin kao žarište urbanizacije okolice. U: Mohorovičić, A. (ur.) *Varaždinski zbornik 1181.-1981.* Varaždin: JAZU, Skupština općine Varaždin.
- Vresk, M. (1990a) *Grad u regionalnom i urbanom planiranju*. Zagreb: Školska knjiga.
- Vresk, M. (1990b) *Osnove urbane geografije*. Zagreb: Školska knjiga.
- Vresk, M. (1996) Funkcionalna struktura i funkcionalna klasifikacija gradova Hrvatske. *Hrvatski geografski glasnik*.
<http://hrcak.srce.hr/63912> (10. svibnja 2013.)
- Zimmermann, R. (1999) Prijedlog određenja srednjih gradova u Hrvatskoj. U: Rogić, I., Salaj, M. (ur.) *Srednji gradovi u hrvatskoj urbanizaciji*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- (22.11.2007.) *Otvorena jugozapadna obilaznica Varaždina*.
<http://www.poslovni.hr/hrvatska/otvorena-jugozapadna-obilaznica-varazdina-61440>
 (10. svibnja 2013.)

(2.9.2008.) *U Varaždinu svi osnovci u prvoj smjeni.*

<http://www.jutarnji.hr/u-varazdinu-svi-osnovci-u-prvoj-smjeni/257886/> (10. svibnja 2013.)

(27.1.2009.) *Otvorena obnovljena zgrada kolodvora.*

http://aktualno.hr/novosti/komentari/1914_otvorena+obnovljena+zgrada+kolodvora.html
(10. svibnja 2013.)

(29.11.2010.) *POS stanogradnja osigurava posao za 25 gospodarskih grana.*

<http://regionalni.com/aktualno/novosti/pos-stanogradnja-osigurava-posao-za-25-gospodarskih-grana-2846/> (10. svibnja 2013.)

(21.3.2012.) *Uređenje novog kvarta na području Grlice-Rakite u Biškovcu.*

http://aktualno.hr/novosti/tag/Biskupec/24400_Uređenje+novog+kvarta+na+području+GrliceRakite+u+Biškovcu.html (10. svibnja 2013.)

(17.7.2012.) *Ukupni prihodi Varteksa manji za 25 posto.*

<http://liderpress.hr/tvrtke-i-trzista/poslovna-scena/ukupni-prihodi-varteksa-manji-za-25-posto/> (10. svibnja 2013.)

Internetski izvori:

Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama

<http://www.apn.hr/>

Centar za odgoj i obrazovanje „Tomislav Špoljar“

<http://centar-tomislavspoljar.hr/>

Druga gimnazija Varaždin

<http://www.gimnazija-druga-vz.skole.hr/>

Državni arhiv u Varaždinu

<http://dav.hr/>

Državni zavod za statistiku

<http://www.dzs.hr/>

Ekonomski fakultet u Osijeku – Stručni studij u Varaždinu

<http://www.intelekta.hr/>

Elektrostrojarska škola Varaždin

<http://www.ess.hr/>

Fakultet organizacije i informatike

<http://www.foi.unizg.hr/>

Geotehnički fakultet Varaždin

<http://www.gfv.unizg.hr/hr/index.html>

Gospodarska škola Varaždin

<http://ss-gospodarska-vz.skole.hr/>

Grad Varaždin - Službene internet stranice Grada Varaždina
<http://www.varazdin.hr/>

Graditeljska, prirodoslovna i rudarska škola Varaždin
<http://www.rudarska.hr/>

Gradska sportska dvorana Varaždin – Arena Varaždin
<http://www.arena-varazdin.hr/>

Gradski bazeni Varaždin
<http://bazeni-varazdin.hr/wp/>

Gradski muzej Varaždin
<http://www.gmv.hr/home.aspx?id=67>

Gradski stanovi Varaždin
<http://www.gradski-stanovi.hr/>

Ivora – Obrazovni centar Varaždin
<http://www.ivora.hr/obrazovni-centar-varazdin/>

Medicinska škola Varaždin
<http://www.medskvz.org/web/>

Muzejski dokumentacijski centar
<http://www.mdc.hr/hr/>

Narodne novine d.d.
<http://www.nn.hr/Default.aspx>

Privatna ekonomsko-poslovna škola s pravom javnosti Varaždin
<http://www.edukacija.hr/ustanova/privatna-ekonomsko-poslovna-skola/282/>

Privatna srednja škola Varaždin s pravom javnosti
<http://www.pssv.hr/>

Privatna varaždinska gimnazija s pravom javnosti
<http://gimnazija-privatna-vz.skole.hr/>

Prva gimnazija Varaždin
<http://www.gimnazija-varazdin.skole.hr/>

Prva privatna gimnazija s pravom javnosti Varaždin
<http://privatna.net/>

Pučko otvoreno učilište Varaždin
<http://www.pou-vz.hr/>

Sport Varaždin
<http://www.sport-varazdin.com/>

Srednja strukovna škola Varaždin
<http://www.ss-strukovna-vz.skole.hr/>

Stadium DB.com – DataBase of Football Stadiums
<http://stadiumdb.com/>

Stanoing d.o.o za stambeno-komunalno gospodarstvo
<http://www.stanoing.hr/>

Strojarska i prometna škola Varaždin
<http://www.sips.hr/>

Studentski centar Varaždin – Studentski dom
<http://www.scvz.unizg.hr/studentski-dom.html>

Tehnološki park Varaždin
<http://www.tp-vz.hr/>

Tekstilno-tehnološki fakultet/Studij u Varaždinu
<http://www.ttf.unizg.hr/index.php?str=38>

Trash film festival
<http://www.trash.hr/>

TTS Sportski Centar Varaždin
<http://tts-sport.hr/>

Turistička zajednica grada Varaždina
<http://www.tourism-varazdin.hr/>

Varaždinska građanska garda
<http://www.varazdinska-garda.com/index.php>

Varaždinske barokne večeri
<http://www.vbv.hr/>

Veleučilište Varaždin
<http://www.velv.hr/>

16. PRILOZI

16.1. Popis slikovnih prikaza

Slika 1. Ulaz u tvornicu „Varteks“

Slika 2. Tvornica „Vindija“

Slika 3. Novoizgrađeno POS naselje

Slika 4. Zgrada Prve gimnazije s nadograđenim novim dijelom

Slika 5. Glazbena škola smještena u palači Erdödy-Patačić

Slika 6. Utvrda Stari grad

Slika 7. Varaždinska katedrala

Slika 8. Ulaz u Gradsku knjižnicu i čitaonicu „Metel Ožegović“ u zgradi Hrvatskog narodnog kazališta

Slika 9. Glavni gradski trg – Korzo

Slika 10. Šetalište Vatroslava Jagića

Slika 11. Varaždinsko gradsko groblje

Slika 12. Gradska športska dvorana Varaždin s uređenim teniskim terenima

Slika 13. Šetnica uz rijeku Dravu

16.2. Transkripti intervjua

Ispitanik br. 1 (Osobe koje su u Varaždin doselile iz Zagreba)

Spol: muški, dob: 62, stručna sprema: VKV, zanimanje: precizni mehaničar

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„U Varaždinu mi se definitivno najviše sviđa ona stara jezgra koja me podsjeća na, ono, mlade dane kad sam odrasel u Varaždinu i jedina zamjerka mi je kaj dosta fasade ima oronule i tak dalje, neke, ali u principu mi je taj dio najljepši. Stari dio, znači jezgra.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Nedostaci koje bih rekel, pa to je definitivno, sve ove veće firme koje su nekad postojale kao što su Varteks, Bobić, Vis i tak dalje, one su jednostavno ugašene, a ništa se nije umjesto njih, znači nikakva veća potpoduzeća se nisu pojavila tak da smatram da je to najveći nedostatak kaj ti mladi ljudi nemaju di ić radit. Manjak radnih mjesta, to je najveći nedostatak uz normalno ono rješavanje smeća i tak dalje. To je najveći nedostatak u Varaždinu.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Tu baš ne znam kaj bi rekel pošto i onak ne pratim, ali tu je definitivno, znači ta poduzeća koja su se jednostavno ugasila, a nova se nisu napravila, nedostatak je vidljiv u svakom segmentu i to je to. A u kom smjeru ide gospodarstvo, ja sam sad tu recimo niti godinu dana, jednostavno ne mogu skužiti u kom gospodarstvo smjeru bude išlo uopće. To je ono kaj ja mogu reći.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvitku i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Apsolutno da. I to zbog toga jer ta gospodarska zona, tu se budu vjerojatno nekakva strana ulaganja dešavala, znači nekakve strane firme budu ušle unutra. To bude vjerojatno bila i ona kao bescarinska zona i tam se bude moglo razvijati nekakva, znači, jer smatram da ako nemamo proizvodnje, Varaždin bude propal. Nema baš nekakvih drugih resursa.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa je. U biti je. Znači, pošto sam živel u Zagrebu, to je definitivno malo smireniji dio, onaj laganiji, lagodniji život. Sve se može pješke i biciklom obaviti, dok u Zagrebu je to sve skupa malo veći muving. To je to. Cijena kvadrata stana je, mislim da je u Varaždinu u svakom slučaju realnija nego ona u Zagrebu jer je barem duplo skuplji. Zagreb kaj se tiče kvadrata stana je strašno. Mislim da je ovo realnije.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Pa može. To je jedini način di mladi čovjek može doći uopće do stambenog prostora. Ak si ne riješi stambeni prostor, onda je apsolutno mu teže živjeti. Znači, to je jedna stvar, a druga stvar, ako budu mladi ljudi mogli doći tu do stana, onda si mogu tu i tražiti posel lakše.“

7. Koji su glavni razlozi Vašega preseljenja u Varaždin?

„Glavni razlozi su jednostavno, a sticajem okolnosti se tak desilo da je recimo tu baka pa smo se morali s jednim dijelom i zbog toga vratiti, a drugim dijelom smo oslobodili tam stambeni prostor u Zagrebu svojoj djeci koja, onak teško budu došli do stambenog prostora.“

8. Možete li ukratko usporediti život u Varaždinu s onim u Zagrebu?

„Pa to smo već rekli, definitivno je tu u Varaždinu život puno sporiji, znači, lagodniji je. Tam je prebrzo življenje i to je jedno, a drugo ne znam, kad čovjek dođe u nekakve godine, onda mu takav život kak je tu u Varaždinu više odgovara nego onaj u Zagrebu.“

9. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Mislim da je dobro riješen i s time da bi ja još, recimo, da sam nekakvi gradonačelnik još radil tih malo biciklističkih staza više. To je to, uglavnom je ok promet.“

10. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„To za prigradska naselja ne znam jer koristim osobno vozilo, to koristim. Al kaj se tiče veza između gradova, a pogotovo povezanosti sa Zagrebom, autobusom je još nekakva jer sam putoval, ali vlak je katastrofa. To je nedopustivo da u današnje vrijeme čovjek od Zagreba do Varaždina ima praktički od Varaždina do metropole putuje prek tri sata. Tak da to je jedno, a drugo velim do Zagreba još ima nekakvih veza, al kad bi htel čovjek nekud dalje ići sa onim presjedanjima, mislim da je to jako loše napravljeno. Cesta je ok.“

11. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa u principu sad da kad su otvoreni ovo novo kino, kazalište ima, tak da u biti da. Izložbi ima. Jedino možda tih nekakvih događanja kao što je Špancirfest i nekaj takvoga bi trebalo biti više.“

12. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa apsolutno da.“

13. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa u biti i da i ne. Mislim, moram priznat da u to baš nisam upućen, međutim ima tih nekakvih viših škola na koje mogu ići, a fakulteti, mislim da bi ipak ljudi trebali ići tam u Zagreb di je koncentracija svega. Tak da u principu može.“

14. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Pa dobro i toga ima. Sad ima i tih viših škola pa mislim da je to isto u redu riješeno.“

15. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Svoje slobodno vrijeme ti provodim ovako: malo vožnjom bicikla, nekakva šetnja tu i tam, imamo nekakvu kuću, kuća je sa nekakvom okućnicom i vrtom. To je u principu... Penzije su premale da bi išli nekud dalje.“

16. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uređenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Da. Mislim da ima dovoljno i čak ove sportske dvorane, teniski tereni, za odbojku, za mali nogomet... Ima, jedina zamjerka mi je sad kaj se to desilo sa ovim Varaždinom, ono kad sam dolazil iz Zagreba onda se masu vidlo tih dečki koji se treniraju prije podne, popodne, znači pioniri, nogomet treniraju. Sad je to potpuno nestalo tak da mislim da ti klinci su hendikepirani.“

17. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa ja se nadam da će se razvijati. U kom smjeru ide, ne znam. To ne mogu odgovoriti jer ne znam u kom smjeru bi ova vlast uopće išla, ali se nadam da će se razvijati u pozitivnome smjeru.“

Ispitanik br. 2 (Osobe koje su u Varaždin doselile iz Zagreba)

Spol: ženski, dob: 62, stručna sprema: SSS, zanimanje: kućanica

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Stari grad i njegova jezgra.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Pa mislim da je to u vezi sa smećem, jedanput tjedno se odvozi i ne prima se ništa više što je izvan kante. To je u Zagrebu drugačije riješeno. Smeta me i sporst vozača u Varaždinu, biciklisti ne gledaju na pješačkom, gledaju samo ravno, svi su usporeni.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Pa nemam svoje mišljenje s obzirom da sam tek šest mjeseci u Varaždinu i o tome uopće nisam razmišljala, ništa po tom pitanju.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvitku i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Pa ja se nadam da iskreno da, ali zašto nemam pojma jer, velim, prekratko sam vrijeme ovdje da bi nešto više o tome znala ili da bi se trudila saznati uopće.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Da, u biti da jer smo u kući svojoj i imamo okućnicu i stvarno sam zadovoljna.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Mislim da da. S obzirom na mlade koji trebaju biti za sebe, mislim da bi to trebalo biti ok i da bi to pomoglo da se u Varaždinu više mladih zadrži.“

7. Koji su glavni razlozi Vašega preseljenja u Varaždin?

„To je u biti više privatan razlog.“

8. Možete li ukratko usporediti život u Varaždinu s onim u Zagrebu?

„Da, u Varaždinu je sve smirenije, usporeno, sporije onako. U Zagrebu je to više življe, kak ja kažem, i ovo mi više odgovara u Varaždinu. Miran život.“

9. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„S tim sam zadovoljna, ok je.“

10. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„To ne znam, nisam oko Varaždina nigdje išla, a što se tiče prema Zagrebu, mislim da je to ok s autocestom, a ni stara cesta nije loša. Jedino je vlak malo lošiji. Ima dosta autobusa, par puta sam putovala, al vidla sam da ima dosta tih linija za Zagreb, da nije to tak strašno.“

11. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„To da. Kino i kazalište, ne treba mi drugo ništa.“

12. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa za sad samo znam za taj Špancirfest, a ovo drugo ne znam. Možda, za mlade da. A za ove starije tako tako.“

13. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Ja se nadam da da. S obzirom na to da sam tek šest mjeseci tu, ne znam za škole, niti za više, niti za srednje... Al ja se nadama da da.“

14. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Pa nemam tu neko mišljenje zato jer ne znam koliko Varaždin ima svih tih škola.“

15. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„A uglavnom u kući i u vrtu.“

16. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„E, to ne znam zbilja jer se sportom ne bavim tak da ne znam koliko ima tih sportskih objekata ili dvorana. Zbilja ne bi o tome mogla ništa reći.“

17. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„To nemam niti malo pojma o tome. Ja se nadam da će biti u Varaždinu bolje nego je sad, makar ne znam, velim, nisam razmišljala uopće o tome. To me ustvari ne opterećuje je l' bude bolje ili bude lošije.“

Ispitanik br. 3 (Nastavnici u osnovnim i srednjim školama)

Spol: muški, dob: 33, stručna sprema: VSS, zanimanje: profesor u Glazbenoj školi

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Najviše mi se sviđa jer je to nekak, rekel bih, grad po mjeri čovjeka, znači što se tiče veličine nije niti ogroman veliki grad, nije ni neki mali, premali. Sviđa mi se arhitektura, sviđa mi se to povijesno nasljeđe, sviđa mi se tradicija, sviđa mi se pa čak i geografski smještaj, teško je reći. Evo to bi bilo to.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Mislim da je ovo dosta općenito zatvorena sredina u smislu nekakvih prihvaćanja stranoga, novoga. To mi se čini kao nedostatak. Čini mi se nedostatak ova situacija na političkoj sceni u gradu, to mi se ne sviđa, to mi je nedostatak. I možda nekakav nedostatak strategije za razvoj grada, recimo malo dugoročnije strategije.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Pa sad, na izgled izgleda ko da je to jako dobra situacija i da drugi stanovnici Hrvatske iz drugih krajeva misle da je tu jako dobra situacija, ja mislim da baš i nije. To možda oni zaključuju prema, ne znam, uređenosti okućnica, po izgledu kak je grad uređen i tak, ali mislim da što se tiče gospodarske situacije je to dosta siromašan kraj, recimo, relativno siromašan grad. Možda ne opet kao grad, nego mislim da stanovnici su među siromašnijima u državi. I statistike to pokazuju. I volio bi da je gospodarska situacija bolja. Mislim, dok se sjetim Varteksa di su većina unutra zaposlenice, ženskog roda koje su nositeljice obitelji i koje imaju relativno pa čak i mizerna primanja. Znači, to je dosta važno napomenuti da su tu i druge industrije koje, ja mislim, u kojima ljudi baš nemaju neka velika primanja. A što se tiče ovih nekih kao industrija koje su perjanice razvoja grada Varaždina, isto tak mislim da je to u redu, da je to na ponos gradu, ali mislim da toga ima premalo.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Smatram da može i da je donekle, ali opet s druge strane bil bi sretniji kad bi u toj gospodarskoj zoni možda bila proizvodnja nekih proizvoda sa višom dodanom vrijednosti, znači ne, koliko sam čul tu je taj neki Boxmark koji proizvodi neke dijelove kao presvlake za auto. Ja bi bil sretniji kad bi bilo više takvih tvornica ili takvih pogona koje bi proizvodile sofisticiraniju opremu koja zahtijeva zapošljavanje ljudi sa možda višom stručnom spremom i mislim da bi to onda generiralo bolji razvoj i bolje prihode.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„U principu jesam, generalno govoreći. Cijena kvadrata u Varaždinu, kak bi rekel, s tim nisam zadovoljan, naravno. Mislim da rijetko ko u Hrvatskoj je. Mislim da je definitivno previsoka, a onda kad vidite, recimo ja sam se prijavil za POS-ove stanove, moja osobna priča. Ja sam se prijavil za POS-ove stanove. Ne znam da l' je to bil drugi ili, nije bil prvi natječaj, al je bil drugi ili treći, onda kad je bila lista, onda sam bil ne znam koji na listi sa visokom stručnom spremom, bez ikakve imovine svoje, a na toj listi su bili na prvim mjestima, grad je mali opet, to je jedan od nedostatak, ali evo možda i od prednosti... Na listama su bili ljudi za koje znam da nisu zavrijedili da budu na tim mjestima na listi. I onda naravno tu u Jalkovečkoj sam izgubil pravo i nisam dobil stan, a kasnije su mi nudili, ne znam, u Hrašćici di su gradili. Na kraju sam od toga odustal i ne budem uzimal POS-ove kredite jer ne vidim u tome, jednostavno, Bog zna kakvu prednost više. Više ne, možda je u početku bilo. Znači s tim nisam zadovoljan. Nisam zadovoljan kad čujem malo ovak informacije i kad znam da je to tak kad su ljudi koji su bili glavni graditelji stanova u gradu su ogrezli u kriminal i da su se...a dobro, da nemojmo širiti temu. S tim nisam, sa stanogradnjom nisam zadovoljan. Ali imam sreću da je, eto, sad smo se nekak snašli cura i ja.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Pa da, mislim da je to dobra ideja. U principu sami smisao i cilj te ideje, to je vrlo dobro. To mi se čini jako dobrim. Mislim da bi moglo riješiti jedan od glavnih problema općenito stanovanja, pogotovo mladih ljudi u gradu jer su se vremena promijenila i ljudi teško dolaze do svoje nekretnine, ali ovaj način koji je do sad pokazal se s tim Stanoingom mi se nije dopal i mislim da to je primjer kak ne bi trebalo raditi.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Pa dobro, grad Varaždin je mali grad. Sad svaka familija ima po dva automobila, u nekom prosjeku jedan dva automobila. Normalno da se ta koncentracija automobila u centru grada znatno povećala. Još su tu i turisti, nekakav tranzit. Pa u principu gledaju ovak, čini mi se da nije loše. Možda da bi moglo biti bolje, nadam se da bi, da se rastereti sam centar grada što se prometa tiče, ali, evo, drago mi je da je autocesta blizu grada. Izlaz je relativno blizu gradu. Nezadovoljan sam sa željezničkom infrastrukturom, toga sam se sad sjetil jer mislim da je željeznica izrazito bitna i mislim da je Varaždin slijepo crijevo u željezničkom smislu, a to je šteta jer je ekološki. To je najekološkija vrsta prijevoza. Mislim da vani relativno uzima primat pred cestovnim prometom. S tim nisam zadovoljan, a u samom gradu pa, evo, zadovoljan sam.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Objasnite svoj odgovor!

„Nisam siguran u to, ali bili su ti lokalni busevi. Mislim da to nije baš dobro zaživelo, da su nestali pa ih opet sad ima nešto. Mislim da nije to baš Bog zna kakva povezanost. Znam jer naši đaci moraju kad imaju raspored, dosta je neugodan kod nas pa se ima dosta rupa unutar rasporeda, pa znam da naši đaci koji su recimo iz Sračinca, roditelji moraju voziti sim-tam non-stop tak da mislim da oni nisu baš presretni, iako su dva tri kilometra od grada, ali svejedno bez osobnog automobila je teško. Tak da s tim sam nezadovoljan jako. A s ostatkom Hrvatske... pa autocesta, to je dobro. Praktički i istok se može dosegnuti, jedino ovaj sjeverni dio prema Virovitici, Daruvar, Bjelovar, možda tu bi mogla neka bolja cesta. Ova Podravska magistrala je dosta loša i dosta prometna, ali ovo dolje prema Vukovaru, prema Srbiji je ok, autoput prema jugu i to je ok. Željeznički prijevoz je loš.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Sve ne. Pa dobro, Varaždin je imal jedno vreme prije par godina i svoju recimo, kak sam ja muzičar onda me zanima glazbena sezona, muzička sezona, koncertna sezona, imal je Varaždin koncertnu sezonu. Mnogi veći gradovi znam da nisu imali. Ali nisu to sad bile, ne znam to je bil jedan koncert mjesečno. Nisu to sad ni bila to baš samo svjetska imena i najveći svjetski interpreti, ali je bila ta sezona. Sad je nema. Prije je bila knjižica i mogli ste si planirati na koji koncert hoćete, sad je to nekak više ko neka vrsta improvizacije u samom Koncertnom uredu. Vjerojatno zbog manjka sredstava i tak. Činjenica je da je Varaždin mali grad i da osim tih Baroknih večeri, koje su opet specijalizirani festival, znači to je samo jedan dio glazbene umjetnosti, jedan manji dio glazbene umjetnosti, iako jako značajan i prekrasan, ali ako hoćete malo ne znam... opere u Varaždinu uopće nema, pa čak ni nema velikih simfonijskih koncerata. To se sve mora u Zagreb, a i Zagreb ima bolju sezonu i tu je taj Lisinski koji praktički svaki dan ugošćuje kremu svjetske glazbe u interpretativnom smislu što se može slušati. To u Varaždinu ne može se. Kazalište mislim da je jako dobro. Isto velim opet s obzirom na kulturnu, financijsku moć u gradu. Mislim da se ta kultura njeguje i mislim da je kazalište najbolje što može u takvim uvjetima. Zadovoljan sam sa galerijskim postavama, muzejima. To sam zadovoljan. Pa zadovoljan sam. I alternativna umjetnost se njeguje, njeguju se te neke alternativne i podražavaju se ti neki alternativni vidovi umjetnosti. Recimo, Tresh film festival i tak. To mi se dopada, recimo. Ali baš kad idem gledati svoju struku, tu baš... a i teško je očekivati da bi bilo bolje u ovom trenutku ruku na srce. Ali, moje potrebe ne zadovoljava, naravno.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Objasnite svoj odgovor!

„Definitivno da, to da. Smatram da bi.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa zavisi obrazovanje u kojem smjeru, koji smjer obrazovanja, koje područje, koji vid obrazovanja se gleda. Ako gledamo neka specijalistička znanja, visoke neke stručne spreme tu je Varaždin dosta ograničeni sa brojem sveučilišta. Tu je par tih, Veleučilište i taj FOI, to je dosta ograničeno. Što se tiče srednjih škola, mislim da je ta razina jako dobra, dobro funkcionira i da se tu djeca mogu dobro obrazovati. Mislim da su tu dobre gimnazije i dobre su strukovne škole, koliko sam čul. Naši đaci dobre rezultate postižu na državnoj razini i na tim maturama. Što se naše škole tiče, mi mislim da imamo jako dobar prosjek upisa na umjetničke akademije, ali ne samo na akademije, nego i na Filozofski fakultet i na sve fakultete društvenog usmjerenja. Ovaj vid sveučilišni, znači visoko obrazovanje mislim da je tu relativno grad ograničen u svojim mogućnostima i svojoj ponudi.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Ja mislim da bi bilo jako dobro kad bi Varaždin postal jednog dana sveučilišni grad. Naravno, ja sam definitivno protivnik da se ide u, i to sa svim svojim prijateljima kad ovak raspravljamo i kolegama, ja sam definitivno protiv da se ide u nekakvo institucionalno osmišljanje nekakvog sveučilišta ili nekakve visokoškolske ustanove, a da se pritom stvarno nema nekakva vizija i nekakva strategija, a i ono najvažnije bez stručnog kadra koji bi radio na tom sveučilištu nema smisla samo formirati nekakvu ustanovu. Meni se čini da ova inflacija sveučilišta, nisam toliko upoznat, ali svaka čast svemu, ali sad svaki grad ima malo veći Veleučilište, sveučilište. Ne znam kak se sve ne zovu. Ti profesori praktički hodaju iz grada u grad, tu su putni troškovi, to su tak nekakve na umjetni način stvaranje stanovništva sa visokom stručnom, štancanje stanovništva sa visokom stručnom spremom, a iskreno govoreći ne znam kakva kvaliteta stoji iza toga svega. Znači, samo sveučilište radi sveučilišta mislim da nema smisla. Sveučilište da, ali i razvoj nekakvog sveučilišta stvarno da se radi na

kvaliteti. Kolko čujem Zagrebačko sveučilište muku muči sa pronalaženjem profesora. Ne znam kak bi to bilo. Svidala mi se ona ideja da bi, nešto sam načul da bi Varaždin, da bi se nekakva suradnja sa Freie Univerzitetom. Čul sam da je bio zainteresiran Freie Univerzitet u Berlinu. Od toga se odustalo, ne znam zašto. To je puno i partikularnih interesa, osobnih motiva oko toga svega. Volio bi da to zaživi, ali zbilja da onda bude svrsishodno i da ne bude samo čisto tolko da se na papiru piše da Varaždin ima sveučilište. To ne bi htel.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Slobodno vrijeme? A u posljednje vrijeme uglavnom s nećakom, on je sad mali. Čitam, družim se s prijateljima, pa to je to.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uređenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa mislim da ima. Mislim da ima sasvim dovoljno. Tu su bazeni, tu je sportska dvorana, a tu je sad i druga sportska dvorana. Kolko god je stara, ali ima relativno još dosta još ovih dječjih igrališta za neku vrstu košarica, ima livada dosta. Pa ima šuma Dravska za trčanje, ali za nažalost ništ više od trčanja. Možda da se uredi malo više, nezadovoljan sam recimo sa uređenjem Dravske šume. Sad se počinje ta nekakva biciklistička staza uz Dravu, to mislim da bude dobro kad se to napravi. Tu je i Aquacity, ma ja mislim da ima dosta toga. Ako neko baš ima želju i traži nekaj tak, mislim da bude si našel prostor za rekreaciju, mislim da ne bi trebalo biti problema.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa ne znam, iskreno govoreći. Nadam se da bude se Varaždin razvijal dobro, volio bi da grad vode ljudi koji imaju viziju, koji su poštteni, koji su sposobni prije svega, to je jako bitno. I onda ak bi se stvorili takvi uvjeti, mislim da bi se Varaždin mogel jako dobro razvijati. Mislim da ima puno prednosti i mislim da te prednosti bi mogle prevladati nad manama jer su mane rješive. Mislim da su mane rješive, mane koje jesu nisu tolko nepromjenjive po mojem osobnom mišljenju. Znači, kad bi postojala volja, kompetencija i rad, znači trud oko toga svega da se to napravi, mislim da bi se Varaždin mogel dobro razvijati.“

Ispitanik br. 4 (Djelatnici u kulturi)

Spol: muški, dob: 29, stručna sprema: VSS, zanimanje: knjižničar

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Pa najviše mi se sviđa to što je zapravo mali grad, miran grad i osjećaj da možeš navečer u bilo koje doba izaći van i osjećati se sigurno. Recimo to se meni najviše sviđa. Pa prisniji odnosi s velikim brojem ljudi koji su onak specifični za manju sredinu.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„S jedne strane kolko ima prednosti ko manji grad, to mu je možda i nedostatak zbog recimo možda nekih kulturnih sadržaja koji nedostaju pa možda malo premalo sluha za mlade. Ovak iskreno, mislim čak da veći gradovi kaj se tiče Hrvatske imaju više nedostataka nego gradovi srednje veličine i manji.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Pa zapravo gospodarski razvoj Varaždina je dosta dobar, iako neke grane pomalo su zapostavljene. Šteta je da su primjerice tekstilna industrija koja je bila dosta jaka u Varaždinu sad na prilično slabim nekim nogama. Ali, mislim da Varaždin zapravo ima puno više potencijala nego je iskorišteno. Možda na ovim dijelovima di se otvaraju trgovački centri je malo premalo ulaganja u gospodarski razvoj, a možda previše u trgovinu i slično. Mislim da je dovoljno razvijen, posebno u odnosu na neke ostale sredine u Hrvatskoj.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Da, definitivno. To je zbilja hvalevrijedan projekt.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa, jesam, da. Pogotovo da znam, ja sam stanovao u Zagrebu četri i pol godine pa sam imao priliku vidjeti kako je to u većem gradu i mislim da Varaždin jako puno zadovoljava potrebe, pogotovo nekog mlađeg. Mislim da je dosta dobro. Možda bi moglo biti i bolje, ali nije loše sve u svemu barem što se tiče odnosa na druge sredine.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Pa može, mislim da već utječe poprilično jer iz iskustva znam da se mnogo ljudi iz drugih gradova doseljava i kupuje POS-ove stanove. To je dobar projekt, pogotovo zbog toga jer se omogućuje da se onima koji teže dolaze do nekretnina na dosta dobrim lokacijama dođu do stana. Tak da mislim da je to u tom smislu jako dobar čimbenik.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Činjenica je da su nam ceste možda malo na nekim dijelovima preuske pa to ispada dosta nagužvano u pojedinom satu tokom dana, iako promet nije tolko strašan. Ima nekih tih punktova koji su možda lošije sređeni, ali nemam baš nekih pretjeranih prigovora na promet, iskreno.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa mislim da je Varaždin možda malo lošije povezan prema ovom dijelu prema Slavoniji, prema tom dijelu, ali zapravo je poprilično dobro povezan. Lokacija je dosta dobra za Varaždin pa je kud da god kreneš dosta brzo dođeš i nikad nisam, recimo, osobno imal nekih problema tak da mislim da je povezanost dosta dobra i da je lokacijski položaj Varaždina zapravo odličan. S prigradskim naseljima nije loše povezano, ne mogu se sjetiti da bi u nekom smjeru možda bilo nešto lošije povezano tak da mislim da je to ok.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa dobro, ne baš sve. Nema se za sve sluha, a potrebe su puno veće nego postoji ponuda, barem što se tiče koncerata. Dosta je, osim Špancirfesta, nema nekih pretjeranih velikih sadržaja koji bi mogli zainteresirati neki veći spektar publike. Iako pozdravljam otvaranje malo kvalitetnijeg kina na periferiji, mislim da bi možda bilo interesantnije da je u samom gradu i da se neke stvari možda, što se toga tiče, poboljšaju. Tako da to možda nedostaje. Mislim da nisu baš sve potrebe zadovoljene.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Da, definitivno. Mislim da bi trebalo pogotovo iz razloga što je evidentno da se populacija povećava, ne na neki rapidan način, ali se povećava iz godine u godinu. Mislim da bi toga moglo biti uskoro sve više i više, tj. stanovnika bi moglo biti sve više i više tak da mislim da bi bilo nužno da se taj kulturni sadržaj poveća. Barem da se možda, ako ništa, obogate već postojeći, ako se u dogledno vrijeme ne misli širiti na neka druga polja.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa mislim da Varaždin ima potencijala za to, ali bih osobno volio da se možda išlo na realizaciju tog sveučilišnog dijela, a ne da se ostalo na Veleučilištu. Ima jako puno potencijala, pogotovo zbog blizine drugih zemalja, isto tako zbog blizine Zagreba, a mislim da Zagreb ima dovoljno toga. Tako da mislim da djelomice ima za ponuditi dobro obrazovanje, ali mislim da ne iskorištava potpuno svoje potencijale koje ima.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Upravo to. Ima jako puno potencijala, ali nekako osjećam da realizacija zbilja zaostaje, da bi trebalo poraditi na tome puno. S obzirom na ove fakultete, srednje škole i osnovne škole koje imamo, mislim da su dovoljno kvalitetne i mislim da se to vidi čak i sad prema rezultatima mature gdje je u top deset srednjoškolaca dvoje Varaždinaca. Mislim da je to dovoljan dokaz i mislim da bi se zbilja trebalo aktivnije raditi na tome da se razvije visoko obrazovanje.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Pa najčešće si kreiram neke sadržaje, bilo kakve, ali nemam nešto striktno, nego pokušavam uvijek nešto smisliti novo. Dosta mi čak slobodnog vremena ode na sviranje, s obzirom da sviram pa su mi to tak neke stvari koje me zaokupljaju, iako zbog posla imam malo slabo slobodnog vremena.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uređenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Mislim da ima. Recimo, koliko se sjećam u Zagrebu mi je toga dosta nedostajalo, al ovak tu po ljeti čisto vani nađem uvijek neko mjesto di se može, primjerice, odigrati košarka ili nekaj slično. I bazeni su tu na kraju krajeva, ali možda sve te stvari ne budu zadovoljavale kapacitete grada kroz par godina, ali mislim da za sad još dosta dobro stojimo kaj se toga tiče. I dvorana, to je poprilično uređeno, iako možda nije isto potpuno iskorišteno, ali mislim da ima dovoljno mjesta, dovoljno sadržaja.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Mislim da da, da će se definitivno razvijati više, ali bojim se da u slučaju da možda krene neka navala, tj. brzi rast populacije nisam siguran da će grad to moći pratiti. Pripreme za to bi možda već trebale sad postojati, ali mislim da se to definitivno hoće razvijati, iako bi ja možda najviše da tak ostane možda te veličine ili možda malo čisto povećan čime bi se onak barem potaknulo da se razvijaju neke grane i kulturni sadržaji i tako dalje. To će sigurno biti nužno.“

Ispitanik br. 5 (Nastavnici u osnovnim i srednjim školama)

Spol: ženski, dob: 55, stručna sprema: VSS, zanimanje: profesor u osnovnoj školi

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Veličina grada, malo ljudi.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Gospodarski razvoj nije baš dobar, ljudi ostaju bez posla, to su prvenstveni.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Malo prije sam rekla da gospodarski razvoj nije baš dobar, makar uvjeti postoje, no nešto očito ne štima da l' u ljudima koji vode grad ili u nečemu drugome.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Gospodarska zona je očito dobro zamišljena kao poticaj za razvoj i poticaje za otvaranje novih radnih mjesta, ali da li je to u stvarnosti iskorišteno ili ne, najvjerojatnije nije. Znači zašto, vjerojatno tu ljudi koji su zaduženi za to, za razvitak, za reklame, za nešto tako, nisu vjerojatno odigrali svoju ulogu dobro do kraja.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Jesam, mirniji je grad, recimo, grad po mjeri, nije gužva velika, ni premalo ljudi.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Opet slično kao što i sa gospodarskom zonom, POS-ovi stanovi su očito dobro zamišljeni, a koliko je to opet ostvareno ili nije ostvareno, nisam baš sigurna. Čula sam od nekih poznanika da s kupnjom stana nisu baš zadovoljni jer ima nekakvih građevinskih nedostataka pa lošija izolacija, curenje cijevi nekakvih i tako. Na razvoj grada, svakako, može utjecati.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Promet je dosta postao gust, znači trebalo bi vjerojatno malo preustrojiti i ulice i proširiti ih i složiti. Inače malo nedostatak je da je Varaždin grad bicikla pa nisu baš ulice te spremne primiti bicikliste i problem je da se, opet na bicikliste se vraćam, prelazeći prek ceste oni svaki put moraju silaziti, znači nisu označene prek ceste biciklističke staze.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa dobro je povezan sa ostatkom Hrvatske, sa prigradskim nisam baš gledala kakve su veze, ali vidim da autobusne linije postoje. Kolko je to onim ljudima dovoljno ili nije, to ne znam. Velim dio tih ljudi koristi svoje vlastite automobile, to se vidi po nedostatku parkirnih mjesta i tak. Vjerojatno bi i na tome trebalo poraditi. S ostatkom Hrvatske je dobro povezan.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa nažalost nemam baš velike financijske mogućnosti za takvu vrstu zadovoljstva, velik dio se može, znači veći dio da. Ostatak Zagreb.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Kolko ja vidim trenutno ih ima dosta, sigurno bi moglo i više, ali u principu, opet se vraćam na financijsku moć većine Varaždinaca, da to mogu uglavnom obaviti tu u Varaždinu.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pošto radim u osnovnoj školi, znam da su uglavnom vrlo dobro organizirane i da pružaju dobru uslugu djeci i da velik dio učenika koji izlazi konkretno iz moje škole, završava i srednju školu. Znači može, fakulteta isto tako ima, ne znam kolko su dalje za zapošljavanje osposobljeni i da li je sistem te vrste školovanja adekvatan.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Vidim da ima dosta tih visokoškolskih ustanova od Fakulteta informatike pa na dalje. Nisam se baš previše interesirala, ali nekak sam dobila dojam da baš nije, nekak se uglavnom osposobljava ne za posao dalje.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Pa šecući gradom, povremeno kino, povremeno kazalište, čitanje, volim otići u prirodu. Kad mi se ukaže mogućnost do mora.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Moglo bi i više, ali ima nekih tih centara di se može i rekreirati i prošetati i baviti sportom. Možda malo više šetnica, možda malo više nekakvih tih staza pa možda i poučnih staza i ostaloga.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa ne znam baš da li u sadašnjem stanju možemo očekivati nekakvi razvitak u Varaždinu. Ako ostane na takvom nivou kakvom je, nažalost, trebali bi biti zadovoljni, a situacija kakva je općenito ne samo u Varaždinu, nego i u Hrvatskoj i malo šire, teško da bude pogodovala dalje nekakvom napretku i razvitku za sada. Za sve kaj god treba napraviti, trebaš nekakvi kapital.“

Ispitanik br. 6 (Nastavnici u osnovnim i srednjim školama)

Spol: ženski, dob: 28, stručna sprema: VSS, zanimanje: profesor u srednjoj školi

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Veličina grada, da nije prevelik, da nije premalen, da je nekakva obiteljska atmosfera u gradu, da zapravo imamo sve što treba, za ono kaj fali, da je Zagreb poprilično blizu i da je prometno jako dobro povezan. Evo!“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Smeće. Neriješena situacija sa smećem, zapravo miris tog smeća. Recimo, kupanje na Aquacityu pa se tu i tam zbog jakog vjetra jako osjeća taj miris pa prolazak prema Turčinu i Knegincu gdi stoji to smeće da svaki put užasno smrdi. To da nemamo dovoljno kvalitetne fakultete tu osim FOI-a, da se ni jedan šoping centar ne održi u našoj blizini. Evo, to mi fali.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Mislim da se unazad deset godina Varaždin jako brzo gospodarski razvijao, da postoji jedan dobar plan koji je dobar samo na papiru, a vjerojatno zbog nekakve politike ne funkcionira. I sad mi se čini da zbog ove recesije da je u jednom momentu sve stalo i da se ne miče apsolutni nikam, nego da eventualno pada taj gospodarski dio. Eto, to!“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Ne. Isto mislim da je na papiru super zamisao, ali iskreno nemam pojma s čim se ta Slobodna zona zapravo bavi. Mislim da je super ideja, ali da jednostavno politika ima previše tu prste i da onda se ništa ne može provesti onak kak je zamišljeno na papiru.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Da, jesam. Mladi imaju svi velik problem da se ne mogu osamostaliti, previsoke su cijene tih nekretnina. Uglavnom većina mladih koje ja poznajem dograđuju postojeće objekte. Kvadrat stana je definitivno preskup, ne skup koliko u Zagrebu, ali preskup za standarde. Zadovoljna sam zato jer je sve relativno blizu, sve možeš obaviti pješke od placu, doktorice, ne znam, apsolutno sve je blizu. Evo, to mi je super.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Što se tiče POS-ovih stanova, genijalna ideja, ali mladi se moraju zadužiti na nekih trideset godina odmah u startu. Čini mi se da je nekad bilo puno puno povoljnije, a sad kak padaju cijene tih nekretnina, meni se čini da su POS-ove u rangu ostalih cijena, tak da zapravo nema nikakvog smisla. Utječe definitivno na razvoj grada zato jer već sad imamo tu u Jalkovečkoj naselje u kojem su svi mladi i to je zapravo dobro zamišljeno i dobro ostvareno. Dograđuju se novi nekakvi objekti tipa novih kafića, novi dućani u kvartu u kojem je do sad postojal samo jedan mali Konzum. Evo, to mi se jako sviđa. Kaj još? Aha, ne znam baš kakva je kvaliteta POS-ovih stanova, dosta se žale ljudi. Mislim da su prvi POS-ovi stanovi bili izuzetno dobro izgrađeni, a da svaki sljedeći da zapravo šparaju sve više i više i da nije baš toliko kvalitetno.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Trenutno katastrofa, konstantni radovi jer se ceste pokušavaju urediti, ali su konstantni zastoji. Mislim da u krivo vrijeme rade na krivim relacijama, da nije dobro isplanirano. Po ljeti pred Špancirfest je apsolutno nemoguće proći kroz grad. Sve se obavlja pješke, ljudi se parkiraju na periferiji jer je nemoguće naći bilo kakav i nije moguće normalno funkcionirati s autom. Zato je zapravo prednost da je grad mali pa se može sve obaviti pješke. Inače, da trebam autom obavljati sve ove stvari ko u Zagrebu, to bi bil kaos.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Je, dobro je povezano. Super je povezano sa ostatkom Hrvatske, do Zagreba smo za 45 minuta maksimalno i to je stvarno odlično po autoputu, jako je dobro povezano zapravo sa prigradskim i sa ostalim gradovima. Prema Slavoniji ne. Koliko znam još uvijek se čeka ona neka, dio prema Koprivnici ili tak nešto, nije bitno, ali povezani smo dobro sa Zagrebom, a od Zagreba prema ostatku, ali prema Slavoniji baš i ne.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa zapravo ne. Sad mi se sviđa da se otvoril Cinestar zato jer kino praktički nije funkcioniralo od moje osnovne škole na dalje. Bila su dva kina, jedno je propalo i to drugo nema riješeno nekakvo stambeno pitanje, papire nekakve i nisu ulagali u njega i to je bilo ruglo grada. Sad zbog Cinestara imamo to. Što se tiče kazališta, ima toga dosta, ali Zagreb nudi puno puno više. Smatram, recimo, da bi jedan grad tipa Varaždina moral dvije opere godišnje prikazati. Ja nisam bila u Varaždinu na ni jednoj operi. A to je nešto što bi trebalo, pogotovo kao grad glazbe. Barokne večeri su nešto super. Za vrijeme Špancirfesta ima svakakvih događanja, ali koji god veći izvođači dolaze, dolaze u Zagreb. Eventualno taj Špancirfest nas spašava. Ljeto u Varaždinu je, kako god se trude zapravo kulturno staviti na neki nivo, ako nekoga zanima klasična glazba, ja ne znam kam taj čovjek može izaći. Evo sad nedavno su započeli pa je bil nekakvi jazz koncert pa ima tu i tam nekakav rock koncert, ali sve to jako malo i premalo oglašeno, premalo oglašeno. Puno put hoćeš ići na nešto i onda čuješ par dana poslije da je to nešto bilo i da je bilo dobro. Evo tak!“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„To sam zapravo sad odgovorila. Da, definitivno treba više kulturnih sadržaja. Pogotovo, recimo, u tim nekim sezonama. Ljeto je nekakva mrtva točka, ništa se ne događa u gradu do Špancira. Ne znam, po zimi isto, onak nekakva samo stagnacija najedanput, imaš onak užasno puno događanja i onda ih najedanput nema uopće.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Mislim da da. Osnovna i srednja definitivno da, fakultet FOI mislim da je na razini, a ostali fakulteti po mojem mišljenju mu uopće nisu ravni, ali hoću naglasiti da u Zagrebu isto ima tak puno fakulteta koji nisu na nikakvom nivou, ali recimo ako uspoređujemo s jednim FOI-em, mislim da je veliki raspon između njega i jednog Velv-a koji je u nekakvim začecima i koliko sam ja čula ljudi baš nisu prezadovoljni jer nema baš puno radnih mjesta otvorenih za te ljude koji završe taj fakultet.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Konkretno, recimo, znam primjer za Tekstilno-tehnološki fakultet u Varaždinu koji nakon završenog tog fakulteta ne možete ništa osim radit na minimalcu kao osoba niže stručne spreme i prisile vas da nastavak obrazovanja završite u Zagrebu. I mislim da je tak sa većinom ostalih fakulteta osim FOI-a u Varaždinu.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Kave s prijateljima, rolanje, tu i tam na bazene, ali jako rijetko jer su u lošem stanju. Premalo nude za te novce koje plaćaš. To je zapravo to. Varaždin baš ne nudi nekakve mogućnosti.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uređenog mjesta za šport i rekreaciju? Objasnite svoj odgovor!

„Sve više. Sad sve više. Budem ti rekla da da zato jer ipak smo dobili sad u zadnje vrijeme Arenu. Evo, sad ta Arena zjapi prazna kad nema koncerata, onda su počeli na hodnicima, recimo, naplaćuju za badminton. I to je super organizirano, to je novo i odlično rješenje jer nemaš gdje inače igrati badminton. Otvoril se TTS tak da još više mjesta di možeš se rekreirati i sad su uveli onu Zumbu na sve moguće načine i tenis. Da, sve više toga ima. To mi se sviđa.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Mislim da bude ovo ovisilo jako o politici. U Varaždinu se strahovito vidi ko je na vlasti i kad je na vlasti. Za vrijeme, evo ga, prošle generacije političara Varaždin se jako oporavil zato jer najedanput su sve fasade u užem centru bile uređene, najedanput nam grad izgleda vrhunski, a prije toga se, kolko ja znam, desetljećima nije ništa dešavalo po tom pitanju, a što se tiče nedostataka konkretno ovo smeće i s tim smećem zagađivanje vode, mislim da to treba riješiti pod hitno i da bude to jako veliki problem. Sve više i više se priča o tome. No, mislim da privlači ljude. Imam osjećaj da strašno puno Varaždinaca, koji studiraju u drugim gradovima, se ipak vraćaju, da vole taj grad i da žele živjeti tu unatoč kompletnoj situaciji i s tim da rade poslove drugdje, ali ako se nastave te nekakve stvari i ako se mladima ne ponude sadržaju, onda je lako da budu otišli do Zagreba. Preblizu je Zagreb da bi se na kompromise pristajalo kad su plaće u pitanju.“

Ispitanik br. 7 (Stanovnici grada Varaždina)

Spol: muški, dob: 47, stručna sprema: VKV, zanimanje: elektrotehničar

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„U Varaždinu mi se najviše sviđa stara gradska jezgra, Stari grad, zatim način obnavljanja zgrada i gradske jezgre koja se obnavlja u stilu kakav je Varaždin nekad bio, recimo stavljaju se granitne ploče umjesto asfalta, stavljaju se barokni stupići, iako je to doba davno prošlo, ali lijepo je vidjeti obnovljene ulice u takvom stilu, jako puno zelenila, nema gužve. Stari grad sam već spomenuo. Inače za one koji ne znaju, 1181. Varaždin se prvi put spominje. Ono nematerijalno mi se sviđa njegovo povijesno nasljeđe, odnosno opet za one koji ne znaju Varaždin zovu „mali Beč“. Inače, Varaždin geografski je na tromeđi Međimurja, Podravine i Zagorja i Varaždinci sami za sebe kažu da su Varaždinci, nisu ni Međimurci, ni Podravci, a ni Zagorci. Od svega mi se najviše sviđa u biti život u Varaždinu koji je dobar i kvalitetan zbog sveg navedenog.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Pa najveći nedostatak je možda njegova najveća prednost. To je to što je malen grad. S jedne strane je to uvijek prednost, s druge strane je nedostatak, ovisno iz kojeg kuta se gleda na problem. Ono što me smeta su trenutačne političke afere, ali to je univerzalni problem na nivou Republike Hrvatske, a ne samo Varaždina.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Možda bi bolje bilo reći gospodarska propast Varaždina. Jako puni je velikih tvrtki uništeno, nešto zbog globalističkog pristupa, odnosno takvog načina pristupu ekonomije, recimo tvrtka na kojoj je Varaždin praktički sagrađen, Varteks, je propala, ali ne treba zaboraviti da smo mi promijenili i društveno uređenje pa je teško reći da li je na neki način pad gospodarstva u gradu Varaždinu uzrokovan promjenom društvenog uređenja ili time što se ta određena grana industrije zasitila, ajmo tako kolokvijalno nazvat. Jako puno nezaposlenih, uglavnom mladih, što je loše i egzistira privreda koja je isključivo vezana na malu dodatnu vrijednost. Dakle, prodajemo „ruke“.

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Naravno, no gospodarsku zonu treba promatrati da gospodarska zona bude smisao privređivanja, a ne pranja novca. I uvjet je da se ostvaruju projekti koji bi ostvarili veću dodanu vrijednost, znači zapošljavanje mladih pametnih ljudi. Onda gospodarska zona ima smisla. Ukoliko je to industrijska grana koja ima smisao prodaju „ruku“, tada je to loše.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Objasnite svoj odgovor!

„Pa više-manje da. Varaždin je jedan grad koji ima kombinaciju stambenih zgrada i privatnih kuća, mislim da su čak u prednosti privatne kuće. Kvadrat stana mislim da je realan ako gledamo druge gradove u Hrvatskoj, posebice Zagreb ako sad uspoređujemo mali grad prema velikom, ali mislim da još uvijek ima prostora za smanjenje cijene kvadrata stana. Mislim da je kvaliteta na zavidnom nivou koliko to može biti.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Naravno, to je dobar projekt, no ponekad loše i nepravedno proveden. Osobno nisam imao iskustava, ali kažem, Varaždin je mali grad, svaki svakog zna pa se i takve priče brzo čuju. To je možebitna korist za ostanak mladih ljudi, kao ideja jako dobra, ali provedba je nešto lošija. Dakle, projekt POS može na neki način pospješiti ostanak mladih ljudi u gradu Varaždinu koji sad u potrazi za poslom moraju otići negdje dalje i nažalost tako.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„U samom gradu Varaždinu ceste su dobre, nema previše rupa. Treba spomenuti jednu stvar koju nisam primijetio ni u jednom gradu u Hrvatskoj da pored semafora, dakle na samom uređaju kao svjetlosnom znaku pored svjetala imate odbrojanje vremena. Za zeleno i crveno svjetlo, dakle stojite na semaforu i uređaj vam odbrojava još 30-ak sekundi ćete stajati i automatski to kod vozača, barem kod mene, smanjuje nervozu i mislim da je provedeno neko istraživanje gdje je na račun tih uređaja smanjen broj prometnih nezgoda u samim raskršćima. Navodno su dosta skupi, ali mislim da je najskuplji ljudski život. Mislim da je to jedna jako jako dobra stvar, dobar projekt. Zatim Varaždin ima brdo biciklističkih staza, gotovo svaka cesta ima označenu biciklističku stazu koja je na prometnici ili je nogostup podijeljen između pješaka i biciklista ovisno o količini prostora koliko je bilo. Varaždin je grad bicikla, to više-manje svi znaju. S te strane, mislim da su biciklisti, a i pješaci došli na svoje.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa da, dobra je cestovna povezanost lokalna, međugradska je bila prije nešto lošija. Na međugradsku mislim između većih gradova, naravno, od izgradnje autocesta i ta barijera je prevaziđena. 45 minuta od Zagreba iz Varaždina mislim da je vrlo dobro vrijeme, poštujući sve prometne propise, naravno. Ono što nije dobro u prometnoj povezanosti to je željeznički promet jer, ako putujete iz Varaždina do Zagreba gotovo tri sata, u 21. stoljeću to je vrlo vrlo loše. Ali, mislim da s time grad Varaždin nema ništa, radi se o Hrvatskim željeznicama koje su nažalost u takvom stanju kakvom jesu. To mogu potkrijepiti jednom činjenicom da ako idete pogledati kako je obnovljena željeznička stanica u Varaždinu, vidjet ćete da je obnovljena u retro stilu, odnosno u onom nekom starom stilu. Tako da ono što vjerojatno je grad mogao učiniti u tom području je učinio, ali generalno željeznička veza je loša, al autobusna stanica mislim da je dotrajala. Trebalo bi je renovirati, ali s autobusnim mislim da je ok.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa više da nego ne. Po Varaždinu mislim da ima dovoljno događanja, moglo bi i više, uvijek treba težiti boljem. Ne treba zaboraviti da je grad bogatog kulturnog nasljeđa od Baroknih večeri, koje su jedne od najstarijih događanja takve vrste u Hrvatskoj. Ne znam da li ih uopće ima negdje drugdje pa do nekakvih alternativnih događanja kojih bi po meni trebalo biti više, ali ima svega. Mislim da prosječan stanovnik grada Varaždina može zadovoljiti svoje kulturne potrebe u Varaždinu.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Da, definitivno. Trebalo bi. Dijelom sam to rekao u prošlom pitanju. Možda bi trebalo biti nečeg, nešto izmisliti novo. Imamo Špancirfest, imamo festival filma Trash film festival. Možda je loša stvar u tome što, recimo, sad skačem s pitanja na pitanje, nekad je Varaždin imao tri kina ili čak četiri, mislim da sad radi jedno ili dva. To je možda loše, ali to je danak internetu, piratstvu medija i tako dalje. Ali mislim da bi trebalo osmisliti možda još nešto dodatnih sadržaja pa mi možda imali još jednog Stančića, Sakcinskog, Jagića, Padovca i tako dalje.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„To je jako diskutabilno pitanje. Dva fakulteta, Fakultet organizacije i Geotehnički fakultet, imaju već svoju težinu, dakle djeluju već dosta dugo i priznati su više ili manje, dok ostale visoke škole bojim se da se ne utope u projektu štampanja diploma. Mislim da Varaždin ima i vrlo kvalitetne osnovne i srednje škole. Poznata je varaždinska Gimnazija sadašnja Prva gimnazija koja je dobila i konkurenciju. Druga se još mora dokazati, Prva je dokazana davno. Čak postoje priče kad se nekad došlo u Zagreb na fakultet iz Varaždina i reklo se da se dolazi iz varaždinske Gimnazije to je već imalo svoju težinu, sama izjava. Zatim, tehničke škole su isto dobre. Šepamo malo na visokom obrazovanju, ali to je vjerojatno prokletstvo malog grada.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Pa ako krenemo štampati diplome, dakle ako će biti isključiv cilj, imati što više studenata, a ne proizvesti što kvalitetnijih kadrova, tada mislim da to nema ni smisla. Bolje ne imati takav fakultet uopće.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Imate dvije vrste Varaždinaca, jedni idu na Dravu, a drugi idu na brege. Neki i kombiniraju. Osobno imam malu vikendicu u koju vrlo rado svi odlazimo zajedno kao obitelj i tu se provodi onaj aktivniji dio koji liječnici preporučaju, pola sata hoda na dan. Čitam, surfam internetom. S obzirom na svoje godine, prihvatilo sam nove tehnologije.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Mislim da da, ali uvijek može bolje i više. Već smo spomenuli biciklističke staze koje se nastavljaju na zelene površine. Ima ih dosta uredenih za bavljenje nekakvim rekreativnim tipom biciklizma. Ima nešto i ekstremniji tip

biciklizma, brdski biciklizam u Varaždinu koji se sve više razvija. Čak postoji i natjecanje Mala i Velika kajkavijana. Vrlo zahtjevna utrka, iako to ne izgleda na prvi pogled tako, mislim da je oko 300 km vožnje bicikla u 24 sata sa visinskom razlikom od 5 tisuća metara. Vozi se kompletno Hrvatsko zagorje, kreće se iz Varaždina, penje se na Ivanščicu, ide se na Ravnu goru, s Ravne gore na Sljeme pa se vraća do Marije Bistrice, mislim da se ide i na Čevo do Grebengrada i natrag u Varaždin. Ako netko misli da je lako, neka proba. Moji nećaci se bave s tim pa znam nešto više o tome. Postoje gradski bazeni koji su obnovljeni i mislim da je to jedan vid rekreacije za ljude koji vole tu vrstu rekreacije. Staze za trčanje, ima i njih, ali su nažalost oronule. Ima teniskih terena. U biti ima za svakog ponešto. Imamo dvije dvorane, ali problem je sve više novac, ali mislim da je to generalno problem danas više-manje svih gradova u Hrvatskoj pa i svijetu.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa to je vrlo teško predvidjeti prvenstveno zbog globalne situacije koja vlada u svijetu pa tako i u Hrvatskoj. Kud će ekonomija krenut ako se gospodarski krenemo razvijati, naravno da će biti više novca i za lokalne potrebe, ako će biti manje novca, bit će manje za lokalne potrebe i zajednicu. Moram priznati da se na gradu Varaždinu za sad ne vidi nekakvih velikih restrikcija, barem u gradu što se tiče uređenja. Grad je zasaden cvijećem. Vidi se na nekim drugim stvarima, recimo, smanjene su stipendije. U vezi toga, mala digresija, grad Varaždin dosta ulaže u svoje mlade, u školovanje. Pa na možda nekakvom simboličnom nivou, nisu to neke velike svote novca, ali mislim da je pametan potez gradskih vlasti bio kad su masu novca za stipendije podijelili 60:40 posto. 60 posto dodjeljivane su stipendije učenicima, odnosno studentima koji su imali nešto loš imovinski status, a 40 posto stipendija je dato na osnovi izvrsnosti bez obzira na imovinski status što mislim da je dobar način, prije svega stimuliranja i odgoja mladih ljudi. Al da se vratim na pitanje, ovisno kako će se Varaždin razviti, prije svega je pitanje da li će Varaždin pokrenut gospodarstvo u smislu da zapošljava ljude koji su visokoobrazovani, dakle da ima veću dodanu vrijednost cijena rada. Ukoliko se to ostvari, pred Varaždinom je svjetla budućnost, ukoliko ne, mislim da će to biti loše za grad generalno.“

Ispitanik br. 8 (Djelatnici u kulturi)

Spol: ženski, dob: 48, stručna sprema: VSS, zanimanje: povjesničarka, muzejska savjetnica

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Pa kao osoba koja radi u kulturi normalno da mi se najviše sviđa povijesna baština koja je u Varaždinu ostavila veliki trag i mislim da svjedoči o prošlim vremenima, a ljudi je danas pokušavaju sačuvati za buduće vrijeme.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Pa prije svega to da smo mala sredina, rekli bismo, gdi trenutno politika igra jednu od važnijih činjenica za razvoj grada, a po mojem mišljenju to se ne bi smjelo događati. Mislim da bi se grad trebao razvijati samostalno, da bi na ključnim mjestima trebali biti stručni ljudi koji bi imali sposobnosti voditi grad, a političari, odnosno ljudi koje biramo na izborima trebali bi samo tome doprinijeti svojim kvalitetnim radom i kvalitetom razmišljanja, a ne da oni diktiraju svaku sferu ljudskog djelovanja. Znači to je osnovni nedostatak po meni, politika, a sad svi drugi su uvjetovani tim razlogom. To može biti, ne znam, od nekvalitetnog javnog prijevoza, od izumiranja malih trgovina u povijesnoj jezgri. Povijesna jezgra sad na kraju ima uglavnom banke i nekakve markirane dućane za razliku od prije par godina kad je bilo sve ipak puno malih privatnih trgovina. Mislim da je to jedan nedostatak, al velim to je isto usko povezano sa politikom. Isto tak možda neka opća dobra koja bi bila pristupačnija svima pa na taj način možda bi bila pristupačnija i tak dalje.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Nažalost i ova sfera djelovanja gospodarska je usko vezana uz politiku danas. Mi kad gledamo, propadaju sve one firme gospodarske koje su bile pokretači razvoja Varaždina pa čak i šire regije jer moramo priznati da o uspjehu gospodarstva i razvoju tih tvornica je u biti ovisil i život svih stanovnika Varaždinske županije. Gospodarski trenutak je jako loš. Mislim da osim teške situacije u državi koja je tome doprinijela i kad gledamo zadnjih 20 godina u novoj Hrvatskoj državi, programi razvoja države nisu bili osnivani na nekakvim gospodarskim projektima, nego opet na onim opće političkim stranačkim uspjesima koji su vodili politiku od četiri godine, a mi moramo imati razvijenu dugotrajnu politiku, a ne ono kaj bude se desilo u četiri godine jer četiri godine su samo jedan mali period i u razvoju gospodarstva i svega drugoga.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Pa Slobodna zona je jako dobar primjer kako razvijati malo poduzetništvo, ali ni Slobodna zona ne može pružiti ono sve kaj bi ti malo poduzetnici htjeli, odnosno trebali. Ona je dobar primjer, ali nije rješenje. Mislim da to nije neko globalno rješenje sa sad moramo sve pretvoriti u Slobodnu zonu i na taj način razmišljati. Mislim da trebamo se osvrnuti i vidjeti one tvornice koje su predstavljale u biti osnovu razvoja, recimo, kao što je Varteks. Trebalo bi mu omogućiti da barem jedan dio njega zaživi na onom suvremenom upravljanju, a s idejom onom iz prošlosti razvoja, odnosno proizvodnje. Tu je i Ljevaonica ili bilo koja druga tvornica isto tako, znači nije samo Slobodna zona ta i malo poduzetništvo kaj bi trebalo razvijati. Trebalo bi sagledati opće u tome svemu.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Kad razmisliš široko, kad sam studirala u Zagrebu onda je svako pitanje bilo kud dalje. Ja nikad nisam razmišljala o tome da se ne bi vratila u Varaždin jer mi je Varaždin osim kaj mi je grad u kojem sam rođena, prirastao srcu opće svojim izgledom i svojom kvalitetom življenja onda, a i sad. Mislim da je do nedavno bio po mjeri čovjeka. Sad izgradnjom ovih novih šoping centara i sadržaja u okolici grada više nije. On postaje malo veći grad nego je to po mjeri čovjeka, al kvaliteta stanovanja je zadovoljavajuća s tim da, ne znam, ja sam imala sreću tu da nikad nisam morala razmišljati o kvadratima i kako doći do stana. Mislim da je to danas i ova POS stanogradnja nije baš po meni neko rješenje i mlada obitelj koja hoće uspjeti, odnosno koja hoće zaživjeti na početku života si natovari kredit koji otplaćuje cijeli život za nekih 40 kvadrata koji u biti ne zadovoljavaju njihove opće potrebe u sljedećih pet godina, a kamoli u sljedećem razvoju. Uglavnom mislim da je cijena stanovanja u Hrvatskoj općenito preskupa za ljude koji ovdje rade. Usporedba cijene kvadrata i zarade plaće ne da se uopće uspoređivati.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Ne bitno jer ono što se dešava mislim da je kad gledamo tu POS stanogradnju stanove kupuju oni kojima je to drugi, treći stan na kraju i ti stanovi zjape prazni, odnosno oni su rješenje za podstanare, a ne za one obitelji koje nemaju stan. Tak da po meni to nije rješenje. Mislim da, ok ta POS stanogradnja, ali onda idemo mlada obitelj koja kreće u život omogućiti da ipak nema“ kamen oko vrata“ i to kredit u „švicarcima“ koji sad visi i koji ljudima visi o glavi, nemreju ni živjeti s tim kreditom. Tak da, velim, nije rješenje po meni.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Izgradnjom ovog Kapucinskog trga nastao je kaos. Kaos je nastao i onim rješenjem kod prelaza u Vilka Novaka. Ovi semafori nisu rješenje, odnosno oni su toliko nepregledno postavljeni da čovjek koji nije Varaždinac i ne vozi se tu svaki dan mora jako dobro razmišljat kaj bude napravil i opće kaj koje svjetlo znači. A ovaj drugi dio, mislim da je puno napravljeno i da funkcionira jako dobro, ali mislim da su to najkritičnije točke trenutno u gradu.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Ne, smatram da je prometna povezanost osim ove cestovne pa onda i osobnim automobilima koja je pitanje pojedinca, javna povezanost javnim prometnim sredstvima je slaba, nikakva. Ti ako hoćeš otići autobusom u Zagreb, potrošiš cijeli dan, odnosno mislim da je to smiješno da postoji linija Zagreb – Varaždin – Zagreb po autoputu jednom dnevno, kolko sam čula, za razliku od toga neka pristojna linija u pristojno vrijeme iz Varaždina u Zagreb i natrag u Varaždin ne postoji. Isto tako sa nekim drugim mjestima ili slovenskim mjestima, to ne postoji. Mislim da je jako slabo povezan sredstvima javnog prijevoza po meni. Željeznica je isto u lošem, daleko nerazvijena. Ti kad u Koprivnicu hoćeš otići, to je koma. Cestovna povezanost je ok. S prigradskim naseljima ne znam, nemrem sudit puno o tome, al mislim da isto tak postoje neke, kolko čujem od ljudi koji putuju, osim onih nekih radničkih linija postoji jako slaba prometna povezanost.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa pošto radim u kulturi ne mogu jer da bi kultura grada mogla napredovati, moram znati i kaj se dešava i drugde. Tak da u tom pogledu moram biti upoznata ne samo sa Zagrebom, nego malo šire kaj se dešava na području kulture. Ono što stoji, kazališne predstave su kvalitetne, ali ipak Zagreb ima nekih boljih predstava. Naše muzejske izložbe su dobre, ali ima u Zagrebu nekih puno boljih. E sad, zašto Varaždin nema tak dobre izložbe ko Zagreb? Zato jer imamo jedan jako ograničavajući element, nemamo velikog prostora za velike izložbe i nemamo osiguranu podršku tehničku od video-nadzora i svega što sve moraju zadovoljiti te velike izložbe da bi ih mogli prihvatiti. To su uglavnom ti elementi koji odlučuju o preuzimanju tih nekih velikih izložbi i onda ti ne možeš to preuzeti ako ti je video-nadzor u svim prostorima ili vitrine s neprobojnim staklom uvjet za preuzimanje izložbe.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa mislim da da. Bogatstvo sadržaja doprinijet će tome da ljudi izabiru sadržaje koji im odgovaraju. Možda neki sadržaji nisu prilagođeni određenoj publici tako da u svakom slučaju bogatiji kulturni život pridonosit će tome da bude i više konzumenata kulturnog proizvoda, a sad koji bi to bili, to možemo pričat.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Mislim da može. Jedino možda u postojećoj situaciji to nije zadovoljavajuće i nema široke kvalitete, odnosno širokog obzora obrazovanja visokog koje bi se nudilo mladim stanovnicima Varaždina. Zato velim, veliki dio njih odlazi u Zagreb i neka druga mjesta. Mislim da sve više u Rijeku i u Zadar. I to postaju mjesta u kojima Varaždinci studiraju, ali mislim da bi trebalo razmišljati o osnivanju kvalitetnih visokih sadržaja koji bi omogućili obrazovanje Varaždinaca za novo vrijeme i omogućili im širu sliku nego je ta koja danas postoji. Mislim da je veleučilište jako dobra ideja, al to nije ono kaj bi zadovoljilo sve, mada kad razmišljamo neki fakulteti bolje da i ne budu u Varaždinu, ali ipak postoje neki sadržaji koji bi mogli biti tu, koji bi privlačili ne samo Varaždinca, nego i mlade iz širih područja. Moje mišljenje o osnovnim školama trenutno je da je napravljena velika greška, iz ona dva turnusa napravljen je prijelaz u jednosmjensku nastavu. Ta jednosmjenska nastava je trebala biti cjelodnevna, po meni, po uzoru na neke druge zemlje gdje bi učenicima se poslije onih

obaveznih sadržaja nudila mogućnost da napišu zadaću u školi pod nekim nadzorom, da se razvijaju šire od onoga što im pruža osnovna nastava, da koriste tu mogućnost da budu u školi, ne da to bude produženi boravak, nego da to bude obrazovanje koje će im služiti u buduću vrijeme. Slična je situacija i sa srednjim školama. Mislim da u prijašnje vrijeme je čak bilo više dodatnih sadržaja nego sad jer se sad pokušava u tu jednu smjenu zgurati sve pa se ne stigne. Onda svi moraju ići na vlak i tako dalje tak da mislim da ta jednosmjenska nastava nije rješenje, da je rješenje cjelodnevna nastava koja bi nudila učenicima mogućnost šireg razvoja i stjecanja veće širine u obrazovanju.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Mislim da po trenutnoj slici nije kvalitetno. Mislim da se treba još uvijek razvijati i širiti i da treba postojati daleko bolja znanstvena podloga nego je sad na našem veleučilištu.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Pa to je jako teško pitanje. U biti za nekoga ko se bavi poviješću Varaždina, moji interesi se ne preklapaju, ne dijelim svoje radno vrijeme na slobodno, nego uglavnom se bavim poviješću Varaždina i u slobodno vrijeme. Osim toga nekakve malo vježbe kaj trebaju ženama u godinama i obiteljski život koliko stigneš i to je to.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za sport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Sad je ovo pitanje za diskusiju. Ja imam jako velikih problema s alergijom i to s prašinom i meni je ovaj dio zatvorenih prostora za vježbanje apstraktan, odnosno izbjegavam ga. Mislim da ovaj drugi dio, postoje, ali ne toliko koliko bi moglo biti. Moglo bi biti puno bolje, ja mislim. Mislim da dvorana nije riješila pitanje rekreacije, mislim da dvorana nije neko rješenje za sport uopće.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa nadamo se da budemo riješili pitanje smeća, da ne budemo završili u „Smećogradu“ ili nečem slično, nego da bude se Varaždin i dalje razvijao kak se u ovo proteklo razdoblje uspješno i nekad jako uspješno, da smeće ne bude taj kamen spoticanja kak je, recimo, bil veliki požar 1776. i nadam se da bu se razvijao i dalje kao grad po mjeri čovjeka i da budu se vratili mali dućani u povijesnu jezgru.“

Ispitanik br. 9 (Nastavnici na fakultetima)

Spol: muški, dob: 36, stručna sprema: VSS, zanimanje: profesor

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Dosta široko pitanje. Varaždin nije niti prevelik niti premali, sa stanovišta da treba doći negdje sve je na dohvat ruke, svugdje možeš doći pa čak i bez auta. Ni prevelik ni premali, praktički idealan po tom pitanju.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Možda je malo manji grad, možda mentalitet manjeg mjesta.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Imali smo industriju dosta jaku, ali to je već davno propalo. Nekakva nova industrija se ne razvija baš, a potencijala ima. Gospodarske zone i kvalificirani kadrovi bi se našli, ali sve to ide jako jako sporo. Potencijala ima, ali sve to jako sporo ide.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Definitivno, toga bi moralo biti više. E sad, isto je pitanje vlasti koja daje dovoljno poticaja za Slobodnu zonu, da l' mogu doći novi poslodavci. Ima primjera i toga bi trebalo biti još više, definitivno.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Definitivno. Ima dovoljno stanova u novogradnji ili starogradnji. Uvijek se može naći najmova ili kupiti nešto, to je sasvim u redu. Moglo bi se reći da je Varaždin grad po mjeri čovjeka.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Naravno. S više stanova možemo privući više stanovnika. Uostalom imali smo dosta primjera da su došli ljudi iz vanjskih mjesta, Zagreba i okolice. Tu su dovoljno blizu pa su tu počeli i živjeti i onda valjda neki porez plate, odnosno prirez pa imamo i od toga koristi. A kvaliteta stanova uvijek može biti bolja. To je više koliko para, toliko muzike. Dobra stara priča.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Što se prometa tiče, gužvi nekih velikih nema, začepljenja prometnoga ko u većim gradovima nema, po kvaliteta veza prometnih samih po gradu se svako snađe sam, po ovim prigradskim naseljima sad baš i nema veza. Oni mini-buseki više ne voze, koliko mi se čini, to je bila zgodna veza za bližu okolicu. Promet je zadovoljavajuć u gradu, sa širim prstenom to već ide teže. Promet je, ajmo reći, solidan.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„S prigradskim naseljima ceste ima, ali po tim cestama nema baš ko voziti ljude koji nemaju vlastiti prijevoz. Toga bi trebalo biti više. A željeznički promet, opet bilo je veza prema lokalnim centrima, al koliko čujem i tu se neke linije gase prema malo daljim destinacijama. Ne putujem vlakom puno pa mi je to malo teže reći, ali čini se

ide na gore zapravo, a ne na bolje. Autobusni promet, a i oni su pred bankrotom. A dobro, linija ima i dalje, to i dalje vozi uredno, možda su cijene malo nepristupačne za ljude. S ostatkom Hrvatske je tak-tak. Da su jako učestale, nisu i da l' baš moraju biti učestala s obzirom na interes putnika, pa vjerojatno tu negdje. Prema Zagrebu su sasvim dobre veze, kolko znam. Cestovni promet je u redu. Imamo sad i obilaznice oko grada i prilazne puteve tak da bi to trebalo biti sasvim solidno.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„U načelu da. Možda neki manjak kazališta i to, ali meni osobno ne znači baš toliko puno tak da više-manje sve što je potrebno bi se moglo. A i Zagreb je tu dovoljno blizu za neke druge potrebe.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Objasnite svoj odgovor!

„A to je uvijek moguće. Tokom godine je to malo neraspoređeno. Kad dođe jesen Špancirfest, Barokne večeri, onda ima puno zbilja, al u nekim drugim dijelovima godine baš i nema, tak da možda kad bi se tu više toga tokom godine moglo složiti.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa mislim da može. Osnovnim škola imamo sedam, osam. Je l' to dovoljno sad za novije vrijeme, a valjda je. O tome ne znam puno. Kvaliteta nastavnika, uvijek su bili dobro, ako mogu tak reći. Neki bolji, neki lošiji, ali uvijek je tu bilo dobro. Sad kak je u zadnje vrijeme s tim, valjda se drže još uvijek. Srednje škole opet, gimnazija Prva, Druga, imamo ih, dobre su. Da l' su idealno raspoređene po djelatnostima i to, to možda je pitanje pogotovo sa strukovnim dijelom. Valjda bi i to bilo solidno. Visoko obrazovanje, imamo dva fakulteta. Da l' bi ih moglo biti još, moglo bi. Mislim da prostora ima. Radi se na varaždinskom kampusu tak da i tu ima potencijala. Sad su nekakvi idejni planovi, odnosno radi se na tome pa ako bude, bude lijepo. Možda bi čak i nešto iz Zagreba došlo tu. Definitivno bi onda tu bilo više studentskih domova, restorana i svega pa bi se moglo.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Ima potencijala za puno više. Kamp bi mogao biti smješten, zapravo bilo je više lokacija u igri. Pokraj trenutnoga studentskog doma, ono područje bi vjerojatno bilo. Ili tamo ili šuma gore na Dravi, tamo bi se koristilo jedno zemljište, ali je malo nezgodnije mjesto. Definitivno bi prešao nutra FOI, FOI to zapravo najviše gura. Bilo bi mjesta za praktički sve. FOI bi išao sigurno i tak imamo malo muke sa nedovoljno prostora i u staroj zgradi i u ovoj novoj, staroj Muzičkoj. To je malo nezadovoljavajuće. Onda bi bilo mjesta i da neke nove fakultete. Da l' bi došli neki postojeći ili bi se išli tražiti novi, ne znam. Mislim da bi Varaždin trebao postati sveučilišni grad.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Dosta neaktivno. Radi se pa tak kad se dođe doma, onda više odmor. Malo rekreacije, malo vani, odnosno malo malo vani.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za šport i rekreaciju? Objasnite svoj odgovor!

„Ne baš. Imamo stadion „Varteks“ za profesionalce. „Sloboda“ za atletiku i to, Dravska šuma jogging, bicikljanje, ostalo bazeni. Moglo bi vjerojatno biti još toga. Postojeća situacija je zadovoljavajuća, al bi mogla definitivno biti bolja.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Ja se nadam da će razvoj biti pozitivan, ali u tome ima jako puno faktora. Prije svega, tu je naravno vlast kakva bude. Imamo sad ove „sjajne“ primjere u zadnjih par godina. Jedna vlast koja je bila relativno sposobna, ali se pokazalo za vlastiti džep malo previše sposobna pa jedna koja je sposobna ni za kaj sad, da ne idemo u to. Potencijala ima, ali moramo svi zapeti.“

Ispitanik br. 10 (Djelatnici u općini)

Spol: muški, dob: 52, stručna sprema: VŠS, zanimanje: ekonomist

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Pa Varaždin ko Varaždin, kolko sam čital i čul, svi ljudi pričaju da je grad po mjeri stanovnika. Meni osobno se najviše sviđa uredenost, zelenilo njegovo, veličina, sad mi je malo čudno reći srednja veličina grada kad smo o tome pričali, al općenito veličina grada, općenito sve kaj se tiče baroknog stila prvenstveno. Ne mogu nešto posebno, baš ono grad po mjeri čovjeka za život. Njegova povezanost prometna i sve je u blizini Zagreba, smještenost njegova teritorijalna. Sve mi je ok baš. Evo, u tom smislu.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Kad sam ga toliko nahvalil, teško mi je reći. Pa ne znam, nisam toliko mlad više, ali uvijek smo pričali kroz život da je premalo kulturnih sadržaja, možda premalo za mlade. Prvenstveno kaj mi često pričamo i komentiramo u ljeti grad mi je prazan. Kaj mi je jako žal, da budem iskren. Premalo je sadržaja za mlade. Da l' kulturnih, da li sportskih, ne znam. Osim tog Špancirfesta koji je fenomenalan premalo je toga. Premalo je tih događaja. Recimo, nekakvih ostalih nedostataka teško mi je reći. Ja ih ne vidim da budem iskren.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Pa da. U današnje vreme je jako teško govoriti o gospodarskom razvoju kad se sve dosta slabo razvija. Ali u nazad par godina, u nazad deset, petnaest godina moramo priznati da se razvijal dosta prvenstveno sa Slobodnom zonom koja je dosta ljudi zaposlila i ono kaj iz iskustva mogu reći i o obzirom na posel koji radim da se puno toga tam odvija i da se dosta ljudi tam zaposlilo i tak u tom smislu. Ali teško je o gospodarskom razvoju govoriti u ovo vreme kad u biti sve stagnira. Mislim da nije možda otišiel napred u odnosu na ostale gradove i da je sve to premalo. Mislim da bi se tu moglo sigurno više, al nije do Varaždina i ljudi u Varaždinu. Dio je onog događanja u državi i da ne velim u svijetu općenito.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Pa da. Može, u svakom slučaju može pomoći. Kad bi to išlo kak bi trebalo svojim tempom i kak je zamišljeno, sigurno bi. Sigurno bi pomoglo i zapošljavanju ljudi apsolutno. Mislim da smo sve rekli u prethodnom pitanju.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Apsolutno jesam s obzirom da nam je sve na dohvat ruke. Danas kad svi mogući trgovački lanci dolaze sim pa nije niti potrebno u nekakav veći grad, a osim toga prometna povezanost sa Zagrebom je super tak da baš kaj se toga tiče blizu je svega. Mi smo na periferiji, a do centra grada je pješke 20 minuta. Za cijenu kvadrata stana je teško reći da je realna jer je pitanje kaj je realno u današnje vrijeme. Al opet mislim da je tu negdje. Teško je reći kaj je sad realno. Kad čovjek ima, onda mu je sve realno, a kad nemaš, onda ti je nerealno. Teško je reći, ali je u okvirima u svakom slučaju. Kak je cijeloj Hrvatskoj u tim okvirima je sigurno.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Činilo mi se ok kak je to bilo zamišljeno prvi put i kad se to radilo. Kasnije smo se i sami interesirali za nekaj takvoga pa nismo možda baš oduševljeni. Ne znam, nisam primijetil da je to tolko povoljno, očekival sam da će to biti povoljnije od nekih ostalih ponuda. Kaj ja znam, da će to biti povoljniji krediti još nekakvi ili šta ja znam. Ono kolko su moja saznanja da nije to tolko povoljno. A onda s druge strane tu je onda, ja se uvijek pitam kod takvih nekakvih akcija kolko je to pitanje kvalitete stana. Kad vam neko kao nešto nudi povoljnije, mislim da nije nikad tolka kvaliteta kolka je kad si čovjek sam nešto radi ili kad netko drugi nudi nešto u svoje ime. Evo, tak da ne mogu reći konkretno. Nisam tolko oduševljen kolko sam očekival da bude, kaj se cijene tiče. Očekival sam da to budu niže cijene. Takva stanogradnja može privući mlade ljude danas bilo kaj im se nudi. O obzirom da mladi nemaju mogućnosti pa mislim da bilo kaj se danas ponudi, da mladi... Kolko se više isplati kupiti POS-ov stan koji je jeftiniji od novih stanova, ali nije puno jeftiniji ili se možda mladima više isplati... Ja čak velim, ko bi nekakav stari stan koji je možda u pol cijene tog POS-ovog, a još uvijek je ok. Može se adaptirati, tolko se ne potroši. Evo, recimo, ne znam, moje razmišljanje. Trenutno nisam tolko o tome razmišljaj, al evo, čisto tak.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Pa promet je ok. Ja mislim da je promet dobro riješen. Evo, stalno se nešto dešava. Stalno se nešto radi. Radi se na kružnim tokovima konačno. Koji su se napravili, mislim da je riješeno super. Osim jednog dijela. S obzirom da smo u blizini ove Optujske ulice, znači kućavice najjače koja kroz grad trenutno ide. Nekad se pričalo o istočnoj, znači to bi bila sjeverna zaobilaznica. Znači još nešto koje bi povezalo konkretno Banficu, odnosno ono raskršće tamo za Međimurje i dole sa Sračincem. Znači da se izbjegne još taj dio Varaždina. Sve ostalo je dobro. Zaobilaznica dole istočna i ova južna valjda od Hrašćice prema Nedeljancu. To je napravljeno i to je rasteretilo grad super. Tak da mislim ono kaj se tiče povezanosti van grada, okolo grada da bi to bilo ok. A sam grad je ok. Mislim, te jednosmjerne ulice i kružni tokovi je super. S obzirom na veličinu grada i na potrebe stanovnika, teško se može nešto kvalitetnije riješiti.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa da. Je, s obzirom da je tu taj autoput koji kroz celu Hrvatsku ide i prema van. Sa prigradskim naseljima je ok. Evo, radi se u smjeru Ivanca i smjeru Ludbrega i u smjeru Novog Marofa. Radi se sad puno na tome. Te ceste koje su međugradske, koje su bile dosta loše. Radi se na tome, uređuje se. Mislim da nema potrebe za nekakvim većim cestama. Opet, velim, s obzirom na broj stanovnika i broj prometala, mislim da nema potrebe i da je sasvim dovoljno. S autobusnim linijama nisam upoznat previše. Nisam čul da se ljudi žale. To mi je teško reći. S obzirom da danas pretežno mladi, školarci ustvari putuju, mislim da jako malo putuju i radnici. S obzirom da je manje zaposlenih u velikim firmama po Varaždinu kao kaj je nekad Varteks bio, znači kad je to 10 tisuća ljudi putovalo bilo je potrebnije i puno interesantnije da ova prigradska naselja, sela ova da budu povezana. Iz tog razloga mislim da danas ljudi puno više koriste osobne automobile. Za željeznički promet još manje znam. Kolko vidim da su potpuno prazni vlakovi ovi koji tu idu. Ako se koji školarac nađe, ali s obzirom na uvjete u kojima živimo, moglo bi se desit polako da to bude ljude opet zainteresiralo i da će biti jeftinije. S obzirom na cijenu benzina i na sve kaj se događa, moguće je da se to bude aktiviralo. Mislim da postoji dobra povezanost, ali ako bude trebalo aktivirati, da se aktivira to sve.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa ja manje-više da s obzirom da se moja kultura svodi na sport. Zezam se. Ja ne pratim baš kulturna zbivanja. Ono što čujem ovak sa stane pa ima te Barokne večeri, u kazalištu se dešava... Ja osobno mogu zadovoljit, ali

mislim da mogu i oni koji imaju više potrebe. Mislim da mogu, da je Varaždin ipak tu malo u Hrvatskoj dosta visoko rangiran po tom pitanju.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa možda malo više. Evo, to ljeto za mlade. To kaj sam rekel da se vani odvija kad su ti lijepi dani, da se više toga vani događa. Kaj se tiče ostalog, mislim da te kazališne predstave zadovoljavaju i tak. Al evo, malo više ljeti. Meni je žal navečer ljeti da grad bude prazan. Znamo kad odemo nekud na more, teško se može usporedit, al zašto i ne. Zašto se ne bi ponudilo nešto. Tak ljudi koji dolaze na more vele da im ne treba sunca i mora, da im fali više sadržaja i nečega. Sadržaju se onda mogu napraviti i u Varaždinu i ne bi bio problem. Ima krasnih večeri, toplih, dugih dana i mislim da bi se moglo više toga ponuditi. Al pitanje je koliko ljudi danas kao i u svemu si financijski mogu nekaj priuštiti. Možda bi neko poželio predstavu neku pogledat pa jednostavno s obzirom na financijsku situaciju danas ne može. Malo je teže. Sve je, nažalost, uz to vezano.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa može. S obzirom na broj stanovnika... Sad ne znam koliko je visokih škola osim FOI-a i tog Ekonomskog, Građevina. Priča se da će se još ponudit osim toga. Mislim da može ponudit dovoljno. Za sad da je dosta. Svi bi mi voljeli da bude više i da nam djeca ne moraju ići u Zagreb, iako opet Zagreb je blizu, al financijski treba platit tamo stan i tak. Mislim da može, al uvijek može i bolje u svakom slučaju. Mislim da zadovoljava. S obzirom na ostale gradove te veličine, siguran sam da prednjači u Hrvatskoj. Uvijek može bolje i bilo bi nam drago da je bolje, ali sve u svemu ok je i za sad. A osnovne i srednje škole su isto ok. Mislim da ih dovoljno ima i da se radi ok. To je već sad pitanje Ministarstva obrazovanja kak će se to predstaviti. Teško je meni reći. Gimnazija je dovoljno. Ako se prije jedva u jednu ugurala generacija, znači ta Druga je sad to rasteretila i nisam čuo da ima problema da bi se htjelo još ljudi upisati. Ostalo je problem ko i u cijeloj Hrvatskoj. Ostalih srednjih škola je problem što se ne traže... Ljudi ne vide budućnost svoju tu, a to je već sad malo opet širi i kompleksniji problem.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Pa o obzirom na tradiciju i sve, mislim da bi Varaždin trebal postati sveučilišni grad. Iako malo je blizina Zagreba tu malo možda problem što Zagreb tu ima sve potrebno i puno toga. Možda je to jedini problem. Ja sam studiral nekad još kad je bila Jugoslavija i znam koliko je iz cijele Jugoslavije...Ta informatika je nadaleko poznata bila i u to vrijeme još.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Pa sport je meni prva stvar. Koliko god, koristim priliku da odigram nogomet sa društvom još uvijek. Šetnja sa suprugom često zadnjih par godina. Ponekad poželim i sa kćerkom, ali ona to rijetko sa mnom napravi. Al to je uglavnom to, šetnja i sport. S obzirom na posao di se čovjek izmori umno... Nisam čitač nekakav, a televizija je ono stalno prisutno u slobodno vrijeme kaj nije možda tolko dobro.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Ima. Apsolutno ima dovoljno. I kao mladi srednjoškolac da smo imali jednu dvoranu bili bi dali ne znam kaj. Danas imamo mogućnosti, dvorana ima dovoljno. Ima dovoljno otvorenih prostora. Sad, pitanje su drugi sportovi. Može se i tenis odigrati. Ja govorim konkretno o loptaškim sportovima. Mislim da i sa tim bazenom da smo dobili plivanje. Iako, to je možda jedan, da se vratimo na početak, od nedostataka. Taj bazen, tolko smo ga čekali, ali međutim on je na kraju ispao nekakav sportski bazen koji se može malo koristiti. Tu mislim da bi bilo jako zgodno i dobro kad bi imali mogućnosti još nekakvog bazena i tu da se ponudi da se mogu mladi stvarno onak više rekreativno baviti plivanjem. Inače je ok, mislim da ima dovoljno sadržaja i da nije problem mladima uopće tko se želi uključiti u bilo šta. Konačno i evo, s obzirom da pratim sport, Varaždin je imao do prije nekoliko godina 14 sportova prvoligaša u Hrvatskoj kaj je fenomenalno, međutim sad je to dosta palo. Ali, opet su tu financije te koje su rušile nažalost.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Na to je teško odgovoriti. Sve ovisi o tome kakva će biti uopće mogućnost razvitka cijele Hrvatske. To je prvenstveno. Drugo, sami ljudi u Varaždinu. Smatram da trenutno nije uopće garnitura koja je sposobna nekakav veliki napredak napraviti, s obzirom da imamo lijepa iskustva sa prethodnom garniturom u nazad deset, petnaest godina di se stvarno razvijalo. Ali, teško ih je opet kriviti jer mislim da je cijela Hrvatska u jednom kolapsu kaj se tiče razvitka pa onda je teško očekivati. Ali, ako krene to, smatram da će Varaždin opet prednjačiti. Mislim da smo tak i geografski posloženi i takvi su ljudi da će prednjačiti u tome. Ako bude, daj Bog da bu sve krenulo! U cijeloj Hrvatskoj, ne samo kod nas.“

Ispitanik br. 11 (Djelatnici u privredi)

Spol: ženski, dob: 39, stručna sprema: VSS, zanimanje: dipl. ing. elektrotehnike

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Pa u Varaždinu mi se najviše sviđa ritam života ili ne znam kak bi to nazvala. Mislim da je grad po mjeri ugodnog življenja, znači da živiš u kući, a imaš nekakvo dvorište, praktički si 20 minuta pješke do centra grada i sve ti je vrlo blizu i vrlo dostupno. I mislim da je grad dosta dobro uređen i da dosta lijepo izgleda. Eto, to mislim da su nekakve prednosti Varaždina.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Pa najveći nedostatak je manjak kvalitetnih radnih mjesta. Znači konkretno ako gledam za svoju struku, ja recimo u ovih 15 godina koliko radim nisam imala prilike promijenit radno mjesto jer takvih radnih mjesta u Varaždinu nema. I drugi nedostatak koji je vjerojatno problem svih manjih sredina je ono da svi misle da o svima sve znaju. Eto, to je po meni nekako najkraće.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Pa vezano uz gospodarski razvoj ja mislim da gospodarski razvoj trenutno stoji. Znači na početku je izgledalo da Varaždin ima nekakvu perspektivu, da se gospodarski razvio, al ja mislim da to za sad nažalost nije uspjelo, a da l' bude, nadamo se da bude. Budemo vidjeli.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Pa mislim da gospodarska zona može pomoći otvaranju novih radnih mjesta, ali koliko otvaranje takvih radnih mjesta može pomoći gospodarskom razvoju nisam baš sigurna jer znači u Slobodnoj zoni se uglavnom otvaraju nekakve tvornice koje nude isključivo nekakav rad ruku. Znači mi ne prodajemo u gospodarskoj zoni niti nekakve niti naše proizvode niti našu pamet.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Objasnite svoj odgovor!

„Da. Stanovanjem u Varaždinu sam zadovoljna. Mislim da kaj se toga tiče grad je po mjeri čovjeka. Znači ugodan za život, a opet nam je, recimo, Zagreb dovoljno blizu da čovjek sve ono kaj možda nema u Varaždinu, može riješit u Zagrebu. A cijena kvadrata stana, ako se uspoređuje s nekakvim drugim dijelovima Hrvatske, onda je realna. A sad, da l' je to realno općenito u nekakvoj sadašnjoj situaciji, to je teško reći.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Mislim da da. Znači POS kako je zamišljen u prvoj fazi kod nas mislim da je jako dobro bio smišljen, znači da su napravljene lijepe zgrade na vrlo atraktivnoj lokaciji i po relativno povoljnim cijenama i da je to moglo i ustvari trebalo privući mlade ljude u Varaždin. Ali, da l' bude to ostalo tako ili ne bude, evo više to ne funkcionira na taj način kako je zamišljeno. Sad je to već dislocirano van grada i da l' sad to više je toliko atraktivno ili nije, bojim se da nije. Ali, velim, sam početak POS-a mislim da je bio dobro zamišljen, dobro koncipiran i da je trebao privući mlade ljude u Varaždin.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Mislim da je promet dobar u gradu i to me posebno veseli. Evo, to sam već i prije spomenula. Znači praktički možete s jednog kraja grada na drugi doć vrlo jednostavno, nema nekakvih gužvi. Ja, recimo, živim na jednom kraju grada, radim na drugom i treba mi samo 15 minuta bez ikakvih problema da dođem na posao i mislim da je to isto jedna velika prednost Varaždina ako ga, recimo, kompariram sa Zagrebom ili nekim većim gradom. To je jako dobro i jako praktično.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Objasnite svoj odgovor!

„Pa vezano uz prigradska naselja ne znam. Znači, ja znam da postoje nekakve autobusne linije i vlak, ali ja ih ne koristim pa da l' su one dovoljno dobre, znači dovoljno česte i frekventne da mogu zadovoljit potrebe ljudi koji koriste to, ne znam. Ja uglavnom koristim osobni auto. Ali, s nekakvim ostatkom Hrvatske mislim da je dosta dobro povezan. Ipak imamo autoput tu relativno blizu, znači možete praktički doć u bilo koji dio Hrvatske relativno jednostavno. Cestovni promet je dobar. Velim, ove nekakve autobusne i željezničke linije ne koristim toliko često, pogotovo prigradske. To uopće ne koristim pa ne znam da l' su dovoljno dobre, ali znam da postoje autobusne linije i linije s vlakom i prema Zagrebu. To u principu najviše koristim i to je dosta dobro, a ima i prema moru. Znači, postoji nekakva povezanost. Sad, da l' je dovoljno dobra ili nije, to ne znam.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa mogu. Mislim da mogu. U ovoj fazi, recimo, životnoj nekakve stvari koje me sad zanimaju mislim da mogu, a ako i nema baš svega, recimo, nekakav koncert ili nekakva izložba ili nešto tog tipa, Zagreb je dovoljno blizu da čovjek može otići na tak nešto.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Objasnite svoj odgovor!

„Pa mislim da ne. Mislim da grad Varaždin ima dosta kulturnih sadržaja i da su dosta dobro isprofilirani. Mislim da je možda bitnija nekakva kvaliteta nego kvantiteta i da se Varaždin isprofilirao kroz Barokne večeri, kroz Špancirfest i kroz manifestacije tog tipa. I za jedan takav grad mislim da ne treba puno više nekakvih manifestacija.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa dobro, osnovna škola, to je vjerojatno jednako svigde po Hrvatskoj. Srednje škole, u moje vrijeme kad sam ja išla u srednju školu Varaždin je imao kvalitetne srednje škole, a sad da l' su one još uvijek zadržale tu razinu

ili nisu, ne znam. Ja se nadam da jesu. Vezano uz nekakvo visokoškolsko obrazovanje mislim da je dovoljno to kaj Varaždin ima i da bi se eventualno trebali ti fakulteti koji postoje možda bolje isprofilirati. I mislim da Varaždinu nije potrebno nekakvo sveučilište jer da nam je Zagreb dovoljno blizu da sve te nekakve svoje potrebe čovjek može zadovoljiti i tamo. Da smo ono ipak preblizu Zagrebu i da je premali grad da bi razvijali ne znam kakvo sveučilište i visoko obrazovanje. Mislim da to nema potrebe.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Za FOI mislim da je relativno kvalitetan. Mislim da je on jedan od kvalitetnijih fakulteta. Sad VELV ne znam, nisam baš sigurna jer mislim da se nisu uopće isprofilirali i da oni svake godine mijenjaju programe. Ono, uopće ne znaju šta žele postići. Mislim, takav dojam imam i ne znam da li nam takav tip nekakvog obrazovanja treba. Velim, eventualno FOI i taj Geotehnički fakultet koji imaju nekakvu tradiciju, ajde da se još malo isprofiliraju da se točno zna koji tip ljudi, koji tip kadra ustvari obrazuju.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Pa nemam nekakvih posebnih i zanimljivih aktivnosti tak da, ono, čitam, možda šetnje, putovanja. Ali, ovak ne bavim se nikakvim sportom tak da nisam u tom smjeru orijentirana.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa mislim da ima dovoljno, pogotovo sad izgradnjom ove sportske dvorane. Jedino još mislim da bi trebalo još možda malo poraditi na Dravi, da je naša Drava prilično neuređena za jedan grad koji je uz nekakvu rijeku i da svi imaju bar nekakva šetališta ili nekakve sadržaje uz tu rijeku. Dok kod nas je to, nažalost, sve nekak propalo i zamrlo. To mislim da je još nekakav potencijal da se možda uredi i da se tu nekakve stvari razviju.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa mislim da nekakva budućnost... Varaždin svakako ima perspektive da se razvije možda još više, da bude još atraktivniji grad čisto i zbog svog položaja koji je relativno blizu granicama i blizu Zagrebu. A sad, u kojem će se smjeru on razvijati, to ne znam, nažalost. Kod nas je takva situacija da sve više toga ovisi o nekakvoj političkoj klimi i situaciji. Da li će to pogodovati Varaždinu ili neće, ne znam. A isto vrijedi za te njegove prednosti i nedostatke. Znači, činjenica je da on ima i svojih prednosti i svojih nedostataka. Sad što će se u budućnosti iskazati, da li jedno ili drugo, mislim da to trebamo pričekati. Nadamo se da će kvalitete doći u prvi plan, a nekakvi nedostaci se anulirati, ali dobro. Budemo vidli.“

Ispitanik br. 12 (Djelatnici u privredi)

Spol: muški, dob: 29, stručna sprema: VSS, zanimanje: dipl. ing. elektrotehnike

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Pa evo, grad nije toliko velik, sve je relativno blizu i to je grad po mjeri čovjeka. Za obiteljski život je ok.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Pa da nema kvalitetnog posla. Znači, nema industrije, nema nekih poslova adekvatnih za možda više obrazovanu populaciju i relativno loša povezanost kaj se tiče željezničkog prometa sa ostatkom.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Pa Varaždin je kao neki primjer uspješne sredine u Hrvatskoj, ali to je uglavnom radi ovih zona poduzetničkih. Ali, te zone su opet zaposlile samo niskokvalificiranu radnu snagu uglavnom, a ne više obrazovanu radnu snagu. Znači, tu nema razvoja, nema industrije, nek se obično sve svodi na niže poslove koji zapošljavaju nižu kvalifikaciju. S obzirom da je sve centralizirano u Zagrebu, to je teško za očekivati da bude puno bolje. Tak da se uglavnom sve svodi na male poduzetnike i one velike. A opet, ti mali baš i nisu pogotovo sad oko plaća najbolje. Gospodarski tak-tak, stagniramo. To je najbolja riječ.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskome razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Pa načelno može pomoći, svakak. U gospodarskom čisto zbog zapošljavanja određenih ljudi koji su i sad dosta ostali bez posla. Ali je isto pitanje koji tip industrije bude. Sve se tu više-manje po tim gospodarskim zonama svodilo na neke tercijarne djelatnosti. Nema nekog tehničkog napretka, to ja nisam videl. Ili neku tvornicu koja bi nekaj novo donesla, koja bi donesla pravu dodanu vrijednost i koja bi mogla biti okosnica pravog gospodarskog razvoja, al to je kriva i politika koja, recimo, od Tehnološkog parka na dalje sama sebi služi, a ne u biti razvoju pravog gospodarstva. I normalno, administrativne procedure koje su katastrofalne.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa jesam. To je jedino kaj me tu drži. Em mi je rodni grad i to sve, ali puno mi je ljepše tu živjeti nego, recimo, u Zagrebu. A, da li budem uspel tu sve ostvariti kaj se tiče karijere, to čisto sumnjam. A cijena kvadrata stana... a mislim da to sve tržište diktira. One budu tak visoke dok bu neko kupoval, dok bude drastično pala prodaja, bude se vjerojatno i smanjilo. Ja mislim da su one u početku te stanogradnje opće u Hrvatskoj, ti svi koji su počeli raditi su imali enormnu cijenu i sad on može čekati jer ima akumulirana sredstva. Onaj ko je radil s kredita i koji mora prodat, taj je sigurno smanjil cijenu stana. Samo je to sve nestalo to jeftino.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Pa nisam tu baš siguran. Mislim da ne. Taj POS je super zamišljen i to, ali je izvedba opet zakazala. Stanovi su se dijelili po nekom političkom ključu više-manje. Nisu opet dobili svi ljudi koji su možda trebali dobiti. Ali da svakak pomaže, da. Mislim, ne budu ljudi dolazili sim i kupovali stanove ak ne bude posla. Mislim da je prije svega važan posel, a onda i taj POS di budu ti ljudi smješteni. To je isto razdoblje kak je bilo nekad s Varteksom. Varteks je bil ogromna tvornica pa se onda oko njega su sva naselja gradila. E sad, to je već sve neko drugi pokupoval, al su se opet gradile kuće. Sad su to zgrade... Tu budu ljudi dok budu imali od čega živeti i dok bu posla tu isto.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„S obzirom na broj stanovnika, mislim da je prometna infrastruktura zadovoljavajuća. Čisto iz razloga da mi nemamo neke velike gužve, drastične zastoje u prometu kak to zna biti u Zagrebu, recimo. Kritične točke su postojale, al sad je to s ovim kružnim tokovima dosta ublaženo. Na toj prometnoj infrastrukturi se radi dosta. Moramo reći da su one glavne ceste koje su bile loše sve obnovili. Tak da nemam nekih većih zamjerki sad prema tome. I sad je i zaobilaznica gradska oko celog grada tak da praktički prsten imamo oko celog grada. Ti možeš izići iz jednog dijela i doći na drugi da ne moraš kroz gužvu.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa grad je dobro povezan cestovno, to sam već prije rekel. Ali to je moja najveća zamjerka, recimo, da je jako loše povezan željeznički. A to mislim ne prema Mađarskoj, nego prema Zagrebu i onda dalje. Jer, ak mi danas idemo autom do Zagreba za sat, sat i pol, ak idemo busom dva sata, a najbržim vlakom idemo dva i pol do tri sata. To za današnje pojmove nema smisla. Ak je nama brži vlak koji ide, recimo, Zagreb-Koprivnica-Varaždin, nego onaj koji ide Varaždin-Zagreb, onda je to jako loše povezano. Svakak bi trebalo tu nekaj, pa i puno više ljudi bi onda išlo u Zagreb raditi, možda bi i više tu živelo. Ne bi se selili u Zagreb jer bi, kad bi bila direktna pruga, to onda za pol sata bi bili tam i ne bi trebali voziti i sve skupa bi bilo puno lakše. Uglavnom, mislim da cestovno smo dobro povezani, a željeznički ne. I ajde, imamo i tu neku zračnu luku, al to je zanemarivo. To očito koriste samo ovi koji imaju love.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa mogu. Ja bi čak rekel da Varaždin ima dosta kulture i dosta toga s obzirom na svoju veličinu. Mislim da za grad od niti ne 50 tisuća ljudi, stalno nekaj se događa. Ipak ima kazalište koje svaku godinu napravi par novih predstava. Ajde, i ovaj urbani dio se isto s ovim Ljetom u Varaždinu i Špancirfestom i Barokne večeri. Mislim da ima kulture dosta, a i u krajnjem slučaju Zagreb nije tak daleko da se otide na neku predstavu ili koncert. Mislim da je taj dio ok.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa bilo bi dobro, samo opet to ovisi o gospodarskoj situaciji vjerojatno jer kulturu mora neko financirati. S obzirom da nema ni za plaće, teško da bude više. Mislim da je već ovo dosta kakva je gospodarska situacija. Svakak više bi bilo dobro, al mislim da opet neki balans između gospodarstva i prihoda grada i prireza i samih izvođača, organizatora zapravo.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa može i mislim da su varaždinske škole dobre. Pogotovo ova gimnazija naša je priznata u Hrvatskoj i sad su otvorili Tehničku gimnaziju kaj mislim da je ok. Mislim da je dobro, to više ovisi o profesorima i kadrovima, a ne tolko možda o tome gdi je to točno smješteno. Sad ova jednosmjenska nastava, smatram da to nije neki napredak u školstvu jer oni ako su sve strpali i napravili dodatne zgrade i proširili i sve strpali u jednu smjenu, to ne znači da su oni napravili kvalitetnu nastavu. Kvaliteta obrazovanja je sasvim nekaj drugo, a ne zidovi ili smjenski ili nesmjenski rad.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Mislim da je Zagreb preblizu i da rađenje u svakom gradu nekakvog sveučilišta ili veleučilišta, sumnjam da se može u Hrvatskoj to dobro izvesti jer nema dosta stručnjaka. Nema ih dosta ni u Zagrebu, a kamoli tu. Tak da mislim da kvaliteta tu nije zadovoljavajuća. Pa i iz osobnih nekih iskustava jer sam radil tam na Veleučilištu u Varaždinu honorarno jedno vrijeme. Vidim da baš ne vodi to nekud. Opet se upisuju tu jako loši i oni koji nikud ne mogu. I onda s obzirom da plaćaju, to se ni ne stiće. Uglavnom, mislim da visoko obrazovanje ne bi trebalo, čisto zbog veličine same države, a i blizine Zagreba di je sveučilište. Da bi se kvaliteta zadržala treba i novaca, a i stručnih ljudi kaj mislim da tu nema. Ovak se to politički osnuje samo zato da bude i da se ljudi uhljebe. Mislim da to ne donosi nekoj prevelikoj koristi.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Pa evo, radim na svojem doktoratu i tak. Sport, tenis, malo ronjenje i tak.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uređenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Ne. Ja mislim da nema. Pogotovo kad su sad te zgrade izgradili, igrališta se nigdje ne rade. Ak baš ne žele igrališta napraviti, pa bar nek onda naprave neke parkove i to. Mislim da se po tom pitanju urbanistički totalno

zakazalo jer se sve samo betonizira i asfalt se radi, a nema pravih igrališta više. Čak i ova školska igrališta su djelomično pretvorena u te dvorane, a drugim dijelom su zapuštene. Tak da ne, nema dosta.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa to je prvenstveno političko pitanje i mislim da teško s ovakvom garniturom možemo naprijed. Teško, teško. Mislim da sljedećih 10 godina ne bude značajnijih promjena jer se Varaždin sad razvil kao. Svi to govore kao napravil se lijepo. Uložili su se veliki novci koje nije imal, znači zadužil se grad na kozmetiku. Znači, oni su sve napravili. Poboljšali su ulice, napravili su to kamenje sve posvud. Ceste su neke popravili, ajde to je još ok. Uložili su u vanjštinu grada, ali oni sustavno nisu napravili neke promjene drastične koje bi pokrenule gospodarstvo. Mislim da bu se to tek sad vidlo. Dok bu trebalo te kredite godinama vraćati, grad bu počel stagnirati. Već i je počel, al bude to se nastavilo u sljedećih 5 do 10 godina sigurno. A županija još gore.“

Ispitanik br. 13 (Osobe koje žive u Varaždinu, a rade u Zagrebu)

Spol: ženski dob: 28, stručna sprema: VSS, zanimanje: dipl. ekonomist

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Sviđa mi se njegova uredenost i njegova veličina. Nije prevelik ni premali, sve možeš vrlo brzo obaviti. Mislim da ima dosta prednosti tog srednjeg grada, tj. nema nedostataka kao što su gužve, duga čekanja ili takve stvari. Ima puno pozitivnih stvari. Dobar je za obiteljski život, naravno, i slobodno vrijeme.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Pa samo gospodarstvo. Znači, nema dovoljno gospodarskog razvoja i nema dosta posla za mlade ljude. Poslovi koje možeš tu naći su neki do srednje razine i nema mogućnosti napretka. To je velik nedostatak ovog grada da jednostavno ne možeš naprijed.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Mislim da se o njemu jako puno pričalo. Još uvijek se jako puno priča, al iza toga ne stoji nešto posebno dobro. Osnovane su te neke zone, neke institucije, al opet je tu previše politike, previše promidžbe, PR-a, a koliko se ljudi zaposlilo i šta je od toga zapravo izašlo, ne ništa pretjerano. Mislim, je kriza i svima je teško, al u ovih zadnjih par mjeseci se stvarno vidi da je u Varaždinu puno toga bila, zapravo, neka maska ko farsa. Kao da se nešto radilo, a zapravo je bilo pogodovanje i interesi ljudi koji su mogli direktno utjecati da sebi nešto stvore i da sklope neke poslove, a za ljude i za građanstvo i za mlade ljude koji rade i za koje se trebaju otvarati neka mjesta od toga, znam iz vlastitog iskustva, nije napravljeno previše. Ili čak ništa.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvitku i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Pa mogla bi. Ta gospodarska zona je baš ono o čemu pričam. Kolko će se to razvijati, kolko će subjekata biti tamo otvoreno i da l' će se ljudi zaposliti, one niže kvalifikacijske strukture pa i oni više kvalifikacijske strukture koji to moraju sve voditi. Na kraju došli su neki subjekti, mnogi nisu, mnogi su sad već zatvorili. Jako puno politike opet. Sad ja ne znam koji su to projekti bili koji nisu mogli ući zbog tih nekih interesa. Al stvar je da mora postojati infrastruktura. Tako da mislim da je Slobodna zona dobra i da može pomoći gospodarskome razvoju jer ako netko želi investirati, bolje je kad već ima gotovu infrastrukturu i može relativno brzo dobiti dozvolu, nego kad uđe totalno u greenfield gdje nema ničega i gdje si mora vući struju i vodu, gdje nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi i imat će puno više problema. Znači još će se više otežavati, a već je i sad teško.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Jesam zbog toga što ima dosta novih stanova, zato jer nekretnine ipak nisu tolko skupe kao što su u Zagrebu i zbog toga što je sve blizu. Vi možete životom u Varaždinu i ako radite negdje drugdje i imate manje slobodnog vremena, obaviti sve administrativne stvari, banku, policiju vrlo brzo. I u gradu ste brzo. Imate jednostavno više vremena jer ne gubite vrijeme u nekim čekanjima u prometu da idete u kino ili u kazalište ili prošetati. Jednostavno bolje iskoristite to svoje slobodno vrijeme.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„POS je dobra ideja i naravno da treba poticati mlade ljude da mogu dobit prvu nekretninu jer je stvarno to teško kad banka sjedne i kad počne tražiti sve te papire, a vi ste mladi i nemate baš previše iskustva. Mislim teško je doći do svoje prve nekretnine i mislim da može utjecati na razvoj grada jer su ti ljudi došli i žele tu svoj život ostvariti. Međutim, jedna je jako velika loša stvar u POS-u. To je da, recimo, moja prijateljica koja ima stan u POS-u je jedna od troje ljudi koji su vlasnici stana i tamo žive. Ostali su sve iznajmili. Znači, ljudi su kupili mnogo puta i preko veze jer kad vidite prezimena koja su tamo, to nisu baš ljudi kojima treba pravo na taj stan i koji nemaju ništa. I onda to iznajmljuju i opet su to okrenuli u svoju korist kao dobru investiciju. Na tome će kasnije zaraditi. Ali ljudi koji su stvarno tamo i dobili su regularno taj stan, njima to jako puno znači jer ih nešto veže za taj grad, imaju tu svoju nekretninu i probat će se potruditi i dati sve od sebe da tu osnuju svoju obitelj i da tu rade, žive i ipak pridonose napretku tog grada.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Pa u redu je promet. Grad je mali i naša lokacija je tu u redu pa čak i parkinga ima dosta. Stvarno nemam zamjerki na promet u gradu. Pošto putujem svaki dan u Zagreb, deset auta nije nikakva gužva. Sve je super tu.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa dobro je povezan ako vi idete, recimo, nekome u posjet i ako idete na more jer je autocesta „pod nosom“. Međutim, to je jedna velika stvar za koju mislim da Varaždin i ljudi koji tu žive ih jako ograničava, a to je što nema riješen sustav prigradskih željeznica. Jer, recimo, vani ta udaljenost koju mi sad prodemo za sat vremena se prođe u pola sata. Znači da ulažu u tu prigradsku željeznicu. Vi više nikad ne bi trebali razmišljati o tome da l' možete živjeti u Zagrebu, raditi u Zagrebu jer bi to bilo apsolutno sasvim svejedno i mogli bi imati najbolje od ta dva svijeta. Tamo gdje je posao bolji i ima veće mogućnosti, ipak je to centar gospodarskog razvoja Hrvatske, i Varaždin koji je grad po mjeri čovjeka i obitelji, gdje je ipak sve mirnije i nekako uređenije. Zapravo, to je moja najveća zamjerka i moram reći da sam ja pisala HŽ infrastrukturi pitati kad oni to misle napraviti jer sam vidjela nešto u novinama da ulažu u neke fondove. I onda su mi rekli da ako sve bude po planu, da će 2020. to uključiti, a garantiram da kod njih ništa ne ide po planu, znači nikako. I to je ono što mene jako smeta jer bi se taj grad i drugi gradovi oko toliko mogli lijepo otvoriti. Moglo bi nam stvarno biti savršeno kad još ne bi trebali misliti o tome gdje ćeš se zaposliti jer tu nema posla i da moraš razmišljati o nekom eventualnom odlasku. S ostatkom Hrvatske mislim da je kroz autocestu u redu povezan. Autobusni ajde još treba sat i pol do dva, al željeznički promet do Zagreba treba najbržim vlakom dva sata i taj ide kroz Koprivnicu. To je grozno.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa uvijek je bolje kad ima više, međutim mislim da je grad na tom području jako dobro razvijen. Ima predstava, koncerata, ima svega za tako mali grad. Ipak je u vrhu nekih kulturnih događanja, a s druge strane Zagreb je jako blizu i može se tamo ići ako sad čovjek nešto posebno želi vidjeti. Al mislim da za ovu veličinu grada je malo pretenciozno zahtijevati da bude još sadržaja naspram svih tih događanja kulturnih i festivala, sve što organiziraju kroz godinu.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„To je ovo o čemu sad pričala. Mislim da ne. Mislim da ima dosta i da se stvarno trude da dignu to na jednu veliku razinu. Smatram da je u redu.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa mislim da da. Zasad je u redu. To naravno ovisi i o vodstvu škola u županiji koja školstvo ima pod sobom i o individualnim učiteljima, profesorima. Evo, mi smo svi tu educirani i nismo zaostajali nigdje ni na faksu i mislim da je stvarno to bilo u redu. Visokoškolsko obrazovanje znam da su pokušali pokrenuti i znam da nešto nije tu baš dobro bilo zato jer je opet po mom mišljenju malo previše politike i opet jako puno priče i jako puno propaganda, a nije se posvetilo tome da se vidi da l' se stvarno nešto može napraviti, da l' je to isplativo i što na kraju ta djeca od toga imaju.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Mislim da bi Varaždin trebao biti sveučilišni grad, al opet bi to ovisilo o prometnoj povezanosti. Mnogi mali gradovi organiziraju svoje centre kojima onda apsolutno upitna kvaliteta. Mislim da može postat sveučilišni grad ako iskreno misle kvalitetno to voditi bez neke politike, dovesti profesore, dovesti ljude koji mogu to dići na neku razinu. Zašto se tu nešto ne bi razvilo? Može se razviti. Ipak je FOI u tom svom području vodeći faks. Mislim u tom jednom svom području. Što se tiče drugih gradova, ima i Bjelovar svoje veleučilište, svi ti mali gradovi imaju svoja veleučilišta i studenti kad ih završe ili ih ne priznaju ili znaju ljudi da tu baš nema kvalitete ili se čak niti ne trude. Mogu puno bolje i brže proći taj svoj faks bez toliko muke ko neki drugi ljudi. Ali organizirati još jedan tu kampus, samo da bude kampus i da se može reći da Varaždin nešto ima, a da iza toga ne stoji kvaliteta i da ne stoji ništa kao što je, po mom mišljenju, sad gdje se samo svađaju i ta djeca ne znaju šta će nakon treće godine, to definitivno ne. Taj sustav ne. Onda je više štete nego koristi.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Pa sport i druženje s prijateljima.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„S obzirom na veličinu grada, mislim da je u redu. Ima stvarno dobar bazen, kvalitetan. Ima stadion, ima na Dravi ta jogging staza, ne znam da l' j službena ili nije. Ima taj centar novi. Mislim da nije baš da nema dovoljno i mislim da čovjek koji se želi baviti sportom se tu može itekako baviti sportom.“

15. Koji su glavni razlozi Vašeg zaposlenja u Zagrebu?

„Pa sam posao, pozicija i mogućnost promocije, naravno. Uvjeti na poslu koji su puno bolji od varaždinskih.“

16. Jeste li razmišljali o stalnome preseljenju u Zagreb? Zašto?

„Uvijek sam razmišljala negativno o preseljenju u Zagreb zbog toga šta mislim da ima sve nedostatke velikog grada i jako malo prednosti velikog grada. Kad gledate stvarno operativno preseljenje u Zagreb šta bi za nas predstavljalo, to bi bilo ili rentanje, šta ne znam baš da l' bi htjela, ili kupovina nekretnine negdje na rubnim dijelovima kao što je Lanište i tamo gdje je milijun zgrada i gdje će mi trebati u gužvi opet 45 minuta da dođem do posla i natrag. S druge strane, kad bi se vratila s tog posla i ako išta moram obaviti, gubim sat vremena da dođem od jedne na drugu točku od sporta, od obavljanja stvari, od svega drugoga i s tim da ipak ovdje kad

dodemo možemo otići na imanje negdje blizu, biti puno više i bliže prirodi i uz taj put imati čak i kvalitetnije vrijeme nego što bi imali u Zagrebu da živimo. Za sad, vidjet ćemo šta će budućnost donijeti. Ako je ikako moguće, bez preseljenja u Zagreb.“

17. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„To je sad pitanje optimizma ili pesimizma. Ja sam optimist po prirodi pa stvarno mislim da bi to moglo krenuti na bolje. Ako će i vlast biti ta koja će nešto uspjati s dobrim projektima i dobro utrošenim javnim sredstvima pokrenuti, ako se ipak malo još gospodarska situacija kroz koju godinu poboljša, Varaždin je meni se čini jako privlačan grad. Sad, ovisno o industriji koja bi se tu otvorila, a u toj industriji bi vjerojatno bilo posla za niže kvalificiranu radnu snagu, ali ne znam šta je budućnost. Da l' je ovo neki centar koji bi mogao postati centar znanja, mislim da jako teško. Mislim da bi ovo mogao biti jako izniman grad da je bolja povezanost s centrom, Zagrebom. Svi govore o decentralizaciji, al' činjenica je da smo mi jako centralizirana zemlja i da se sve dešava u Zagrebu i da je koncentracija i administracije i odluka i biznisa u Zagrebu i da se od toga ne može pobjeći. I ako bi mi bili neki mali gradić tu pored koji je super i lijepi i ima kvalitetno školstvo ili ima povoljne uredske prostore za neke druge aktivnosti, više intelektualne i ako vi možete sjesti na vlak i tamo doći za pola sata, onda je to jako privlačno. No ako se vi morate preseliti gdje ste u nekom kao crvuljku i morate za svaku odluku svaki drugi dan ići u Zagreb, onda vam se to ne isplati. Jer vi živite npr. na moru ili ste iz Slavonije, vi tu ne živite. Vama je interes biti negdje gdje će se vaš posao razvijati i gdje ćete vi biti blizu ljudi i tvrtki s kojom surađujete i gdje se možete najbolje razvijati. Tako da ovisi o puno toga. Vidjet ćemo.“

Ispitanik br. 14 (Nastavnici na fakultetima)

Spol: ženski, dob: 35, stručna sprema: VSS, zanimanje: profesor

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„U Varaždinu mi se najviše sviđa što je to relativno veći grad u Hrvatskoj. Međutim, nije prevelik kao Zagreb. Možeš od jedne do druge točke doći pješke, biciklom. Nisi ovisan o javnom prijevozu, a opet dovoljno je velik da se može naći raznorazni sadržaji kulturni, gospodarski i tak dalje.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Trenutno najveći nedostatak Varaždina je zbrinjavanje otpada. To vjerojatno i svi vele. A općenito nedostatak je za sad još nedovoljno razvijen turizam. Osim Špancirfesta i osim Baroknih večeri, grad kao da ne živi ostalih 11 mjeseci u godini, a moglo bi se svašta još tu iskoristiti. Znači, kontinentalni turizam i ne samo u devetom mjesecu kad su ove dvije manifestacije, nego i u ostalim mjesecima u godini.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Gospodarski je razvoj Varaždina... Pa Varaždin se nalazi na dosta dobroj lokaciji što se tiče razvoja, znači prema van. Znači prema Sloveniji, Mađarskoj i tako dalje. U odnosu na Hrvatsku također u tom regionalnom centru sjever dosta je dobar položaj Varaždina. A što se tiče razvoja, pa postoje te gospodarske zone u Varaždinu. Koliko ih je? 4 ja mislim, koje se dosta bave tim razvojem i mislim da još uvijek nije to dovoljno onak kak bi trebalo biti zbog te centralizacije. Sve je u Zagrebu. Al' postoje dobre tendencije da i u Varaždinu taj razvoj bude što bolji s godinama. Nadam se, ustvari, da bude.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Da. Smatram, naravno, da može. Slobodna zona je ovak novi vid koji između ostalog ima najviše mjesta u Hrvatskoj. Varaždin ima jako dobar prometni položaj u odnosu na cijelu Hrvatsku i u odnosu na van i to treba iskoristiti. I to se iskoristilo. Zato sad i dobija tu svoju Slobodnu zonu. Sva mjesta, koliko znam, u toj Slobodnoj zoni su već iskorištena i mislim da je to jako dobro baš zbog samog izvoza i zbog proizvodnje. Mislim da je proizvodnja jako važna i da nije sve u trgovinama i tak dalje. Mislim da je bitno da se u proizvodnji najviše polaže, a Slobodna zona baš i je s tim ciljem da se to napravi.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Jesam, zadovoljna sam. Velim, Varaždin je dovoljno velik i nije premali grad, a opet nije prevelik da bi se čovjek izgubio i tak dalje. Zadovoljna sam. Ima sve što mi je potrebno, meni i mojoj obitelji. Znači, od vrtića, nekakvih aktivnosti za djecu i za nas odrasle. Dobro, i tu bi se dalo svašta poboljšati. Međutim, može se reći da sam zadovoljna. Cijena kvadrata stana je previsoka. Osim toga, mislim da je stanova previše izgrađeno. Znači, previše se tu betoniziralo posljednjih godina bez nekakvog cilja. Znači, imamo POS-ovo naselje koje je, recimo, još uvijek poluprazno i sad su se tu još gradila raznorazna nova naselja, a te zgrade su prazne. Znači, mislim da je to bez nekakvog reda. Trebalo se više paziti na sam izgled tih naselja, na nekakav park, zelene površine i na kvalitetu samog življenja. Ne možete vi samo izgraditi samo zgrade i reći ljudima: „Evo, super to sve izgleda, parketi novi i tak dalje.“ A nemate neki okoliš adekvatan za to.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Pa smatram jer sam cilj tih POS-ovih stanova je da se mladim ljudima, prvenstveno mladim ljudima, omogućiti da na jeftiniji način riješe svoje stambeno pitanje i na taj način da ih se zadrži u Varaždinu i da ne idu u Zagreb ili van Hrvatske.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„U samom gradu promet je dosta dobro reguliran. Ima nekoliko točaka koje su bile loše. Tam kod Kućanske rampe, dobro, to se sad riješilo sa semaforom. Ali u pravilu mislim da je dobro reguliran promet i da nema nikakvih čepova. Mislim da je ok.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Da, dobro je povezan s prigradskim naseljima. Možda bi jedino trebalo južnu obilaznicu malo proširiti. Ona je prebrza cesta za takav stil vožnje i mislim da nema potrebe da je to samo dvotračna, dvosmjerna cesta. To treba biti barem četiri trake, dvije u svakom smjeru. Ali u pravilu je dobro povezan. Osim toga, tu nam je autoput za Zagreb i Goričan, znači za Mađarsku. Tak da je dobro povezan. Ja se već dugo nisam koristila autobusnim, ni željezničkim prometom, ali mislim da je, što se tiče autobusa, jako dobro to riješeno i za ova bliža naselja i općenito za ostatak Hrvatske. Za željeznicu, sad eto, ne znam. U moje vrijeme, kad sam se koristila, nije baš bilo bajno sa tom željeznicom. Ne znam kak je sad situacija. Pretpostavljam da se niš nije tu puno promijenilo, da bi željeznica trebala ipak biti bolja.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Ne, ne mogu sve. Znači Varaždin što se tiče kulturnih sadržaja je na dosta dobrom putu i on tu dobro kotira. Sigurno zbog Baroknih večeri i za vrijeme Špancirfesta. To je jedino kad imate nekakvih koncerata i kad si čovjek može baš onak odabrati idem na to, to i to. A ostalo, ako baš nešto kapne, onda dođe. Recimo, mislim da za mlade, al i za nas starije koji volimo više neku rock glazbu, premalo je mjesta na kojima se mogu koncerti slušati. Tu i tam neki koncert se pojavi, ali mislim da bi trebalo prvenstveno nešto i za tu alternativnu scenu napraviti. Ne trebaju sad to biti nekakve konotacije. Znači, čisto onak za urbanu varaždinsku rock scenu nemamo nekakav adekvatni prostor, nekakav centar za mlade ili tak nešto. Kazalište je super. To moram pohvalit. Kazalište je jako dobro. Ima puno gostovanja, ima puno domaćih dobrih predstava i imamo dobre glumce tak da, kaj se tiče kazališta, stvarno sve pohvale. I za djecu ima dosta dobrih predstava. Kino, nažalost, tak kak je ispalo. Al sad imamo taj novi Cinestar pa onda vjerojatno ljudi mogu tu malo više koji vole kino. Mislim da ima i tu mogućnosti. Jedino velim, ovaj tu dio da se koncerti... Ovi ozbiljne glazbe su dobro zastupljeni. Mi smo tu jako visoko na razini Hrvatske kaj se tiče te scene. Jedino, velim, bi malo trebalo ovo poboljšati za mlade.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Da, smatram. Mislim da stvarno imamo kapaciteta i mogućnosti pokazati. Trebalo bi se to iskoristiti u svakom slučaju puno više.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Može, u Varaždinu ima dobrih osnovnih škola. One su stvarno dobre. To su pokazali i nekakvi rezultati. Znači, u samim osnovnim školama ima dobrih rezultata što se tiče državnih natjecanja. Srednje škole su dobre. Sad imamo dvije gimnazije i imamo tih strukovnih škola. Mislim da su tu kvalitetni nastavni kadrovi zaposleni i može se dobro obrazovanje ponuditi.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Pa isto tako. Mi u Varaždinu imamo dva fakulteta baš koja su u sklopu Sveučilišta u Zagrebu. To su Geotehnički fakultet i FOI i mislim da oni jako dobro kotiraju. Znači, oni se međusobno ne preklapaju i to je dobro. Znači, jedan je tehnički fakultet sa ciljem gospodarenje otpada, okoliša i tak dalje, a drugi je FOI, znači informatika. Mislim da je to jako dobro razvijeno i da se u cijeloj Hrvatskoj zna da ti fakulteti postoje i da su oni u Varaždinu. Znači, već su prepoznatljivi. Zapošljivost studenata nakon tih fakulteta je dosta dobra. Mislim da bi Varaždin čak i trebao jednog dana postati sveučilišni grad. Imamo, velim, dva fakulteta. Tu su još neke visoke škole. Mislim da bi bilo dobro da se možda i nekakav kampus napravi, o tome se priča. Bilo bi dobro da se i to realizira. Mislim da to ne bi uopće bilo loše. Mislim da mu ne bi smetala blizina Zagreba jer imate Sveučilište u Zadru, imate u Splitu, Dubrovniku. Ako postoji nekakva potreba, zašto ne. Zašto ne bi se odvojili i posebno gradili svoje!“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Svoje slobodno vrijeme provodim najviše vani u parkovima s obitelji, s djecom. Malo odlazimo na predstave u kazalište, bazene i slično.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Ima. Imamo stadion „Sloboda“ koja je u jako dobrom stanju. Možda bi se dvorana trebala malo poboljšati, nije se dugo ulagalo unutra. I „Graberje“ bi isto trebalo srediti malo. Što se tiče mjesta, ima. Samo bi trebalo malo uložiti da se to malo ipak osvježi. Dravska šuma sama po sebi je dobra. Ja ne bi tu puno ju urbanizirala. Šuma mora biti šuma, a ne sad dio grada. Mi trčimo po Dravi otkad nije to bilo sređeno tak da mislim da je to ok. Velim, i dvorana je sad tamo smještena. Možda je malo ipak dislocirana. Sad ne znam kolko je to bilo dobro ili ne što se tiče lokacije. Al sve je to u Varaždinu, nije sad to neki problem. Mislim da je u redu šuma i da ne treba puno šumu dirati.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Nadam se da neće nedostaci se pojačavati. Znači da će se ipak Varaždin razviti. I nadam se da će puno u biti ljudi koji studiraju negdje drugdje vraćati ipak u Varaždin, da će se tu otvarati nova radna mjesta i da se na taj način zadržava, da Grad učini što je više moguće da ih se zadrži. S tim stanovima isto. Da im se ponudi adekvatno radno mjesto. Mislim da veliki dio razvitka Varaždina ovisi baš o tome, o mladima i da li će mladi ostati i da li će mladi imati gdje raditi. To pod raditi mislim na proizvodnju, a ne na samo uslužne djelatnosti i trgovine i shopping centre.“

Ispitanik br. 15 (Umirovljenici)

Spol: ženski, dob: 55, stručna sprema: VSS, zanimanje: dipl. pravnik

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„U gradu Varaždinu najviše mi se sviđa arhitektura grada, stare barokne palače, prometna povezanost grada kao takva. Pa i sviđa mi se i to što je industrijska zona u gradu izdvojena iz centra grada i što se uglavnom nalazi na periferiji što mislim da puno znači zdravijem životu u gradu Varaždinu, a isto tako promet koji je isključen iz centra grada mislim da je također jedan od velikih doprinosa, što daje nekakvoj čistoći i boljem ugodaju grada Varaždina kao takvog s obzirom na njegovu arhitekturu i sam način funkcioniranja na prvi pogled. Ne znam, kad strani, ajmo reći, državljani ili stranac, dođe u Varaždin, mislim da su to nekakvi dojmovi koji ostavljaju najveći pečat. Taj stari barokni grad i zbog toga što promet u gradu Varaždinu, u centru ne funkcionira. Nije u samom gradu pa je to najveći utisak bar na mene ostavio.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Pa najveći nedostaci grada Varaždina po meni su... Pa ovako, s obzirom na mlade nema dovoljno sadržaja gdje bi se mladi mogli okupljati, da su isključivo vezani za kafiće i nekakve terase što nije primjereno gradu kulture i gradu gdje postoji veleučilište i gdje ima dosta studenata. Mislim da ne mogu naći nekakve prave sadržaje. Mladi ljudi jesu orijentirani na kazalište ili to, ali mislim da je to još uvijek nekakva tabu tema i da nisu orijentirani na kazališne umjetnosti. Mislim da nedostaje sadržaja gdje bi bile nekakva kulturna scena ili jednostavno nekakav sadržaj gdje bi mladi mogli izlaziti, ne samo u smislu diskača, muzike i to, nego gdje bi mogli dobivati druge kulturne sadržaje, ne znam, od nekakvih čitaonica, radionica i u tom smislu da mladi nađu nekakav bolji sadržaj u gradu Varaždinu nego što ga imaju sad. S druge strane mislim da je veliki nedostatak, s obzirom na broj studenata i na veleučilišni grad, što jednostavno nemaju organizirane restorane prehrane u gradu Varaždinu. Mislim da nije dobro riješen način na koji sada to funkcionira, al nadajmo se da će to u nekakvoj bližoj budućnosti biti riješeno.“

3. Možete li kratko opisati nekadašnji razvoj Varaždina s obzirom na gospodarstvo, obrazovanje, promet i kulturna događanja?

„Pa mislim da je prije daleko to išlo usporenije, da se nije tako brzo odvijalo i da je dosta išlo nekakvim malim koracima. Možemo reći da u nekakvo zadnje vrijeme puno više toga se dogodilo u gradu Varaždinu. Puno više je sadržaja, industrijska zona. Mislim da čisto ono i komunalna infrastruktura, ne znam, pročistači voda, u tom smislu nekakvi sadržaji koji su za grad Varaždin bitni. U sad novije vrijeme više grad dobiva u tom dijelu nego što je to bilo prije svojih nekakvih 10 ili 15 godina, odnosno mislim da je poslije rata daleko više grad Varaždin napredovao bez obzira na uvjete nego što je to bilo prije.“

4. Što mislite o gospodarskom razvoju Varaždina?

„Mislim da sad u ovo vrijeme gospodarski razvoj nije adekvatan. Jako puno društava odnosno tvrtki propada. Kad pogledamo Varteks koji je nekad bio alfa i omega grada Varaždina, jednostavno mislim da se nije trebalo dogoditi to što se dogodilo. Osim toga, mislim da je jako gospodarstvo u zadnje vrijeme propalo, al i više iz razloga ekonomskih, ali mislim da je više tu čak prevladao taj nekakav materijalni momenat poslodavaca. Svi gledaju kapital za sebe i da familiju obezbjede, a sve manje se gleda na radnika kao takvog i za njega se najmanje ulaže. Jednostavno firme nisu ni zainteresirane za idu u školovanje radnika i kadra koji imaju i da jednostavno se kao takav ne cijeni, nego je materijalna komponenta sasvim prevladala što doprinosi tome da imamo strahovito puno radnika na burzi, a da se ljudi s druge strane, poslodavci sve više bogate na račun malog čovjeka odnosno radnika.“

5. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvitku i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Pa mogla bi kada bi se ostvarivalo na onaj način kako je zamišljeno. Ali na ovaj način kak sad Slobodna zona funkcionira, mislim da u tom dijelu nema nekakve značajke koje su bile u samom početku kad se otvarala i kad se polagalo, puno dobroga da će donijeti gradu Varaždinu i da će grad Varaždin uz gospodarsku zonu napredovati. Međutim, i tu se vidjelo svakakvih malverzacija i to nije rezultiralo na način na koji je to bilo u startu zamišljeno. Mislim da tu isto puno je ljudski faktor doprinio, da se to nije razvilo na način na koji je. Tu je bilo puno korupcije i ostalih malverzacija. Mladim poslodavcima se davalo uz nekakve povoljnije uvjete, ali to nije polučilo rezultate koji su u startu bili zamišljeni i mislim da nije to što je bilo zamišljeno.“

6. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Sa stanovanjem u Varaždinu sam i više nego zadovoljna. Mislim da Varaždin s obzirom na infrastrukturu može mladom čovjeku, a i ostalima, pružiti stvarno fine i lagodne uvjete za život. Lagodne pod navodnicima s obzirom na ovu materijalnu situaciju kakva je sad. Ali s obzirom na veličinu grada, mislim da grad Varaždin dosta pruža svojim stanovnicima i da je stvarno grad po mjeri čovjeka.“

7. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Definitivno smatram da izgradnja POS-a ne može uvjetovati na razvoj grada zato što je i u tom dijelu strahovito izmalverzirano i mislim da te liste POS-a koje su napravljene su bile napravljene po nekakvim drugim kriterijima, a ne po kriterijima koji su utvrđeni pravilnikom za dodjelu tih stanova. Moje je mišljenje da definitivno POS nije polučio one rezultate koje je trebao. Tu nisu dobili mladi ljudi, nego su dobili, mladi ljudi možda jesu dobili, ali ljudi i djeca ljudi koji sigurno nisu trebali dobiti POS-ove stanove, nego je to trebalo dati djeci koja su iz radničkih obitelji i kojima s obzirom na cijenu stana bi to daleko bilo povoljnije. Znamo da su uvidom u liste to uglavnom dobila djeca od naših liječnika i ostalih funkcionera na visokom položaju, a da ne kažem da su ih puno dobili i ljudi izvana koji nisu Varaždinci. Tak da mislim da taj POS isto nije polučio ono što je u startu bilo zamišljeno.“

8. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Promet je relativno dobro riješen. Već sam naglasila na početku da mi se sviđa jer u centru, jezgri grada nije dozvoljen promet. To je jako dobro s obzirom na položaj grada Varaždina i na njegovu baroknu jezgru, na ono po čemu je grad Varaždin ljudima ostavio određeni dojam. Ali mislim da bi se trebalo puno više ulagati u izgradnju cesta, odnosno njihovu rekonstrukciju. Jer jako puno cesta, pogotovo koje su prometne, u gradu su već toliko devastirane da jednostavno vape za obnovom. Ne znam kako se zove ona ulica kraj Policije, to je sve puno rupa. Puno tih prometnica je strahovito devastirano i mislim da bi se to trebalo riješiti jer bi to daleko doprinijelo i ljepoti grada Varaždina, a isto tako i prometu u gradu s obzirom na njegovu širu poznatost u Hrvatskoj pa i šire. Mislim da nam u tom dijelu infrastruktura nije baš adekvatna i da bi se trebalo raditi na rekonstrukciji i popravku cesta u gradu Varaždinu.“

9. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Sa ostatkom Hrvatske s izgradnjom autocesta bez daljnjeg da je dobro povezan, a sa ostatkom prigradskih naselja, koliko sad znam, baš ljudi i nisu zadovoljni. S ovim gradskim autobusima ne funkcionira tak da mislim da bi trebalo to riješiti na daleko bolji način. Vjerojatno je sad tome doprinijela i ova materijalna situacija u zemlji jer, koliko čujem, koncesionarima je to neisplativo, a s druge strane ljudima je preskupa karta tak da se to uglavnom svelo na to da se ljudi voze biciklima. I eventualno na posao automobilima. Ali od gradskog prometa, dobro je bilo zamišljeno i dobro je krenulo, ali sad vidimo da zbog materijalnih razloga da niti koncesionari imaju odgovarajuću naknadu, a i ljudima je preskupa bila karta. Tak da taj projekt nije zaživio kako je bio zamišljen. Željeznički promet možemo biti bez komentara. On je devastiran do kraja. Željeznica je stvarno na dnu dna. Kad pogledate od vagona i kad uđete unutra to je toliko devastirani i nečisto da se stvarno čovjek ne bi poželio voziti sa Hrvatskim željeznicama. To tvrdim. A što se tiče autobusnog prijevoza, i tu imam iskustvo. Jest da je dobro povezano, ali mislim da bi i tu moglo biti daleko bolje, da bi trebali autobusi biti na puno višem nivou opremljenosti jer se uglavnom vozimo sa starim autobusima koji nemaju klime ili su klime pokvarene pa se u zimi smrjavate, a u ljeti se grijete. Ali to je sve stvar naše gospodarske situacije koja ne dozvoljava da se ide u nabavku novih vozila. Možda neka renoviranja u smislu željeznica budu u narednim godinama, ali čisto sumnjam u ovom dijelu Hrvatske da će to toga doći. Možda samo ove glavne pruge Zagreb-Beograd, Rijeka i dolje prema moru. Ali ovaj dio sjeverozapadne Hrvatske, koliko čujem, i Slavonije da to bude sve manje ulaganje u tom dijelu jer jednostavno da pruge nisu isplative.“

10. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa ja svoje kulturne potrebe mogu zadovoljiti u gradu Varaždinu, premda bi nekad čovjek imao potrebu otići na nekakve predstave možda i do Zagreba, ali mislim da i Čakovečko kulturno ljeto i varaždinsko kazalište i Špancirfest i ostale manifestacije koje grad Varaždin ima i ova nekakva naša uža okolina sasvim su adekvatne i zadovoljavaju. Čovjek si može naći sadržaje koji ga mogu kulturno obogatiti, bez daljnjeg.“

11. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Bilo bi dobro da ima još nekakvih kulturnih sadržaja jer nama se ovo u biti svodi na Špancirfest i uglavnom se u tim ljetnim nekakvim danima... Npr. bilo bi dobro da budu možda tijekom ljeta nekakve otvorene pozornice sa možda jazz glazbom, možda nekakvi mladi sastavi koji se hoće afirmirati pa nemaju mogućnosti. Možda bi i tak nekakva ljetna terasa pomogla tome. Nekakve predstave bi, kažem, kroz te ljetne mjesece možda dobro došle. Ovako u zimskom periodu Hrvatsko narodno kazalište tu u Varaždinu sasvim pokriva. Ovaj dio Špancirfesta je za široke mase i možda bi bilo dobro neka manja kulturna scena da se afirmiraju mladi dramski umjetnici i muzičari i stand-up komičari. U tom smislu, mislim, da bi Varaždin mogao im pružiti mogućnost za takve sadržaje.“

12. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Mislim da može s tim da bi trebalo riješiti infrastrukturu. Znači da ljudi imaju od smještaja, prehrane organizirano tako da bi taj obrazovni ciklus bio zatvoren, odnosno da bi imao sve svoje popratne sadržaje. Ovako mislim da mladi ljudi nemaju sve ono što bi trebali imati za nekakvo kvalitetno studiranje. A što se tiče srednjoškolskog obrazovanja i osnovnoškolskog obrazovanja, mislim da bi tu više trebalo poraditi na organizaciji prijevoza mladih na trošak stvarnog Grada i Županije jer vidimo da nam zemlja vapi za obrazovanjem i da trebamo takvih mladih i obrazovanih ljudi i da naša budućnost ovisi upravo o takvim ljudima.“

13. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Mislim da bi dosta toga još trebalo napraviti da Varaždin bude sveučilišni grad, ali s druge strane mislim da smo previše blizu Zagrebu. E sad, mislim da veleučilište za sada može pokriti taj dio. Ali s obzirom na blizinu i da nam Čakovec ima veleučilište i Varaždin je veleučilište. Ne znam, s obzirom na naš natalitet i mlade ljude koliko ih imamo da li ima potrebe da bi grad Varaždin išao za nekakvim sveučilišnim gradom. Još k tome prednost dajem da bi se ljudi trebali odlučivati ne samo na veleučilišta i sveučilišta, nego da nam trebaju kvalitetne stručne škole i stručni kadar u smislu, ono, kvalificiranih majstora jer ta zanimanja kod nas jednostavno, mladi ljudi ih izbjegavaju što mislim da nije u redu jer se u svakom zanimanju može napredovati. Nije nužno da svi budemo fakultetski obrazovani inženjeri, magistri i liječnici, nego da jedan kvalitetni tesar i zavarivač bi isto tako dobro došao. Mislim da i u tom smislu treba poraditi da mladi ljudi više izabiru strukovna zanimanja jer mislim da će nam takvih trebati više nego što naše tržište radne snage nudi.“

14. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„S obzirom da sam umirovljenik i to relativno kratko vrijeme, svoje slobodno vrijeme provodim uglavnom kroz čitanje literature koja me zanima, koju do sada nisam uspjela pročitati. Izlasci u grad, nekakve velike potrebe nemam za ekstravagancijom tako da me ovi sadržaji koje grad Varaždin pruža zadovoljavaju u smislu i kazališta i kulturne scene. Kažem, ono isključivo svoje volim uz nekakvu dobru knjigu provoditi.“

15. Je li u Varaždinu ljepše živjeti danas ili je bilo ljepše nekada? Ukratko obrazložite svoj odgovor!

„Ne bi se složila. Po meni je daleko ljepše sada u Varaždinu. Mislim da je puno toga dobio na svojoj ljepoti i u svom razvoju i mislim da sad može pružiti daleko više sadržaja nego što je pružao prije nekakvih 20 godina i više. Možda je tada bilo mirnije, možda omladina nije bila tako razuzdana kao što je danas, ali mislim da se današnji uvjeti života u Varaždinu i nekadašnji ne mogu usporediti s obzirom i na kulturnu scenu, s obzirom na sveučilište, s obzirom na sve ove sadržaje koje grad Varaždin je kroz ovo razdoblje u zadnjih 20 godina učvrstio. Sadržaju su veći, bolji nego što je to bilo prije.“

16. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa kak nam sada stvari stoje baš ne vidim ružičastu perspektivu gradu Varaždinu, odnosno uopće perspektivu ako se stvari budu odvijale na ovakav način kako se odvijaju i ako gospodarska situacija u državi nastavi ići ovakvom kolotečinom kao što je sada. Nekakve velike perspektive za grad Varaždin nema jer možemo čak reći u zadnje 2-3 godine da se vidi stagnacija u gradu Varaždinu. Jednostavno naši saborski zastupnici i predstavnici koji su u vlasti mislim da dovoljno ne rade da povuku sredstva da bi se grad Varaždin mogao još više razvijati. U tom smislu ne vidim u nekakvo dogledno vrijeme nekakve velike napretke za razvoj grada Varaždina. Mislim da će mladi ljudi koji budu imali mogućnost, pogotovo ako uđemo u Europsku uniju, da će tražiti svoju mogućnost zapošljavanja van granica, a da bude grad Varaždin i Hrvatska prisiljena da kad nam bude trebalo srednje stručne spreme budu je uvozili izvana od Albanaca, Bugara, Rumunja, a naši školovani ljudi intelektualci će sve više ići van. Jednostavno će ih materijalna situacija povući da svoje mjesto pod suncem traže negdje izvan Hrvatske.“

Ispitanik br. 16 (Osobe koje žive u Varaždinu, a rade u Zagrebu)

Spol: muški, dob: 33, stručna sprema: VSS, zanimanje: dipl. pravnik, profesor povijesti i dipl. povjesničar

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Ukratko, to je moj rodni grad pa imam prijatelje, grad koji je relativno ugodan za život. Smatram da ima jednu dobru poziciju, blizu smo Slovenije, Mađarske, Zagreba, Austrije. Ima jednu relativno visoku urbanu kulturu, znači nekakvu kulturnu življenja. Evo, sve to zajedno na neki način čini jedan splet stvari koji mi se sviđa oko Varaždina.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Pa ima ih više, ali možda bi na ovom pitanju istaknuo trenutnu situaciju. Znači trenutna situacija je relativno loša u gospodarskome smislu i u političkom smislu, tu postoje brojna previranja. Pitanje je kako se riješiti smeća. To je neko goruće pitanje grada. Ima još tu pitanja koja se pojavljuju, ali u posljednje mi se vrijeme čini da smo postali grad „slučaj“, a prije smo bili nekakav uzor uspješne sredine. Sve više smo postali kao grad „problem“. Evo, to mi se čini trenutno. Al to nije nedostatak Varaždina. To je trenutna situacija. Što se tiče samih nedostataka, ne znam, možda možemo reći kultura, noćni život (...). Kulturnih događanja nema previše, al s obzirom na veličinu grada, ni ne može se očekivati previše. Pa nekakvih većih nedostataka ne vidim.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Ukratko, mislim da se dovoljno nije promišljalo kako razvijati grad. Mislim da se, osim Vindije koja je naša najveća industrija, na primjer s tekstilnom industrijom i Varteksom očito napravil promašaj i to od pitanja vlasničke strukture i na koji način to rješavati od općenitih pitanja na koji način se vodila ta firma jer je očito da je završila u velikim problemima. Druga stvar, a to je pitanje povezanosti s obrazovanjem i sveučilištem, čini mi se da tu ne postoji dovoljna integracija i da se dovoljno ne razmišlja. Govori se o sveučilištu, ali se ne razgovara o tome kada će to dovesti do višeg standarda i jačeg gospodarstva. Čini se da tu nisu definirane nekakve industrije ili ono što bi se tu privlačilo. Mislim da je bio pokušaj sa Biotehnoškim parkom i dok sam ja to čuo, ja sam bio iznenađen ugodno. Smatram da je to bila izvrsna ideja. Žao mi je da se to nije realiziralo i smatram da je to jedan od, ako se već razmišljalo o nekakvoj budućnosti, jedna od industrija koju bi trebalo pokušat privući i razvijati. Ako bi se razvijalo sveučilište, onda bi trebalo između ostalog razvijat takve programe koji bi stvarali stručnjake za takvu vrstu industrije. S obzirom da sam dosta bio vani, znam da se o tome vani puno priča, znači da se velike investicije na tom pokreću i da se promišlja da je to nekakva industrija budućnosti. Tako da mislim da je nedostatak da se taj park nije realizirao. Po meni bi se trebalo pokušati s tim i ponovno revitalizirati taj projekt. Sad bi se još tu dosta moglo pričati i o privatizaciji i na koji način su se te tvornice uzele, tj. tko je preuzeo te tvornice. Znam da je za Varteks bila priča da se pokrene outsource proizvodnja i da se više radi na dizajnu. To se danas čini da bi imalo smisla. Tekstilna industrija ne može opstati ako nije konkurentna. Općenito cijela Europa nije konkurentna, osim možda nekakve specifične proizvodnje. Sad, zbog čega se nije išlo na takav jedan koncept, nego se polako propadalo da bi se došlo do ovakve situacije, to je pitanje vlasnika. E sad, da li je to pitanje političkog vodstva grada, ne znam. (...) Mislim da je isto loše da se cijela priča oko grada svela na Vindiju. I sad cijeli grad zavisi od jedne obitelji, jedne bogate obitelji. Bilo bi dobro da ima diverzifikacije, da ima više djelatnosti koje bi nosile grad u ekonomskom smislu. Osim Vindije ne znam koji je još jači subjekt na području Varaždina. I to je po mojem mišljenju isto jedan veliki problem.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvitku i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Koliko znam da je pomoglo. Međutim, ta kriza koja se dogodila 2008. normalno pogodila je tu zonu. Koliko znam to su bile dosta izvozno orijentirane firme ili barem neke od njih su bile izvozno orijentirane i neke od njih su bile u jednom trenutku pogođene. Jednostavno nisu imale za koga proizvodit, nestalo im je tržište. A sad, da li u budućnosti može pomoći? Pa ja vjerujem da može. Ak je već napravljena ta zona, mislim da je tam tih par tvornica, Boxmark, znači s područja tekstila i to očito funkcionira. Očito to ima smisla, no da li se to može još bolje iskoristiti, ne znam. U trenutnoj situaciji možda je to teško realizirat, ali vjerujem da se može. I grad bi se više u to trebao uključiti i pokušati privući investitore. Napraviti investicijsku klimu bolju.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Da, definitivno. Živio sam dosta vani i supruga isto. Živio sam u Zagrebu 6 godina. Bio sam u Londonu, Australiji, Berlinu i tako dalje. Mislim da je grad sretno pozicioniran. Nalazimo se dovoljno blizu Zagreba da možemo putovati do Zagreba i natrag. Dobro smo zbog autoceste povezani. A sam grad nije preveliki, nema industrije koja zagađuje previše okoliš. To je isto dosta bitno, imamo primjer Kutine. Tamo baš ne bi želio živjeti. S druge strane, rođen sam u gradu. Imam sve prijatelje iz djetinjstva ovdje. Meni to sve igra ulogu. Kad bi razmišljao da li otići van ili ne, to bi mi u svakom slučaju igralo veliku ulogu u konačnoj odluci. Sama veličina grada mislim da je optimalna. Ako čovjek mora u Zagreb, nažalost u odnosu na neke druge veće gradove, on je jako loše organiziran. Tamo ne bi nikad živio. Po meni je to strašno disfunkcionalan grad (...) U Varaždinu neke stvari čovjek puno jednostavnije i lagodnije rješava. Nije pitanje prometa toliko veliko. To su sve stvari koje mi odgovaraju.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Pa je. Pošto ja živim u POS-u, mogu reći da su ovdje manje-više svi ljudi mlađi. Ja sam ovo usporedio s Banficom. Kad smo mi bili mali, tam je bilo sve puno djece. Veliki broj prijatelja koje danas imam su mi prijatelji iz djetinjstva. To je bilo to vrijeme kad je Banfica bila mladi kvart, mlade obitelji i puno male djece. (...) Ovdje su isto svi mladi ljudi. To je za djecu toliko prijatelja i toliko druženja. Meni je to bitno da nisu u nekakvom kvartu gdje nema nikoga i da su sami. S druge strane, taj POS je bio zamišljen da budu manje cijene na tržištu kad su cijene bile jako visoke. Znači, smisao POS-a je bio da se smanje cijene nekretnina. Jedno vrijeme su cijene nekretnina imale snažan uzlet. Stanovi su postali preskupi za mlade obitelji i onda se išlo na POS. S obzirom na to da je došlo do kraha na tržištu nekretnina, po mojem mišljenju nema više smisla da se bavi grad tim stvarima. Mislim da grad prije svega može kroz urbano planiranje napraviti oaze novog urbaniteta, ali to je posao privatnog sektora, a ne grada. U trenutku kad se gradio ovaj kvart, onda je to imalo smisla jer su cijene bile puno previsoke za realne mogućnosti stanovništva.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Možda bi uvijek moglo biti bolje, ali meni je Zagreb, recimo, primjer gdje je loše riješeno i općenito gdje je loše projektiranje. Varaždin je mali grad gdje čovjek sve biciklom može riješiti. Bilo drugdje gdje sam bio, nisam imao tu mogućnost i to mi se sviđa. To je velika prednost pred nekakvim velegradom da ti je sve nadohvat ruke. A što se tiče prometa s autom, mislim je to smiješno jer je sve blizu. E sad, netko možda dođe sa sela pa veli da mu je to daleko. Dok sam bio Zagrebu onda sam imao jednog cimera koji je bio iz Francuske, iz Pariza.

Ja još nisam onda bio vani pa je on došao i nakon dva tjedna rekao kak je njemu Zagreb mali grad. Doživljaj aerodroma mu je isto bio jako loš. (...) Tako da je to sve relativno. Nakon Berlina mi se čini, ono, kakav promet, nigdje problema s prometom. Kritičnih točaka ipak ima u gradu, Kućanska rampa na primjer. Pa bi onda bilo dobro da se kod studentskog doma napravi pothodnik. Sad mi ne pada na pamet koje bi bile još točke. Ima nekih stvari koje me iritiraju. Trenutno mi se čini ta Kućanska rampa najveći problem. (...) Još je pitanje što će biti s onom zaobilaznicom. Asfaltirali su cestu kod Dravske šume. To je trebala biti neka zaobilaznica oko grada sa te strane. Onda su pričali da će napraviti preko most. Ne znam uopće koliko je to urgentno ili nije urgentno. Možda je to jedno pitanje koje se tiče prometa u Varaždinu. Ali načelno govoreći, promet u Varaždinu mi je čisto ok.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Za prigradska naselja ne znam. Živio sam na Banfici i to mi je uvijek bilo dostupno pješke ili biciklom. Starim ljudima je ovaj autobus dosta zgodna stvar. No pošto nisam nikada išao s tim autobusom, ne znam o tome ništa reći. S ostatkom Hrvatske i da i ne. Dobro smo povezani cestovno. Ova autocesta nam je definitivno podigla standard života u smislu da smo postali mobilni. Možemo ne samo do Zagreba, nego i do mora. Nije ti niti problem onda otići za Slavoniju i Sloveniju. Mislim da smo izvrsno povezani sa van. Kad se vani priča pa sam rekao da živim 45 min do Mađarske, pola sata do Slovenije i sat vremena do Austrije, mislim da smo na jednoj jako sretnoj poziciji. Blizu smo svega. Par sati od Budimpešte, par sati od Graza i Beča. I u krajnjoj liniji ono što je nama bitno za Zagreb cestovno. Ali ono što se tiče vlaka, to je po meni jedan ozbiljan problem. To je katastrofa. Prva stvar, ja sam putovao vlakom ko student. Išao sam IC-vlakom koji je u to vrijeme pola sata brže putovao nego danas. Očito je da ne ulažu u prugu i jednostavno oni moraju stalno usporavati, a trend je vani da ide brže, ne sporije. Druga stvar je da je katastrofa sa vezama. Čovjek mora ići u 5:35. Problem je u tome da je taj vlak počeo u 6:05. Onda sam jednom došao u 6 pa su mi rekli da je krenuo u 5:55. Onda sam opet došao nakon duljeg vremena pa su mi rekli da je sad u 5:45. Jer oni su morali, da bi došli u 7:45 u Zagreb, prije krenuti jer moraju sporije voziti kad im je pruga u takvoj situaciji da ne riskiraju nesreće. Znači, ideš rano ujutro. Nemaš kasniji vlak, osim putničkog s kojim mi se više ne da putovati. To su išli po 3 sata. De facto, imaš rano ujutro za Zagreb i tek u pola 5 natrag. U 4:28 popodne ide taj brzi IC-vlak. Smatram da dosta ljudi već živi u Varaždinu, a radi u Zagrebu i to je normalno. Vani ljudi putuju. Živi sat vremena od Münchena i dosta njih putuje s autima, ali imaju savršeni taj međugradski prijevoz i imaju veza. Oni imaju par puta na dan veze. Onda se mogu lakše, ne znam ako počnu radit u 8, mogu se organizirat lakše. Nek ima dva vlaka ujutro, al nek ima barem poslije podne dva. Jer ako ja ostanem na poslu do 5, onda sam ja osuđen na putnički vlak. No, to nije vezano za Varaždin. To se mora riješiti na nacionalnoj razini. To je jedna od stvari za koju se nadam da će se riješiti. Autobusni je promet ok, al opet moraš uhvatiti autobus da ideš po autocesti. A i onda ne ide po autocesti, nego ide do Brezničkog. Meni se više ne da ići do Novog Marofa pa Brezničkog Huma autobusom da stanem na svakoj stanici i opet mi je to preveliki gubitak vremena. Mislim da smo dovoljno udaljeni od Zagreba da bi imali vlak da dođe čovjek za sat vremena do tamo i sat vremena natrag. U vlaku čovjek može raditi, čitati. U busu ti bude slabo i nemaš toliko mjesta. Recimo, meni bi bilo za Varaždin, što se tiče prometne povezanosti, pitanje željezničke linije dvaput na dan za Zagreb i dvaput iz Zagreba, ali da je to vlak koji ide sat vremena. Znači, to je meni prihvatljivo. Inače mi se više isplati ići autom, ali to je neekološki, nije ekonomično i nema smisla. Znači, autobus nije rješenje, vlak nije rješenje, na kraju ti ostane auto.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa ne, ali s obzirom na prirodu mojeg posla, dosta putujem pa mi to nije problem. A s druge strane, i koliko mogu izlaziti jer dok sam bio mlađi, definitivno nije moglo. Znači, kad sam bio mlađi, apsolutno nije zadovoljavao moje potrebe. Sjećam se da sam razgovarao s prijateljima i to smo kritizirali. Sad da živim u Londonu, Beču ili Berlinu mi je ista stvar zato jer imam malu djecu i ja ne mogu izlaziti van. Možda za pet godina ću drugačije razmišljati. Ali opet smo sad relativno dobro povezani sa Zagrebom autocestom pa onda nije problem skočiti do Zagreba ako nešto bude interesantno. Opet mislim da je to pitanje koliko stvarno čovjek može dobiti kulture u jednom manjem gradu. Može dobiti manje ili više, ali prije svega ovisi o financijskim mogućnostima, tj. ekonomskoj moći grada. S obzirom na trenutnu situaciju, mislim da realno govoreći, teško je očekivati nešto više.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa bilo bi izvrsno kad bi bilo više. To nije sporno, bez obzira što ja sad to ne bi mogao konzumirati. A i pitanje je kad bi imao, koliko je kulturna javnost kod nas jaka. Pitanje je da li bi ljudi dolazili u tolikom broju. Jer kod nas jedan manji broj ljudi ide na takva događanja. Možda sam ja u krivu, ali imam takav dojam. Onda bi imali više, ali ljudi ne bi uspjeli, svako ima nekakve svoje obaveze. Špansirfest je, na primjer, jako uspjeli projekt. Ima različitih ocjena, čujem. Mislim da je to izvrsna stvar. Dobar tajming, dobro napravljen projekt. (...) Imali smo zbilja neka jaka imena na Špansirfestu. Recimo, ja sam bil na Balaševiću. Opet, bilo je nekih stvari na koje nisam mogao ići za razliku od dečki. Oni su u drugačijoj poziciji nego ja. Kod nas je to cijela priprema da dogovoriš da ti netko pričuva djecu. Ali, u svakom slučaju mislim da je to znatno pridonijelo nekakvoj urbanoj kulturi u gradu. Mislim da to doprinosi urbanom identitetu modernog grada. Moji su komentari na taj Špansirfest

uvijek odlični. Sad je drugo pitanje koliko ima novaca. Koliko čujem, imali su neke „repove“ pa se nisu mogli pokriti. Vidim da su sad odlučili nekakve ulaznice uvesti da bi se isfinancirali i onda kad smo išli je na kraju došlo puno manje ljudi. A cijena ulaznice je bila po meni sasvim ok za ono kaj dobiš. Ne znam, za neke sadržaje bi vani čovjek platio 10 puta više. Onda se opet pitaš da li to ima smisla. Bolje da bude besplatno i da svi uđu unutra i da bude opet nekakva masa. Druga stvar je kazalište i tak. Recimo, grad samo financira hladni pogon. Sve ostale stvari oko predstava trebaju sami naći sponzore. (...) Bilo bi, recimo, dobro da se u proljeće napravi nekaj. To ne bi bilo loše. Malo nešto jačega. Al opet, ako mi sad imamo Barokne večeri i Špancirfest, ja zbilja sad gledam samo na novce, al danas je to važno. (...) Meni se za sad čini da je ok. Za par godina budemo vidjeli.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Moj stav je da što se tiče osnovne i srednje škole da imamo kvalitetno obrazovanje. Imamo dobro strukovno obrazovanje i dobre gimnazije, dobru Prvu gimnaziju, ne znam kakva je Druga gimnazija. Za Prvu gimnaziju mislim da je cijenjena gimnazija, da su učenici s tih gimnazija se dokazali i da to nije sporno, a pitanje je možda visokog obrazovanja. Za osnovnu školu nije sporno, uveli su sad jednosmjensku nastavu i to je ok. To se vani na taj način radi. Ja sam išao u Australiju u školu jedan semestar. To je super stvar. Samo mislim da se kod nas ne radi tak kak se radi vani, recimo, u Australiji. Oni imaju puno bolje razvijeni sustav. Ja sam bio kod jedne obitelji i u 8 sati je došao autobus, u 9 sati ideš u školu, počne nastava. Dodeš doma oko pola 4 ili 4 kad i roditelji s posla. I još imaš puno više pauze i puno više sadržaja i tolko ne maltretiraju djecu ko kod nas. Tu puno više traže. Mislim da je to dobar koncept. To je dokazano, to nije sporno. I mislim da u Varaždinu u tome prednjačimo. Mislim da smo prvi u Hrvatskoj po tome. A s obzirom na veličinu grada Varaždina, mislim da imamo dosta srednjih škola. Možda ovo je malo upitno za medicinske sestre da se tolko kadra proizvodi, ali vidim da dosta njih odlazi u Zagreb. Ukratko, mislim da je relativno solidna situacija. Da li bi moglo biti bolje? Vjerojatno možda bi. Ne pratim to područje tolko, al ovak generalno mi se čini da je ok.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Jako sam skeptičan. Već ako govorimo o obrazovanju i o kulturnom životu, ja mislim da je sveučilište, odnosno razvoj visokog obrazovanja jedna od stvari koja bi mogla potegnuti grad. Nisam siguran da li imamo potrebnu masu za neke stvari i tih nekih kulturnih događanja, više predavanja i nekakvih znanstvenih i tako dalje. Dolazi relativno mali broj ljudi. FOI je naša najveća obrazovna institucija. U 60- im godinama se počelo razmišljati o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu. '62 je osnovana Viša ekonomska škola, sredinom 60-ih su počeli razgovarati o tome da se osniva fakultet, odnosno sveučilište i šteta je da je to u biti propalo. Ta priča je propala sa Hrvatskim proljećem i nakon toga se išlo na osnivanje fakulteta, FOI-a. I FOI je genijalna stvar. (...) No, mislim da oni danas ne žele razvoj sveučilišta. A ja mislim da prva stvar ako bi se razvijalo sveučilište u pravom smjeru, na primjer Biotehnološki studiji ili studiji koji bi danas za tržište bili interesantni, ali ne smije biti „copy-paste“ Zagrebačkog sveučilišta jer to ne može proći, onda bi to imalo smisla. A sve ovo što vidim da se danas događa, ja ne vjerujem u to zato jer ključna je stvar da se dovedu ljudi, a nisam siguran koliko su uspjeli ili nisu uspjeli to napraviti. Znam da je bio profesor Kos s ETF-a i da je on jedno vrijeme vodio Velv, al da su njega onda otjerali. Mislim da bi trebalo privući par jačih imena da se to pokrene i da onda ima smisla. Ako će raditi „no name“ i ako se radi na ne znam koji način, a čujem da baš nije idealno, onda ne vjerujem u jedan veći uspjeh cijele priče. No, mislim da bi za Varaždin bila izvrsna stvar da jednog dana postane sveučilišni grad. Ali, ne smije se ići na „copy-paste“ Zagrebačkog sveučilišta. Zagreb ima preveliko sveučilište koje nije integrirano i koje se teško može integrirati. Pitanje reforme Zagrebačkog sveučilišta je pitanje na koje nemam odgovor. Mislim da im tu tolko suprotstavljenih interesa da ne znam kak će se to riješiti. Na primjer, Europski studiji su integrirani studiji. Povijest, pravo, ekonomija, politologija, sociologija. Mi, de facto, nemamo nikakav kvalitetan Europski studij. Ima na Politologiji. Pokrenuli su AMIS. Imaju izvrsne predavače, ali nisu ozbiljan europski studij. To je najbolje kaj možemo trenutno u Hrvatskoj napraviti. Ako bi išli na otvaranje sveučilišta u Varaždinu, zašto ne bi išli na nekakav integrirani studij? Znači, nema samo da si politolog ili pravnik i to se vani radi. (...) To je trend koji bi mi trebali pratiti. Mi ćemo sad trebat, ulazimo u Europsku uniju. Trebat ćemo svake godine, ne samo u Bruxellesu, nego će trebati i u Hrvatskoj ljudi koji znaju europsko pravo. Ali to se treba graditi godinama. Treba politička potpora svega toga. S druge strane, ja sam bio u Portugalu u Coimbri. Coimbra je najstarije sveučilište u Europi. Nalazi se između Lisabona i Porta. Grad je puno manji i od Lisabona i od Porta. Noćni život, kulturni život nije ništa lošiji nego u Lisabonu ili Portu. Oni su sveučilišni grad i dolazi im jako puno studenata. To je strašan noćni život. Studenti su taj dio populacije koji izlazi van, koji ide na takva događanja. Od znanstvenih skupova, noćnih izlazaka pa do kulturnih manifestacija. Mislim da nema FOI-a i tolko studenata, tu bilo bi još gore u gradu. Tak da bi ja povezal jačanje kulture u Varaždinu općenito s tim. Ne samo to, nego bi to bilo interesantno ljudima, privatnicima veći poticaj. Više bi se tražilo sadržaja.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Pa ono, s obitelji uglavnom.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uredenog mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Da. Sad smo napravili novu dvoranu. Ima mjesta i za košarku i tenis. Onda imamo „Varteks“, imamo bazene. U gradu ima i „Graberje“. Mislim da je sasvim dovoljno prostora. Bilo bi izvrsno kad bi na Dravi uredili onu trimstazu za trčanje. Mislim da ona šetnica koju su uredili je isto izvrsna. Sad su ljudi počeli više to koristiti. Mislim da dvorana koja se izgradila nije bila potrebna. Čisto sumnjam. Ali, možda da se napravilo na način da su napravili onda bazene tamo, a da nisu radili bazene tu i da su se onda fokusirali ko u Zagrebu sa „Mladosti“, da su ostavili jedan cijeli sportski kompleks. Onda bi to imalo smisla, puno više. Vidio sam da je bio projekt o sveučilišnom kampusu pa da su to tamo stavili, onda bi Varaždin konačno počeo živjeti malo više sa rijekom Dravom. To do sad nije bio slučaj. Ali, manje-više je dovoljno tih sadržaja. Ja se sad više ne bavim toliko sportom pa ni ne primjećujem možda neke stvari.“

15. Koji su glavni razlozi Vašeg zaposlenja u Zagrebu?

„Pa nalaženje posla. Radio sam tu u Akademiji. Znači, sprema mi je takva da s obzirom na područje kojim se bavim, u Varaždinu se to jednostavno ne traži.“

16. Jeste li razmišljali o stalnome preseljenju u Zagreb? Zašto?

„Ne. Zbog obitelji. Da nema obitelji, onda bi otišao u Zagreb zato jer bi mi bilo jednostavnije za posao. Uopće mi se ne sviđa Zagreb. Ovo kako se Zagreb u zadnjih 10 godina razvio u odnosu na Varaždin je ok. Više je sadržaja i puno više mogućnosti, ali dok imaš obitelj mislim da je puno nesigurniji grad. Po meni s obzirom na ono što sam doživio i vidio vani, jako je loše organizirani grad prometno i na bilo koji drugi način. Mislim da stvari ne funkcioniraju dobro i da se loše planira i da se loše urbanistički razvija u zadnjih 10-ak godina. Ovo tu je relativno dobro riješeno urbanistički. Znači, čovjek ima nekakvog prostora između zgrada, ima svjetlosti, ima zraka. A oni su to sve natrpali te zgrade. Male uličice, a visoke zgrade. Nema sunca u stanovima. Da oboje radimo u Zagrebu, onda bi se morali preseliti radi djece. Ovak je još to nekak sad izvedivo. Zagreb ima puno više posla i puno lakše je naći posao, zapravo dobar posao i bolji posao. Ali mislim da Zagreb nije za obitelj, a Varaždin je.“

17. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa bio bi optimističan po tom pitanju, ali bojim se da neće baš biti dobro. Mislim da je prvenstveno buduću razvitak Varaždina vezan uz buduću razvitak Hrvatske. Ja vjerujem da čovjek dosta toga može sam promijeniti, tako da mi možemo promijeniti neke stvari. S druge strane, to ovisi o mnogim okolnostima. Trenutno nam je situacija prilično sumorna pa onda mislim da smo i mi s tim stvarima onda povezani. Tako i kad je bio u svijetu gospodarski rast, onda smo svi dobro živjeli. Što se tiče samog razvitka grada, mislim da je jedna od ključnih stvari ovo o čemu govorimo danas, a to je smeće. To je apsolutno pitanje broj jedan trenutno. To je ono s čim se grad bavi. Znači, komunalna pitanja. Smeće, prijevoz, uređenje javnih površina, sportski sadržaji. Ali smeće je jedno od bitnih stvari. Mislim da je za Varaždin sveučilište okosnica jednog budućeg razvoja. U gospodarskome smislu se sve svelo na Vindiju, znači one stare klasične industrije Varteks, Vartilen koje su bile obučarske industrije, drvene industrije, manje-više pa je sve propalo. Da l' je to neka sretna budućnost, nije. Bilo bi dobro da bi tu postojalo više jačih „igrača“ u gradu koji bi mogli nositi taj gospodarski razvoj. Mislim da je to vezano uz razvoj novih industrija, ono kaj je sad vani aktualno. Mislim da smo tu zaostali i da ne idemo u tom smjeru, al to ne ide bez ljudi koji su stručnjaci na tom području. Zato mi se čini da je ta ekonomija i sveučilište povezano. A opet mi se čini da je sveučilište povezano s ovim drugim stvarima. Kulturom i drugim sadržajima. Čini mi se da ta priča oko sveučilišta može biti okosnica budućeg razvoja Varaždina, ali samo ako će se postaviti na način da se ide na stvari koje se traže. Ovisi koji projekti će se uzeti, koji studiji će se razvijati. Ali skeptičan sam s obzirom na to kak se ta stvar razvija. Osnovna je stvar u tome da bi FOI trebao biti nositelj tog projekta. FOI ima najviše doktora znanosti. (...) Čini mi se da smo dovoljno blizu Zagrebu i da će u Varaždinu uvijek biti dovoljno ljudi kojima će biti interesantno živjeti u gradu zato jer ne žele živjeti u Zagrebu. U Zagrebu su i puno skuplje nekretnine pa onda ljudi ne mogu dobiti dovoljno životnog prostora. Onda opet veliki broj ljudi koji je došao iz Zagreba mogao si je tu kupiti veću nekretninu, a opet im nije bilo prenaporno putovati do Zagreba. Za Varaždin ne vidim da bi to bila opasnost da se dogodi, a u nekim sredinama to je problem. Mislim da smo mi previše dobro prometno povezani i mislim da bi tu jedino moglo biti bolje. Ali bojim se da će doći neka stagnacija, s obzirom na sve kak izgleda.“

Ispitanik br. 17 (Djelatnici u općini)

Spol: ženski, dob: 53, stručna sprema: VSS, zanimanje: dipl. ekonomist

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Stara gradska jezgra, apsolutno, Stančićev trg i okolica, palača Sermage, Stari grad. To je ono kaj karakterizira Varaždin i to mi se najviše sviđa.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Nemamo spalionicu smeća, najveći nedostatak, velika greška, a moglo je i to u Varaždinu. Dobro, nećemo tražiti krivca, ali to je najveća greška po mom mišljenju. Ima ih još, ali su to neke sitnije stvari. Možda, ne znam, nemamo rešen promet, ali to budem na neko drugo pitanje... Recimo, mene smeta to smeće. Mislim da to svakog Varaždinca smeta i mene apsolutno smeta jer spalionicu mogu imati puno veći gradovi. Recimo, Beč ima

spalionicu, pa kome je to naštetilo? Mislim, zna se kak se spalionica radi. Mogli smo se i grijati na taj račun, s našim smećem. Ali, nije bilo pameti pa dobro. To je to.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Čini mi se da je od 2000. do 2005. to išlo dobro. Ovo sad mi se više ne sviđa. Ne znam, previše nezaposlenih, presporo u školstvu. Sve je nekad postalo usporeno i mislim da ne idemo u dobrom smjeru. Mislim da vlast nije dobra više i da jednostavno stagnira, ak ništ drugo.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Dobro, možda ja tu nisam baš kompetentna, ali čini mi se da ne. Mislim da tam premalo poduzeća radi. Imala sam prilike prije koju godinu biti u krugu Zone. Tam je radilo, evo ne znam, Boxmark, Work-ing i možda koje poduzeće više. Možda nisam u pravu. Puno hala zjapi prazno, neiskorišteni potencijal za Varaždin. Evo, to je moje mišljenje.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Ja osobno da. Imam kuću, okućnicu, to kaj volim. Mali je grad, taman. Grad po mjeri čovjeka. U Varaždinu puno stanovništva ima i kuće i okućnice. Ima i stanova. Ja sam zadovoljna.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Pa mislim da da. POS-ovi stanovi su dobri u Varaždinu, kvalitetno napravljeni. Mislim, iz našeg iskustva koje imamo. Posebno oni u Jalkovečkoj. Ima puno mladih obitelji. Rješavaju si stambeno pitanje i to mora biti samo dobro za jedan grad. U redu su POS-ovi stanovi. Kolko bude to dalje išlo u tom smjeru, kolko bude dalje kvalitetno i platežna mogućnost tih mladih obitelji jer ipak su to krediti dugoročni i tako dalje, al mislim da je to za sad dobra stvar.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Ima tu nedostataka. Uglavnom je cestovni u redu, u željezničkom je to prestrašno. Željeznica treba velikih ulaganja i tu smo jako tanki. Promet je u redu. Parkirališta nam fali. Naravno, kak se grad razvija sve je manje parkirališta. Parking nam je preskup jer žuta zona u Zagrebu ima 5 kuna ko i naš Varaždin. Mislim da je to previše, ali valjda odgovorni znaju zbog čega je to tak. Recimo, zaobilaznica je kritična po nečem, dobro, to je ljudski faktor. Zaobilaznica Petrijanec prema Gojancu, to ima puno saobraćajki, al nebremo sad to krivit da je prometnica u pitanju. Prometnica je dobro zamišljena i dobro je napravljeno, al ljudski faktor. Istaknula bi još da kraj semafora u gradu imamo odbrojavanje sa strane di pokazuje kolko još crveno traje ili zeleno i mislim da je to jako dobro.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Cestovno da. Imamo autoput, al dobro, doduše za autoput kolko je to ekonomično bilo, to ne znam. Prema Mađarskoj je to praznina uglavnom, nema prometa previše, kolko znam, ali Varaždin-Zagreb je jako iskorišten. Mislim na tu dionicu autoputa. Sa prigradskim naseljima, pa mislim da je. Možda koja autobusna linija više, al ne koristim pa ne znam. Ali, slušaš ljude i tako dalje pa možda koja autobusna linija više. Tu je naš Autobusni promet, znamo koji je problem. Gradskih autobusnih linija isto ima premalo. Koriste ih uglavnom penzioneri, a premalo je tih linija. To čujem da je problem. Onda, željeznički promet. To sam već napomenula da je loš. Sad se još ukidaju vlakovi. Ukidaju se još neke linije, znam iz pouzdanih izvora. To nije dobro. Općenito je željeznički promet bil loš i sad bude još manje vlakova i to brzih vlakova koji se ukidaju. Nije dobro. Imali smo i međunarodnu liniju željezničku koja se ukida. Previše toga ukidamo. Cijene su uvijek problem bile i budu. Ljudi sve manje imaju, platežna moć je sve manja, a cijene se dižu. To su veliki problemi, naravno, na nivou cijele Hrvatske, ne samo u Varaždinu.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa uglavnom da. Za svakog ima ponešto. Možda eventualno premalo velikih koncerata koji zanimaju mlade ljude s obzirom na novu dvoranu koja je neiskorištena. Ali dobro, radi se puno. Imamo Ljeto u Varaždinu, Špancirfest, Barokne večeri. Recimo, cijena koncerata je previsoka. Balašević 200 kuna, to je puno. Recimo, osobno mene to zanima, ali u kazalištu karta za Balaševića 200 kuna, to je previše. Ali takvih koncerata bi trebalo biti. Dobro, ovo je sad dobro. Imamo Kazališni trg koji je pokriven Ljetom u Varaždinu. Tu su koncerti, ima predstava. Dobro, može se. Pa tu i tam, ak nekaj fali, nije ni Zagreb tak daleko.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa možda da. U zimskom periodu nema. Pa sad ne velim da nema, ima, ali ne tolko. Malo se ljudi i više drže u kućama pa to nije ljudima možda tolko potrebno, ali moglo bi se to protegnuti. Ljeto u Varaždinu pa jesen pa tu ima možda čak i previše sadržaja na koje fizički ne možeš jednostavno sve. Možda bi se to moglo malo i na zimski period, proljeće i tako dalje. Ali, ima, nađe se.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa mislim da osnovno i srednje da. Možda isto nisam baš u potpunosti upućena, ali mislim da osnovnu totalno da, ali u srednjim školama fale neke stvari. Recimo, gimnazije imamo kvalitetne, ali možda, hm, sad koje? Na primjer, ne bi možda mogla reći koje, nego znam konkretno, nivo obrazovanja nekih zanimanja nije dobar. Na

primjer, obrazovanje grafičkog dizajnera, što imam iskustva s tim, dalo se akcent na umjetnost i tu se dalo dovoljno, ali premalo na opće obrazovanje. Premalo na opće obrazovanje da se jedan grafički dizajner vrlo teško može, konkretno, čovjeku o kojem govorim je bil cilj i strašno zainteresiran za povijest umjetnosti i bilo je nemoguće upisati na Filozofski fakultet bez velikih priprema, a Filozofski ima povijest umjetnosti. To je bilo jednostavno premalo svega. Mislim na opće obrazovanje. Tu smatram književnost, hrvatski, ne znam. Recimo, i na Grafički fakultet je nemoguće. Kemiju čovjek ima prve dvije godine, a kemija je na prijemnom. Evo, to je sad tak jedan primjer di bi se trebalo možda malo više, al to je stvar ministarstva.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Je l' ovo razvoj uopće kaj mi imamo? Ako je to razvoj, onda je to razvoj puževa. Mi smo konačno nakon dugo godina dobili jednu višu školu zdravstvenog usmjerenja i to samo medicinske sestre, jedan smjer. Dobro, možda je prezahtjevno očekivati nekaj možda dalje više smjerova, al to je prvi zdravstveni smjer, toga inače nije bilo u Varaždinu. Ajde, Veleučilište sad ima nešto smjerova, al opet i iz tog trogodišnjeg obrazovanja na koji fakultet dalje? Ako čovjek hoće kao završen prvostupnik upisati Građevinu, on mora ponavljati jednu godinu da bi on mogel upisati sveučilišni studij u Zagrebu. Znači, to se ne podudara, nije kompatibilno. To nije to. Govorim iz primjera koje znam iz svoje okoline. Varaždin bi trebal biti sveučilišni grad, dapače. Ne bi mu smetala blizina Zagreba jer je Zagreb prenapučen studentima. Mislim, zbog čega ne rasteretiti malo Zagreb? Mislim da to ni Zagreb ne bi imal ništ protiv. Bez daljnjea. Nadam se da to bude jednog dana.“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Imam ga jako malo. Volim čitati, što premalo radim, jer nemam vremena. Imam vrt, to jako volim. Ponekad planinarim i tak. Sve rjeđe planinarim, sve sam više u vrtu.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno uređenog mjesta za šport i rekreaciju? Objasnite svoj odgovor!

„Pa ima, ali moglo bi se poraditi na još nekim destinacijama. Recimo, zapuštena je trim-staza na Dravi. Ta trim-staza je prije, ne znam sad točno, 10-ak godina stvarno bila dobra stvar. To je bilo nekih 2000 metara, prepone i ostalo. Jednostavno super stvar za rekreaciju. To je velika šteta jer je zapušteno, a zapušteno je jer ima puno raslinja, drveća koje se porušilo. I ono, zapušteno. Ima takvih još destinacija koje bi se mogle iskoristiti. Recimo, na Dravi, uz jezero Dravsko ima nekih izgradnji čisto privatnih, nelegalnih, ali mogel bi grad poradit na tome da to bude legalno i da to bude za mase. Dvorana je dobra, ali nije iskorištena. Možda malo klizanja u zimi. Opet je ljudima vjerojatno problem cijena. Imamo i teretane, problem je cijena. U teretane idu mlađi ljudi kojima je problem dati 200 ili 300 kuna s obzirom da ne rade. Puno njih ne radi. To su problemi koji vuku jedni druge.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa Varaždin je predivan grad i sigurna sam da ga Varaždinci dovoljno vole i neće dozvoliti da stagnira ili da ide u nekakvom krivom smjeru. Ja vjerujem u Varaždince.“

Ispitanik br. 18 (Umirovljenici)

Spol: muški, dob: 64, stručna sprema: VŠS, zanimanje: ing. tehnologije

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Najviše mi se sviđa sama urbana sredina i rješenje prometno, kulturno, prosvjetno. (...) Dosta.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Najveći nedostaci Varaždina su loše rešeno prometno središte. Znači, pješačka zona koja bi trebala biti pješačka zona. Ne poštuje se! Od dostavnih vozila koja mogu shvatiti, do bezobrazluka, naravno. Sljedeća stvar koja je loše riješena su biciklisti, odnosno biciklističke staze. Sam nisam biciklist, ali primjećujem i de ima staza, voze pločnikom. To bi na bolji način trebalo riješiti. Bilo je pokušaja. Bile su iscrtane staze i unutar pješačke zone. Naravno, nitko ih nije poštivao i samim tim desetak godina nema nekog dobrog rješenja. (...) Kulturni sadržaji su na nivou. Moram reći, nisam ljubitelj Špancirfesta jer za mene kultura nije španciranje. To je...Osjećam odbojnost prema tome i pokušal sam sudjelovati, ali ne. To nije to. Pravi koncert – ok, ali Špancir – ne!“

3. Možete li kratko opisati nekadašnji razvoj Varaždina s obzirom na gospodarstvo, obrazovanje, promet i kulturna događanja?

„Varaždin je nekad bil kulturni centar. Danas se samo vadi na tradiciju. Isto hoće biti kulturni centar, ne! Bil je sportski centar šezdesetih godina, sedamdesetih, znači, osamdesetih, devedesetih. U svim je sportovima imal prvligaše. Danas se to svelo na „Koku“ u rukometu koja je pri dnu. Sve drugo je propalo. Kultura... Nju drže Barokne večeri. Prije je bilo bolje, bilo je više i bilo je kvalitetnije. Gospodarstvo... Nisam stručnjak u tom. Laičko mišljenje – u Varaždinu je pred 20, 30 godina radilo tolko i tolko tvornica sa tolko i tolko zaposlenih. Danas toga nema. Od Varteksa, stolarske industrije, kožarske, obučarske. Znači, to je kompletno uništeno. Jedino što danas živi u Varaždinu je Vindija, od proizvodnje, ne?! Trgovine ne računam jer to ne smatram proizvodnjom. Trgovina je trgovina. Samo robne kuće, prodajni centri, a nema ko kupovati, jel'?!“

4. Što mislite o gospodarskom razvoju Varaždina?

„Ne vidim neki perspektivni smjer ulaganja. Ili se životari... Opet izuzimam Vindiju koja ima svoju proizvodnju, tržište, naravno, sirovine na ovom teritoriju.“

5. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvitku i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Da. Uvijek da. Naravno ukoliko ide u proizvodnom smjeru. Izuzimam trgovinu. Konzum, Branka... da ih sad ne nabrajam. Ima ih tolko da čovjek ne može pametno odabrati. Slobodna zona oslobađanjem od doprinosa i tako dalje nastoji privući ulagače. Da li je to budućnost Varaždina, ne znam. Vjerovati sredstvima informiranja koji to hvale? Tu sam skeptičan dok ne čujem, odnosno vidim da je to doprineslo hiljadu radnih mesta, plasman na tržište i tako dalje.“

6. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Da. U tom stambenom dijelu u svakom smislu da. Naravno za onoga koji ima stan. Mislim, tu je velika razlika i ne može se uspoređivati ispitanik koji ima stan i koji nema. To je jednostavno nespojivo. Cijena stana je previsoka, napuhana. Čime? Urbanom sredinom? Ne znam. Ne vidim veliku razliku u stanovanju u Varaždinu i Trnovcu koji je na desetak kilometara, je li?! To danas ne predstavlja ništa, ali je razlika u cijeni drastična.“

7. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Da. Jer to je bilo i jedino što je omogućavalo mladima, mladim bračnim parovima da startaju u svom stanu. Tolko o tome.“

8. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Promet je dobro organiziran. Osobno vidim velike razlike od kad su u funkciji obilaznice. Znači, nema tranzitnog, šleperskog, da tako kažem, prometa kroz Varaždin. Ne sviđa mi se rešenje ove južne obilaznice koja je prometno loše riješena jer previše ima nesreća sa smrtnim posljedicama. E sad, koliko to drugi doživljavaju? Ali, ima istočna na kojoj je bilo u dvadeset godina dve nesreće. Ima južna na kojoj je u tri godine bilo sto nesreća sa smrtnim posljedicama. Ne znam statistike, ali tako to doživljam. Sam centar, koji je bez prometa, to mi se sviđa, naravno. Samo kad bi se inzistiralo na tome, na poštivanju.“

9. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Najprije s ostatkom Hrvatske... Osim Zagreba, sa svim drugim je nikako povezan. Izvolite službeno otići u Križevce pa vidite. To znači, direktne veze nema nikakve. Eventualno, izuzimam auto. Naravno, prometna povezanost i ceste su za aute upitne i tako dalje. Znači, sve je centralizirano. Čakovec, koji je na istom pravcu prema Zagrebu, to ne mogu smatrati povezanošću. Sve drugo je slijepo crijevo. Željeznički promet danas nije aktualan. Smatra se da je nerentabilan i tako dalje, spor, skup. Svodi se na ukidanje. Imamo dobar primjer našu prugu Varaždin-Lepoglava koju već deset godina ukidaju, odnosno voze na njoj 20 kilometara na sat, kaj je smešno. To znači time odbijaju korisnike i kontra, upravo rade da se ukine. O autobusnom prometu nemam neko veliko mišljenje, odnosno ne mogu ga imati. Koristio sam Varaždin-Zagreb relaciju, koja je učestala po izboru, autoput, stara cesta i tako dalje. Ali, probajte autobusom otići u Bjelovar pa ćete videti. Znači, povezanost je nikakva. Osim Zagreba.“

10. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Da, male su i mogu. Za moje potrebe... Nisam kulturni tip.“

11. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Ne. Ima ih dovoljno. Čak i ovih pučkih, pod navodnicima, previše. Špincerfest, to je kultura pod navodnicima.“

12. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Da. Osnovno i srednje je dobro zastupljeno, kvalitetno. Visokoobrazovano ne.“

13. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Taj jedini fakultet, odnosno ispostava, ne zadovoljava potrebe po mom mišljenju. To je znači samo usko usmjerenje i školuje za neproduktivna zanimanja, a to je znači za burzu rada. O Velvu znam samo malo iz štampe, odnosno iz konkurencije Čakovca, Varaždina, sad se pojavljuje i Koprivnica. To je čisto naš zagorski jal. Svi bi htjeli, a mogućnosti naravno nema i nema onda ni kvalitetnih odluka. Tak ja to doživljam.“

14. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Nemam ga dovoljno kao penzić. Znači, ono poznato. Nastojim biti zbog bolesti aktivan. Šetnja, plivanje pa opet šetnja. Rjeđe bicikl. Drugo se svodi na TV. A sad dok je olimpijada, to je v redu.“

15. Je li u Varaždinu ljepše živjeti danas ili je bilo ljepše nekada? Ukratko obrazložite svoj odgovor!

„Uvijek nekada. Svoje vreme... Imamo druge vrednosti, kriterije za mladost, s vremenom i starost. Mladost je uvijek najbolja. To je osobni doživljaj. Može u Vašoj budućnosti Varaždin biti metropola, Vi ćete reći: „Joj, kad sam išla u srednju školu! Koje je to bilo vreme. Znači, vrednosno totalno pomaknuto.“

16. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Stagnirat će. Stagnirat će zbog...to je sad već političko pitanje. Dvadeset godina razvijamo centralizam. Zagreb, Zagreb i Zagreb. Sve drugo je provincija. Tak bude i dalje.“

Ispitanik br. 19 (Stanovnici prigradskih naselja)

Spol: muški , dob: 55 , stručna sprema: SSS , zanimanje: građevinski tehničar

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Pa najviše bogatstvo zelenila, stara jezgra, ljudi najviše u biti.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Mislim da nedostaci su u strahovitom padu industrijske proizvodnje, povećavanje nezaposlenosti. Mislim da je to u biti najveći nedostatak.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Pa vezano uz ovo prethodno kaj sam rekel, mislim da neka industrija koja je zapošljavala veliki broj ljudi polako se gasi. Neke perspektive baš i ne vidim. U nekoj visokoproduktivnoj industriji ne znam da l' se bude uspelo kaj u Varaždinu pokrenuti. Dosta sam pesimističan kaj se toga tiče. Nažalost, direktno sam vezan uz propadanje Varteksa, nezaposlenik sam tam tak da mi je strašno žal kaj se to tak događa, ali neminovnost je to.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvitku i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Pa vjerojatno da hoće. Samo, koliko bude sam grad Varaždin imal koristi od tih slobodnih zona, ne znam. Politika koja se oko toga vodi, oko tih slobodnih zona, mislim da... Investitori koji do toga dođu budu najveću korist od toga svega skupa imali, a jedini plus bude da se ipak jedan određeni broj ljudi bude zaposlil. To je jedino.“

5. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Mislim da ne jer pokazalo se već sad da ima dosta stanova koji su prazni, koji nisu popunjeni. Nešto je bilo ono na početku kad je bila povoljna cijena tih stanova da su čak i van Varaždina ljudi dolazili tu, ali u zadnje vreme, velim, situacija je inače takova da ljudi novaca nemaju i uzalud im sama izgradnja tih stanova kad nema se ko u njih useliti, nažalost. Ha, to je isto vezano uz zaposlenje. Više rijetko ko koga u stalni radni odnos primi, a da bi kupio taj stan moraš imati neko stalno radno mjesto da bi mogel kredit dići.“

6. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Samo kaj se tiče prometa, kaj se tiče cesta... Mislim da su ceste u redu. A kaj se tiče nekog javnog saobraćaja, javnog prevoza, mislim da to nikak nije rešeno. Čak niti onim malim busekima se to nije nikak riješilo. U biti, to kaj se nekaj rješava sa tim javnim prevozom, nigde nikakvog, nažalost, nema ni voznog reda ni ničega. Ljudi se ne mogu osloniti na to da budu išli sa tim busekom nekam, a s druge strane i skupo je. Još uvijek je to skupo. Ne znam koliko su te karte za te male buseke. Da l' 8 kuna, 10 kuna. Dobro, vjerojatno zavisi od relacije do relacije. Velim, javni prevoz nikak nije riješen. Gužvi u gradu nema. To kaj su kod nas gužve, to je zanemarivo u odnosu na neke druge gradove ko što je Zagreb ili ne znam.“

7. Jeste li zadovoljni prometnom povezanošću, kvalitetom prijevoza te učestalošću linija Vašeg mjesta s gradom Varaždinom?

„Pa je dobro... Baš sama mjesta na nekoj relaciji Varaždin-Ivanec, Trakošćan, kaj ti ja znam... Tak da, autobusi idu svaki čas, nije problem kaj se tog tiče. Ali, opet je to vezano za onu cijenu karte koja je skupa i čak da se bolje isplati sa nekim svojim osobnim autom ići jednostavnije, ne ovisiš o nekom tom javnom prevozu. Velim, sama cijena je pretjerana.“

8. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa jako malo zadovoljavam kulturne potrebe, nažalost. Tak da ovo kaj ima, po meni sasvim dovoljno. Ne bi trebalo više toga.“

9. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa vjerojatno da može. Kaj se toga tiče, ja sam svoje završil, ali za neke buduće generacije koliko budu kvalitetno obrazovane, mislim da ne ovisi samo o gradu, nego ovisi i o masu drugih stvari.“

10. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Pa ne znam baš da l' ima potrebe da bi Varaždin bil sveučilišni grad. Sve zavisi o tome kak bu se dalje razvijala neka industrija i kak se bude sve ostalo razvijalo. Koliko ja stječem dojam, jedan FOI je priznati ne samo u okviru tih nekih državnih granica, nego i van granica. Znači da imaju kvalitetan kadar i sve ostalo. Na Geotehničku sam i sam išel. Znam da je bilo v redu kaj se tiče profesora i sve skupa. Kak je sad, ne znam. Ja sam u tim godinama sad, da praktički nisam zainteresiran za to pa ne bi mogel tu nekaj više odgovoriti posebno.“

11. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Ha, koje slobodno vrijeme? Mislim, slobodno vreme, slobodne aktivnosti se svedu na neke vrtove i tak neki uzgoj povrća čisto za neke svoje vlastite potrebe i to je to manje-više.“

12. Koje potrebe ne možete zadovoljiti u Vašem mjestu, a možete u gradu Varaždinu?

„Pa znate kaj, s godinama čovek ima sve manje potreba. Tak da ono sve kaj imam mogu zadovoljiti u mjestu stanovanja. Nemam nekih posebnih prohtjeva, zadovoljan sam tam di jesam i dobro mi je.“

13. Biste li se, kada bi Vam se pružila prilika, preselili u grad Varaždin? Obrazložite svoj odgovor!

„Ne, ne. Pa bil sam u tom Varaždinu. Živel sam tu i na stanu sam bil, ali nekak je ono: „Moja kućica, moja slobodica!“ Tu sam na stanu bil, a bil sam i u kući u biti, al velim, jedanput kad čovjek nekaj stekne svojim rukama, onda se teško od toga odvaja. Tak da, ne bi se menjal. Ne bi baš htel ići nikam odonud tam di jesam.“

14. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa nažalost sad već polako se pokazuje da polako kiksamo. Tonemo polako. Sve više se spominje Varaždin u nekom negativnom kontekstu. Koji je to razlog? Da l' je to razlog možda neke političke strukture, ne znam jednostavno. Umjesto da ide napred, idemo sve više prema natrag. Dosta toga se negativnoga pokazuje u Varaždinu kaj nije prisutno u čitavoj državi. E sad, da l' se bude to riješilo, pitanje smeća, pitanje zaposlenosti, pitanje svega ostaloga kaj sam sad spominjao u negativnom kontekstu, vjerojatno bude se riješilo. Nadajmo se da bude onda išlo na bolje. Ima toga i u većim gradovima, samo ti neki manji problemi u manjim sredinama bolje do izražaju dođu, nego je to negde drugde.“

Ispitanik br. 20 (Stanovnici grada Varaždina)

Spol: ženski , dob: 23 , stručna sprema: VŠS , zanimanje: studentica

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„To što je grad, a nije preveliki grad. Znači, zapravo ima sve kaj nekome treba za život, a opet nije preglomazan i sve posud mogu doći s biciklom za malo vremena, čak i pješice zapravo. I to je to.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Pa ja osobno smatram da Varaždin nema nedostatke. Mislim, nema neke preizražene. Ja sam uglavnom zadovoljna sa svim i to je to.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Pa to je u nekom trenutku dobro izgledalo. Znači, nekak je krenulo se razvijati, ali sad je, ne znam, neki status quo i nema ničega zapravo. Nema nikakve perspektive, barem ne neke javne perspektive. I ne znam, sad se bavimo nekim unutarnjim problemima koje politika ne zna riješiti, a gospodarstvo ko da se zanemarilo.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varaždin može pomoći Varaždinu u gospodarskom razvoju i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Pa sigurno može. Mislim, ako otvore neke nove pogone, tvrtke i ne znam kaj, onda budu zaposlili i nove radnike. Mislim, makar, danas je to tak. Zaposle nekoga na dva mjeseca pa da otkaze pa traže nekog drugog. To nije neko rješenje na duže staze. Pa, vjerojatno na neki način bude pomoglo Varaždinu jer, ako se ulaže i gospodarski razvija u zoni, da bude to pomoglo i gradu, a sad koliko, ne znam. Budemo vidjeli.“

5. Jeste li zadovoljni stanovanjem u Varaždinu? Obrazložite svoj odgovor!

„Zadovoljna sam stanovanjem. Dobro, ja živim u kući. Znači, ne živim u nekakvom stanu, ali...tak da ja jesam zadovoljna. Imam i zelenila i svega, tak da je to dobro. I kad bi ja imala dovoljno novaca ja bi si kupila kuću u Varaždinu i tu živela. Nikad u stan. I zapravo, baš i ne bi htela ići u okolici Varaždina. Više zato jer kad živim u gradu 15 minuta mi treba do centra i sve mogu obaviti pješice i brzo sam gotova i tak.“

6. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varaždinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„Pa sad... S jedne strane mislim, izgradili su dosta tih zgrada POS-ovih. Znači, mijenja se cijela arhitektura grada. Znači, imamo jako puno zgrada. Meni se to osobno ne sviđa. A sad s druge strane, ti POS-ovi stanovi, jako puno ih je prazno. Neki su ljudi pokupovali te stanove pa sad ih iznajmljuju. I tak. Dobro, za neke obitelji je to bilo dobro jer su ipak mogli kupiti svoj stan. Znači, imali su povoljnije uvjete. To za njih je bilo dobro. A sad, na nekoj globalnoj razini ne vidim nekog velikog razvoja u tome.“

7. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varaždinu?

„Pa promet je sam po sebi dobar. Dobro, ok, imamo dosta jednosmjernih ulica. To se ljudi bune, mislim, žale na to, koji nisu iz Varaždina. Mi smo se tu navikli. Ali, ono, gužva nema. Mislim, gužve su jedva deset auti da čeka u redu i to je to. I tak da, promet je ok sam po sebi baš u Varaždinu.“

8. Smatrate li da je Varaždin prometno dobro povezan s prigradskim naseljima, ali i ostatkom Hrvatske? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa ja zapravo mislim da je Varaždin prometno bolje povezan s ostatkom Hrvatske nego s prigradskim naseljima. Znači, stvarno su dobre veze prema svim gradovima, posebno prema Zagrebu. Mislim, linije su svaki sat, sat i pol tak da je to dobro, a s prigradskim naseljima... To je onak, nije nešto posebno povezano. Imali su one male... busevi su trebali biti za prigradska naselja, ali zapravo, ja nigdje nisam vidla vozni red za te buseve, niti se ne zna koliko to košta, niti gdje budu oni stajali. Zapravo, stalno neku svoju rutu mijenjaju, tak da to nije dobro napravljeno i ništ se nije s tim postiglo. Pa željeznički promet s prigradskim naseljima, a to je... Znači, vlak ak ide iz Zagreba, onda stane u Turčinu i vozi do Varaždina. Mislim, to nije ništ na razini prigradskog naselja nešto posebno, nego više usputna linija. A s ostatkom Hrvatske je puno slabije nego autobusni, puno je manje linija na željezničkom prometu, puno je sporiji tak da ljudi uglavnom biraju autobus. Iako je željeznički nešto jeftiniji, ali zapravo ne baš u tolikoj mjeri da bi pod nužno išli ljudi vlakom. A ceste su, te zaobilaznice sad koje su napravljene, to je sve sad novije napravljeno. Tak da je sad to ok, to je dobro.“

9. Možete li sve svoje kulturne potrebe zadovoljiti u Varaždinu?

„Pa skoro. Recimo, nema antikvarijata nikakvih. Recimo to je neka kaj bi meni trebalo. Imamo jako dobru knjižnicu, imamo i Špancirfest i Barokne večeri. Znači, to su velike kulturne manifestacije. Mislim, ne trebaju one biti jako često. Znači, to je to.“

10. Smatrate li da bi Varaždin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa zapravo i ne. Mislim, ne treba to previše forsirati jer na kraju onda niš nije posjećeno kak spada. Tak da ovo je dovoljno. Čak ja smatram da je razmak između Špancirfesta i Baroknih večeri premali, tak da, znači preblizu su jedan drugome. A sad, ovo je ok. Dobro, tam recimo oko zime, to je uvijek zatišje. Mislim, općenito je manje aktivnosti. Niti ljudi nisu aktivni. Mora biti lijepo vrijeme... Tak da, mislim da je ok. Moglo bi biti više, ne znam, na nekoj razini književnosti, jezika i takvih stvari, ali to je čisto, ono, moje.“

11. Može li Varaždin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa može. Imamo dosta dobre osnovne škole. Srednje škole su isto recimo ok, iako bi moglo i bolje. Ovo sad kaj su krenuli s programima strukovna gimnazija, ekonomska gimnazija pa medicinska gimnazija. To su gluposti i mislim da je to bez veze. Mislim, ko hoće dobro obrazovanje, može ga dobiti.“

12. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varaždinu?

„Dobro, FOI se dosta dobro razvil. Znači, dosta je dobro ime, dobar je fakultet. To je svima drago, na ponos. A sad, Veleučilište u Varaždinu... Pa problem je s tim veleučilištima zato što ljudi završavaju kao ti nekakvi stručni pristupnici koji s tim poslom ne mogu dobiti... Znači, jedan taj sveučilišni prvostupnik koji je završil na sveučilištu uvijek bude dobil prije posao nego on. Tak da, ne vidim neku poantu s tim Veleučilištem budući da programi nisu usklađeni. Znači, nije baš tak jednostavno krenuti dalje onda na diplomski studij i to sve. Mislim, ok, bolje išta nego ništa. Ne mogu ni svi ići na sveučilište. Nekad su stvari i financija i sve. Bilo bi lijepo kad bi jednog dana recimo Varaždin imal svoj kampus i sve baš fakultete i to, ali onda bi se možda Varaždin previše povećal što ja neću, ali ne znam...“

13. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Za kompjutorom, čitajući i to je to. U principu u sobi svojoj.“

14. Smatrate li da na području Varaždina ima dovoljno mjesta za šport i rekreaciju? Obrazložite svoj odgovor!

„Pa to ja baš ne znam. Mislim, nije da me to baš zanima. Dobro, ima ono igralište kod Partizana. Mislim, neka igrališta koja postoje to su u sklopu škola uglavnom. Znači, to nije neka di bilo ko može sam tak. Mislim, ljudi se ne osjećaju slobodni baš doći, tak da baš i nema, ja mislim. Fali da ima neka površina gdje su igrališta da bilo tko može doći. Dobro, ovih igrališta za djecu, to se s godinama već napravilo, al' toga ima. To je ok. A ovo, baš sad da neki sportaš, zapravo ne sportaš, oni imaju svoje. Pa dobro, koliko kome treba, tolko ima. Mislim da je ok. Ne treba pretjerivati s tim. Mislim da Varaždin isto nije odlučival sam da l' bu napravil dvoranu ili ne. To se trebalo napraviti zbog prvenstva i gotovo. Dosta tih događanja bude u toj dvorani. Mislim, tam su i koncerti. Stvarno ih je bilo dosta u zadnje vrijeme. Tak da mislim da je iskorištena.“

15. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godina biti vidljiviji?

„Pa mislim, dosta toga ovisi i o razvitku države. Mislim, na razini republike ako se neka krene i bude bolje, bolji standard ljudi i bolje plaće, onda bude i u Varaždinu bolje. Nije tu kod nas tak loše da bi mi sad potonuli. Ali, dobro. Ovisno o vrhu. Pa nadam se da se bude razvijalo, ali trenutačno je kak sam i rekla, neki status quo i ne događa se ništ. Mislim, ako budemo imali na vlasti dobre ljude koji su sposobni i znaju pokrenuti stvari, onda bude dobro. A ako ne, onda ne bu dobro.“

Ispitanik br. 21 (Stanovnici prigradskih naselja)

Spol: ženski , dob: 21 , stručna sprema: SSS , zanimanje: studentica

1. Što Vam se najviše sviđa u Varaždinu?

„Da nema gužve. Mislim, da nema onih tramvaja po gradu koji se vozikaju celo vreme i da moram paziti da slučajno ne stanem na krivi dio ceste ili tak nekaj. I to da ima jako puno pekara.“

2. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći nedostaci Varaždina?

„Ovaj javni gradski prijevoz je malo bez veze. Mislim, mi imamo te buseve i to sve skupa i to nas vozikaju tam svaki sat, al' najčešće potrošim, osim ako baš ne upadnem na pravu liniju, oni idu sve okolo i onda zgubim pol sata minimalno da dođem do doma. A nije da je Varaždin... a mislim tih 5 kilometri. Ima puno tih jednosmjernih ulica i onda se nebrem voziti biciklom. I onda non-stop imam onak loš osjećaj kad se vozim u krivom smjeru pa i grižnju savjesti. Trebala bi stati i gurati bicikl za sobom. Tak da, mislim da nije baš dobro gradski javni prijevoz organiziran.“

3. Ukratko opišite svoje mišljenje o gospodarskom razvoju Varaždina!

„Pa koliko sam ja skužila sve je bilo ok tak dugo dok smo imali Čehoka za gradonačelnika, a sad kao sve se raspada. Sad ne znam da l' je to zbog recesije ili su ovi jednostavno nesposobni, iako čujem da nam je gradonačelnik pijanac. Mislim da je bilo bolje prije. Ne znam, gradili su škole, bilo je različitih planova tak za gospodarske zone. Mislim, sve te gospodarske zone koje su nastale, nastale su prije nekoliko godina. Sad u ovih zadnjih godinu, dve možda zbog krize, al' nije da imamo nekakvi napredak, da se vidi nekakvi napredak, a osim

toga celo vreme se svađaju, prepucavaju po tim novinama tak da mislim da vlast koja se odnosi i prepucava s oporbom, ne valja. Treba i nekađ delati, a ne da se prepucavaju samo s tim svojim dosadnim spikama.“

4. Smatrate li da Slobodna zona Varađdin može pomoći Varađdinu u gospodarskom razvitku i otvaranju novih radnih mjesta? Zašto?

„Dobro, to sve kaj se sad otvorilo, svi ti dućani i to sve skupa... Bilo bi dobro da bi to tak ostalo, al' navodno se sad zatvara dosta njih i onda kaj, opet idu na burzu. Pa mislim, normalno da bi moglo pomoći kad ne bi bilo krize. Mislim, i sad pomaže jer još uvijek ima radnih mjesta, ali u idealnom slučaju bi moglo pomoći. Uglavnom, sad je zapravo trošak. Ak nema nikoga u nekakvom prostoru, on propada. Tak da ja mislim kad bi radilo, bilo bi dobro.“

5. Smatrate li da projekt izgradnje POS-ovih stanova u Varađdinu može utjecati na razvoj grada? Zašto?

„A mislim, ko se zapravo useljava u stanove? Mladi koji dolaze iz sela. Pretpostavljam da onda to koristi gradu. Kolko to utječe na njegov razvoj... Mislim, ako ljudi nemaju posla, ti stanovi ne otvaraju radna mjesta. Samo otvaraju mjesto za stanovanje. Ako nema posla u Varađdinu, koja je svrha tih stanova, osim da se ljudi sele u Varađdin. Mislim, ako zapravo ljudi žive u Varađdinu, onda imaš komunalije. Mislim da bi zaradio više AP da im naplaćuje 800 kuna kartu s Tužna ili nekakvog takvog sela. Mislim da ne pridonosi baš razvoju. Pogotovo sad kad nemaju kaj za raditi svi ti ljudi koji se tam nasele.“

6. Kakvo je Vaše mišljenje o prometu u gradu Varađdinu?

„Pa nema baš puno parkirnih mjesta. Dođem tam i moram kružiti okolo da se negde sparkiram. Zato se ne volim voziti po gradu. (...) A kritično je kad nekađ rade pa onda zatvore pol ulice, al' inače ono tam oko pošte, oko centra. To zna biti gužva totalna. Nemaš se di okrenuti, nemaš se di sparkirati. Pa nije da se baš tak često vozim. Ja sam uglavnom pješak kad sam u Varađdinu.“

7. Jeste li zadovoljni prometnom povezanošću, kvalitetom prijevoza te učestalošću linija Vašeg mjesta s gradom Varađdinom?

„Moje mjesto je uglavnom dobro povezano uz grad. Imamo bus svakih sat vremena. Velim, samo kaj malo duže vozi. To je jedini problem. A sad ostala mjesta... Ja mislim da ova prigradska naselja su onak, svi imaju svoj bus. Jedino ovi dalje, Knežinec i tak, tam baš ne vozi. Odma iza Črnca, Turčina je slabo. A naplaćuju jako puno kartu. Mislim, imaš bus svakih sat, dva, tri, možda onak veliki, onaj AP-ov bus, al' taj ti naplaćuje kartu 15 kuna 5 kilometri. A ovaj mini-bus naplaćuje 7 kuna. Ali velim, nama je još ok tu koji smo na 5 kilometri. Turčin, Črnc, Poljana i tak ovi skroz blizu, al' ovi iza Knežince i prema dalje, Beretinec, Ilija, njima je gadno. Baš mi je pričala frendica. Al', dobro, imaju vlak za 9 kuna. Al' nema stanice za vlak tak blizu. Uglavnom, mora pješaćiti pol sata, to je loše.“

8. Smatrate li da bi Varađdin tijekom godine trebao imati više kulturnih sadržaja nego što ih ima trenutno? Obrazložite svoj odgovor!

„Nije da to baš jako pratim, ali mislim da nemamo skoro ništa cijelu zimu. Imamo Barokne večeri na kojima, ono, niko ne dolazi jer je to strašno dosadno svima. Mislim, dobro, mladi ne odlaze. Onda imamo Špandirfest. Kaj, to je svaki dan koncert nekakav i, ono, ima svega i svačega stvarno. I onda poslije toga skoro pa ništa. Kazalište eventualno. Nema baš neko kino da možeš ići. Ne, moji kolege na faksu vele da je strašno dosadno, da nema ničeg, da nemaju kud za ići van, da se sve zatvara, da nema koncerti, nema ničeg.“

9. Može li Varađdin ponuditi kvalitetno obrazovanje svojim građanima? Zašto?

„Pa mislim da može. Imamo super škole ovak i, velim, u to se ulagalo u zadnjih nekoliko godina kad još nismo imali ovu novu vlast i kad nije bilo krize. Izgradilo se poprilično puno škola. Znam da je gimnazija dobila novi dio, i jedna i druga. Puno je osnovnih škola... Moja osnovna škola je dograđena, srednja škola. Svašta. Mislim da se trude ili su se bar trudili do sad. A i profesori su, normalno, ok.“

10. Što mislite o razvoju visokog obrazovanja u Varađdinu?

„A kaj? Imamo FOI koji je onak... Ok, ako se hoćeš učiti, ok je. To je Zagrebačko sveučilište pa je ok. Al' ono Veleučilište u Varađdinu... Oni problemi s diplomama koje nisu mogli dobiti, a ima jako malo smjerova, a to su uglavnom tehnički smjerovi. Nema nikakvih društvenih faksova ovaj grad. Stvarno nikakvih, apsolutno ništa. Čak niti visokih škola nema društvenih. Ima hrpa ljudi koja bi možda ostala u Varađdinu ili im mame i tate nabreju plaćati faks u Zagrebu ili gdi drugde ili ne znam koji drugi razlog imaju pa nemaju kaj studirati u Varađdinu osim toga, a nisu tehnički nastrojani. A ako hoće zadržati mlade, normalno da bi trebal postati sveučilišni grad. To je jedini način da se mlade privuče i zadrži. Što više ljudi studira u nekom gradu, vrlo vjerojatno da budu ostali raditi čim nađu posel onda. A i to je dobro za obitelji s klicima. Ja bi radije živela u nekom gradu u kojem znam da mi djeca mogu kasnije studirati ono kaj, bilo kaj kaj god hoćeju, nego da ih moram puštati u Zagreb i misliti si doma kaj delaju. Zamisli da imaš sveučilište ko u Zagrebu i normalno da svi ljudi okolo se, nem rekla bogate, ali žive od studenata. I menze, i stanodavci okolo, i trgovine. Mislim, to je puno ljudi koji zapravo tam studiraju, a ne ovak, nama otiđu iz Varađdina u Zagreb.“

11. Kako provodite svoje slobodno vrijeme?

„Dobro, ja sam udana pa onda neko vrijeme provodim s mužem i obitelji. Ponekad kad nađem vremena čitam. Igram igrice ponekad. Al' ništa, znam buljiti u prazno čisto jer sam sva sretna jer više nemam kolokvije koje moram pripremati.“

12. Koje potrebe ne možete zadovoljiti u Vašem mjestu, a možete u gradu Varaždinu?

„Sve. Ja živim u selu tak da u Varaždin idem po... Dobro, kruh imam i doma. Al' idem na faks, idem u dućan, mislim, po odjeću, obuću, nekakve namirnice za život. Bilo kulturni događaji, religijski događaji, mislim vjerski, sve, sve... Čak mi ni prijatelji nisu u Črncu.“

13. Biste li se, kada bi Vam se pružila prilika, preselili u grad Varaždin? Obrazložite svoj odgovor!

„Ne. Ne volim grad, ne volim asfalt, ne volim tu vrućinu, toliko ljudi puno oko mene. Ja sam ovak tip za živjeti van grada i odlaziti kad mi treba u grad. Bolje mi je. Nema susjeda toliko, između susjeda me dijeli kojih 20 metri. Ovo mi je preblizu tu. Ne volim baš grad. I kad izađem van kad sam u gradu, osim ak' sam tak baš negdje u zabačenom dijelu grada, odma sam u gradu. To mi je onak malo stresno. (...) Osjećam se slobodno više. U gradu se osjećam sputano dosta. Ko da te svi gledaju, tak se osjećam.“

14. Kakvo je Vaše mišljenje o budućem razvitku Varaždina? Hoće li se on razvijati sve više ili će njegovi možebitni nedostaci s godinama biti vidljiviji?

„Pa mislim da se Varaždin razvija. Nije to sad neki zabačeni grad tipa Duga Resa. Mislim da ima potencijala, a pogotovo ako se ostvare neki planovi za koje sam čula tipa gradnja studentskog kampusa i takve stvari. A i imamo dosta ulagača. Čak se firme otvaraju. Mislim da bi moglo biti bolje nego je sad.“